ปรีดี พนมยงค์

DS
570.3
ป603
2526
ฉ.1

สารคดีเชิงประวัติศาสตร์

ายปรีดี พนมยงค์

กับ

นปลงพระชนม์ร.8

โดย อนันต์ อมรรตัย

สำนักพิมพ์
จิรวรรณนุสรณ์

สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายปรีดี พนมยงค์
กับ
แผนปลงพระชนม์ ร.๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๗
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๖

สำนักพิมพ์
จิรวรรณนุสรณ์

จัดจำหน่ายโดย บริษัทเคล็ดไทย
303/7 ซอยสันติภาพ
ถนนนเรศ , บางรัก
โทร. 2332382

ราคาเล่มละ 30 บาท

พิมพ์ที่ อนงค์ศิลป์การพิมพ์
๔๕๒/๖๘-๖๙ ซอยวัดบางพลัดใน

326336

สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายปรีดี พนมยงค์
กับ
แผนปลงพระชนม์ร.8

3.13.ก.ย.26

คำนำ

ข้าพเจ้าเขียน "ใครปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ
เมื่อปี พ.ศ. 2517 ปรากฏว่าขายหมดไปในระยะเร็ววันแสดงว
หนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจจากนักอ่าน โดยเฉพาะประชาช
ที่กังขาในตัวของนายปรีดี พนมยงค์ ว่าบริสุทธิ์หรือไม่เพียงไ
เพราะก่อนหน้านี้ได้มีหนังสือเกี่ยวกับ "กรณีสวรรคตของใน
หลวงอานันท์" ออกมาถึง 2 เล่ม

เล่มหนึ่งเป็นของนายแพทย์สรรใจ แสงวิเชียร ซึ่งกล่า
กันว่าหนังสือเล่มนี้ได้ให้ทัศนะทางการแพทย์ต่อการสวรรคตขอ
ในหลวงอานันท์อย่างถูกต้อง แต่ก็ผิดในทางการเมือง เพราะนา
แพทย์สรรใจเก็บข้อความทางกางเมืองตามหนังสือต่าง ๆ ที่มีอ
เขียนไว้มากมายผิด และมีอคติต่อนายปรีดี พนมยงค์ ที่อคติอา
จะเป็นเพราะนายแพทย์สรรใจเก็บข้อมูลมาจากฝ่ายตรงข้าม หรื

ได้รับการบอกเล่ามาจากฝ่ายที่ต้องการทำลายนายปรีดี พนมยงค์ เพราะในระหว่างที่เกิดการสวรรคตนั้นหมอสรรใจคงยังเล็กอยู่มาก มากจนไม่พอที่จะซึ้งวิถีทางการเมืองขณะนั้น

ขณะนี้ไม่ทราบว่าหมอสรรใจ ยังจะภูมิต่อการได้เขียน "กรณีสวรรคต 9 มิถุนายน 2489" อยู่อีกหรือหาไม่

อีกเล่มหนึ่งเขียนโดย ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ ซึ่งหนังสือเล่มนั้น ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ได้เขียนขึ้นในฐานคนเท่าไม่ถึงการ เพราะเคยเป็นทาสของศักดินามาก่อน จึงมองนายปรีดี พนมยงค์ ในทางลบ และ นายปรีดี พนมยงค์ได้ฟ้องร้องต่อศาลเพื่อหาข้อถูกต้องทางประวัติศาสตย์ ซึ่งในที่สุด ชาลี เอี่ยมกระสินธุ์ก็ยอมแพ้ขอขมาต่อท่าน

และอีกหลายคนที่เขียนเรื่องข้องแวะถึงนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณีสวรรคตนี้ และถูกนายปรีดี พนมยงค์ ฟ้องร้องในกรณีเดียวกัน ที่สุดก็ต้องยอมแพ้ขอขมาต่อท่าน

แล้วข้าพเจ้าก็ได้เขียนเรื่อง "ใครปลงพระชนม์ในหลวงอานนท์ ฯ" ขึ้นในฐานะที่เติบโตอยู่ในขณะที่เกิดเหตุการ และที่สำคัญคือ ได้เคยอ่านบันทึกของพระยาสรยุทธ์เสนีย์ ฉบับตัวจริงก่อนที่จะถูกนำเผยแผ่ในหนังสือพิมพ์ "สารเสรี" ในปลายยุคของ

การสิ้นอำนาจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์มาก่อน

ในบันทึกทั้ง 37 ฉบับนั้นแม้จะมิได้ระบุว่าใครคือผู้ปลงพระชนม์ หรือใครเป็นผู้วางแผน แต่บันทึกนั้นก็ได้ระบุชัดถึงการปลุกปั่นพยานเท็จ เมื่อพลโทผิน ชุณหะวัน (ยศในขณะนั้น) นำคณะทหารขับไล่รัฐบาลหลวงธำรงค์ และนายปรีดี พนมยงค์ ได้มอบให้นายควง อภัยวงศ์ (หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) จัดตั้งรัฐบาล และสะสางกรณีสวรรคต โดยเรียกเอาพระพินิจชนคดีนายตำรวจนอกราชการ (พี่เขยของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) กลับเข้ารับราชการทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบสวนคดีสวรรคต และได้สั่งจับพระยาสรยุทธเสนีย์และอีกหลายคนเป็นผู้ต้องสงสัย

บันทึกนั้นระบุว่า พระพินิจชนคดี ได้ปั้นพยานเท็จด้วยพฤติการต่าง ๆ และวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะนำเอานายตี๋ ศรีสุวรรณ ซึ่งไม่เคยรู้จักพระยาสรยุทธเสนีย์เลยเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นพยานเอก

ประกอบกับเหตุผลทางการเมือง และความตระบัดสัตย์ของคณะรัฐประหาร 90 ซึ่งบัดนี้ทายาทของพวกรัฐประหาร 90 ได้กลายเป็นเศรษฐีมีเงินนับร้อยนับพันล้าน ทำให้กลับต้องพิจาร-

ณากันว่า นายปรีดี พนมยงค์และคณะรัฐประหาร 90 กับนายปรีดี พนมยงค์นั้นบริสุทธิ์ยุติธรรม รักชาติราชบัลลังก์มากกว่าใคร ก็ได้ความชัดเจนว่า ตลอดชีวิตของนายปรีดี พนมยงค์ นับแต่รับราชการมาจนเป็นผู้นำอภิวัฒน์ 75 จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตนั้น ท่านมิได้มีประวัติมัวหมองในการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่เคยกอบโกย คิดโกง ซึ่งแตกต่างกับคณะรัฐประหาร 90 โดยสิ้นเชิง เพราะคณะรัฐประหาร 90 นั้น ทั้งฉ้อราษฎร์ และบังหลวง ทั้งกอบโกย และสร้างความสกปรกให้แก่ประวัติศาสตร์ของชาติ เอากรณีสวรรคตบังหน้าใส่ไคล้ ทำลายล้างนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อหวังประโยชน์ และอำนาจ ได้สร้างอำนาจเผด็จการขึ้นในเวลายาวนาน กดขี่ข่มเหงราษฎร์ที่ได้รับความเดือดร้อนฆ่านักการเมืองที่เคยเป็นสตรู ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เสียหลายสิบคน ซึ่งอาจเรียกได้ว่า ที่คณะรัฐประหาร 90 ครองเมืองนั้นเป็นยุคทมิฬโดยแท้

กฎในข้อที่คนเรามีถูกย่อมมีผิด ผิดก็ตรงที่นักการเมืองที่สนับสนุนนายปรีดี หลายคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และผิดที่นายปรีดีมิได้เหลียวแลกองทัพ ไม่ปรับปรุงและไม่บำรุงขวัญทหารเมื่อสงครามสงบลงแล้ว และเสรีไทยบางคนก็ทำตัวมีอำนาจ

เหนือทหาร เหล่านี้ล้วนแต่เป็นความบกพร่องของนายปรีดี พนมยงค์ ระหว่างที่มีอำนาจอยู่ทั้งสิ้น

แต่คณะรัฐประหาร 90 ก็ได้ประพฤติเกินกว่าเหตุที่ได้นำเอากรณีสวรรคตเข้ามาเป็นหัวหอกในการกำจัด นายปรีดี พนมยงค์ แต่การกำจัดนายปรีดี พนมยงค์มิใช่กำจัดตัวท่านแต่ผู้เดียว แต่ได้ทำการล้างชีวิตนักการเมืองที่ใกล้ชิดสนิทกับท่านเสียหลายคน

การทำลายนายปรีดี พนมยงค์เป็นการปลุกระดมโดยพวกศักดินากลุ่มหนึ่งซึ่งมีอำนาจอยู่ในพรรคประชาธิปัตย์

นายปรีดี พนมยงค์ลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ และได้จบชีวิตของท่านลงที่บ้านพักที่ชานกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส ชีวิตของท่านได้จบลงอย่างสง่างาม สมเกียรติ สมความบริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งมีอยู่ในชีวิตของท่าน

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้เปลี่ยนชื่อเสียใหม่ให้เหมาะสมเพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชีวิตของนายปรีดี พนมยงค์ "ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตโดยสิ้นเชิง"

ชีวิตบางช่วงของท่านแม้จะไม่ผุดผ่อง แต่ท่านก็มีความรักชาติ รักศาสนา และ ราชบัลลังก์เสียยิ่งกว่านักการเมืองคนใดบนแผ่นดินนี้จะพึงมี.

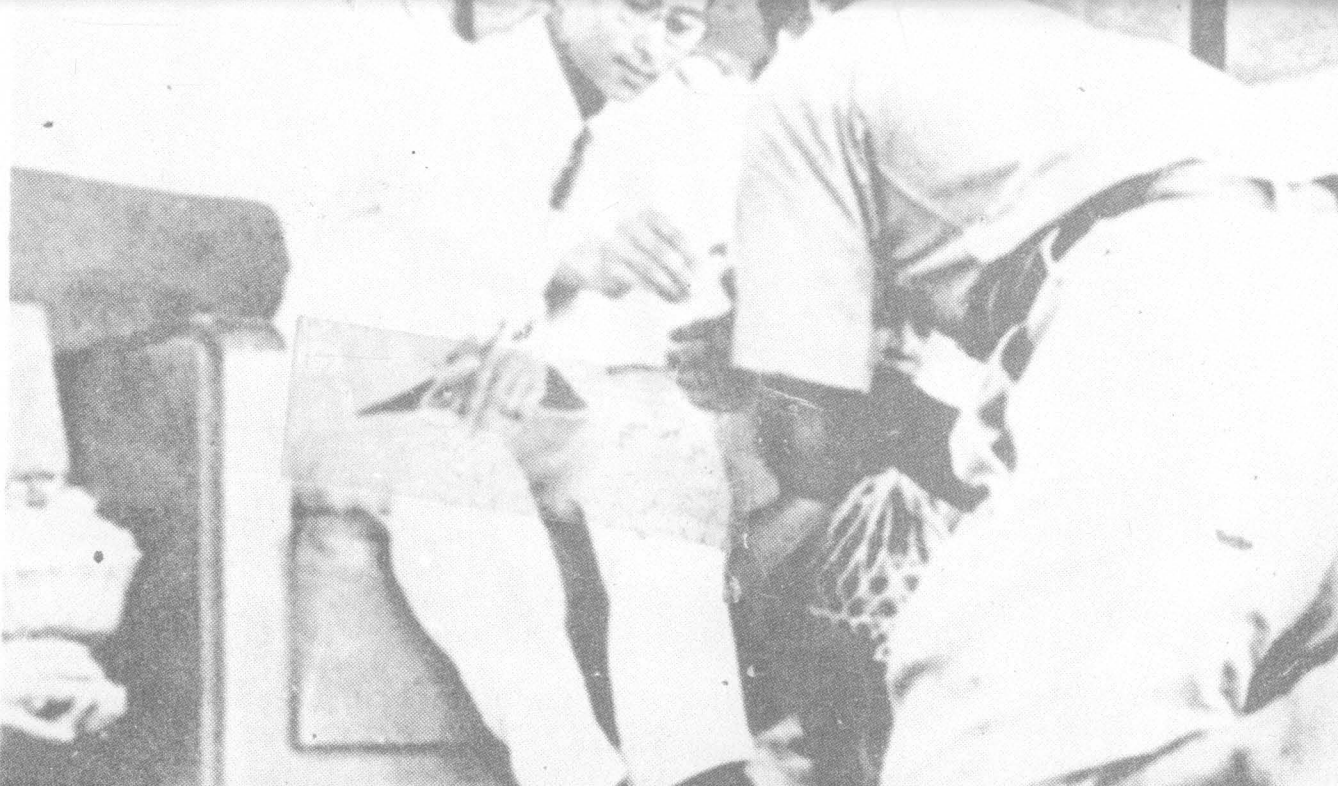

ข่าวจากหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์สยามนิกรฉบับ ๓๗๐๖ วันอังคารที่ ๑๐ มิย. ๘๙ เสนอข่าวการสวรรคตของในหลวงอานันท์ ฯ ว่า

นับเป็นความวิปโยคโศกเศร้าอันใหญ่หลวง ของประเทศไทย ที่ยุวกษัตริย์ของไทย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลฯ ได้เสด็จสวรรคตโดยกระทันหันด้วยอุบัติเหตุ อันเป็นไปตามวิสัยธรรมดาของปุถุชน ขณะที่กำลังทรงลูบคลำพระแสงปืนสั้น ซึ่งทหารอเมริกันถวายไว้ และพระแสงปืนกระบอกนี้เป็นที่พึ่งพอพระราชหฤทัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยิ่งกว่ากระบอกอื่น ๆ ประชาชนชาวไทยทั่วไปพอได้สดับข่าวร้ายก็โศกสลดเหมือนม่มีชีวิต กรุงเทพมหานครตั้งแต่ ๙.๐๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๙ เดือนนี้ ดูเหมือนจะได้กลายเป็นเมืองน้ำตา ทุกสิ่งทุกอย่างหดหู่ไปด้วยตัวของมันเอง

พระเจ้าอยู่หัว

สวรรคตแล้ว

ที่หน้าประตูวิเศษไชยศรีในเวลา ๐๙.๐๐ น. เด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่งวิ่งออกมาจากประตูวัง ร้องออกมาเสียงต่ำ ๆ เหมือนเสียงร้องประกาศแก่ผู้สัญจรไปมาด้วยเสียงสั้น ๆ แต่เพียงว่า "พระเจ้าอยู่หัวสวรรคตแล้ว" แล้วยังร้องซ้ำไปซ้ำมา ทำให้ผู้คนสัญจรไปมาหยุดฟัง และมองดูกิริยาท่าทางเด็กคนนั้นด้วยความประหลาดใจต่างก็พากันหัวเราะ ไม่ นำ พาและ ไม่เชื่อถือ ข่าวจากประตูวิเศษไชยศรี

เหตุการก่อนสวรรคต

เมื่อพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ฯทรงตื่นจากพระบรรทมแล้วเสด็จเข้าห้องสรง และประกอบพระราชภาระกิจอื่นอยู่เป็นเวลานาน เสร็จจากพระราชภาระกิจแล้ว จึงเสด็จเข้าสู่ห้องพระบรรทมอีกครั้งหนึ่ง ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ห้องพระบรรทมของพระองค์ติดอยู่กับห้องพระพุทธรูป ถัดจากห้องพระพุทธรูปเป็นห้องพระบรรทมของพระราชชนนีศรีสังวาลย์ ถัดจากห้องพระบรรทมของพระราชชนนีไปเป็นห้องบรรทมของพระอนุชาเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ฯ ในเวลา ๙.๐๐ น. ได้ยินเสียงปืนลั่นขึ้นในห้องพระบรรทม เหล่ามหาดเล็กต่างพากันวิ่งเข้าไป สมเด็จพระอนุชาซึ่งประทับอยู่ในห้องส่วนพระองค์ พร้อมด้วยสมเด็จพระราชชนนีติดตามไปเบื้องพระปฤษฎางค์

นายปรีดีพนมยงค์กับภาพปลงพระชนม์ ไม่ทันได้รับสั่งอย่างใด

ภายในเครื่องทรงจำลอง ฉลองพระองค์กางเกงแพรเสื้อเชิร์ตสีไข่ไก่ พระเจ้าอยู่หัวทรงบรรทมแน่นิ่งไม่ติงพระวรกาย และปราศจากอัสสาสะเสียแล้ว พระองค์ทรงพระบรรทมหงายพระแสงปืนอยู่พระหัตถ์ซ้าย พระกรขวาว่างเปล่า พระโลหิตไหลนองพระที่ด้วยฤทธิเดชของลูกกระสุนปืน ขนาด ๑๑ ม.ม. แดงฉาน มีบาดแผลที่พระนลาต เหนือพระโขนงแตกออกเป็นหลายแฉก เมื่อนายชิต สิงหเสนีวิ่งเข้าไปภายในห้องพระบรรทมนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงรับสั่งอย่างใด เพราะได้เสด็จสวรรคตเสียแล้ว สมเด็จพระชนนีศรีสังวาลย์ปิ่มว่าจะทรงกรรแสงออกมาจนน้ำพระเนตรเป็นโลหิต เข้าสรวมกอดเอาพระเจ้าอยู่หัวร่ำไห้อยู่เป็นเวลานาน แล้วก็ผละจากพระบรมศพเข้าสู่ห้องส่วนพระองค์ ไม่ยอมเสด็จออกมาต้อนรับใครเลย จนกระทั่งเวลาราตรี สมเด็จพระอนุชาเล่าก็ทรงกรรแสงร่ำคร่ำครวญถึงพระเชษฐาธิราช เป็นภาพที่น่าสลดใจเป็นล้นพ้น

เจ้าหน้าที่ไต่สวนชิตก่อน

ในเวลาอันใกล้ชิดติดกันนั้นเอง พลตำรวจโทพระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ และอธิบดีกรมการแพทย์ก็ได้ไปถึงพระที่นั่งบรมพิมานโดยเฉพาะห้องบรรทมของสมเด็จพระเจ้าอยู่

หัวได้เรียกตัวนายชิต สิงหเสนีมาไต่สวนก่อนคนอื่นๆ ผลของการให้ปากคำก็คงเป็นไปตามที่ได้เสนอมาแล้ว ท่านอธิบดีกรมตำรวจสันนิษฐานว่า ลูกปืนคงจะขัดลำกล้อง พระเจ้าอยู่หัวพยายามเล็งพระเนตรเข้าไปทางลำกล้องปืน และด้วยอุบัติเหตุ หรือจะเป็นเคราะห์ร้ายของประชาชนชาวไทยที่จะสูญเสียพระมหากษัตริย์ อันทรงพระปรีชาญาณ โอบอ้อมอารีแก่ประชาราษฎร พระแสงปืนจึงลั่นขึ้น แล้วก็เด็ดพระชนม์ชีพของพระองค์ไปเสียในบัดดล เจ้าหน้าที่ได้ฉีดยาหล่อเลี้ยงพระบรมศพ พัดลมทุก ๆ อันตั้งรายล้อมพัดกระพือพระบรมศพไว้ เพื่อต้องการให้พระวรกายของพระองค์ให้อยู่ทนทานพอที่ข้าเฝ้าเหล่าบริพารทั้งทหาร และพลเรือนจะได้บังคมทรงน้ำพระบรมศพ

แล้วค่ำวันนั้น รัฐบาลก็ออกแถลงการณ์ทางวิทยุกระจายเสียงกรมโฆษณาการว่า

"นับแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ศกนี้เป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เริ่มทรงพระประชวรเกี่ยวกับพระนาภี ไม่เป็นปกติ และทรงเหน็ดเหนื่อยไม่มีพระกำลัง แม้กระนั้นก็ดี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยมเยียนราษฎร อันเป็นพระราชกิจของพระองค์ ครั้นต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนาภีก็ยังมิได้ทุเลา จึงต้องเสด็จประทับอยู่แต่บนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออก

งานตามหมายกำหนดการ ครั้นวันที่ ๙ มิถุนายน ศกนี้ ตอนเช้าเวลา ๖ นาฬิกา ได้เสวยพระโอสถน้ำมันละหุ่ง แล้วเข้าห้องสรงซึ่งเป็นพระราชภารกิจประจำวัน แล้วเสด็จเข้าพระที่ ครั้นเวาลประมาณ ๙ นาฬิกา มหาดเล็กห้องพระบรรทมได้ยินเสียงปืนบนพระที่นั่ง จึงรีบเข้าไปดู เห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรทมอยู่บนพระที่ มีพระโลหิตไหลเปื้อนพระองค์และ สวรรคตเสียแล้ว มหาดเล็กห้องบรรทมจึงไปกราบทูล สมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบ แล้วเสด็จไปถวายบังคมพระบรมศพ ต่อนั้นมามีพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีได้เข้าไปกราบถวายบังคม และอธิบดีกรมตำรวจกับอธิบดีกรมการแพทย์ได้ไปตรวจพระบรมศพและสอบสวน สันนิษฐานว่า คงจะจับลำพระแสงปืนตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบ แล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น

สำนักพระราชวัง

วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๙

ฟังคำแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังแล้ว ถึงจะจะแข็งเพียงใดก็อดน้ำตาไหลไม่ได้ พวกผู้หญิงนั้นถึงกับร้องไห้ฮ ค่ำวันนั้นกรุงเทพ ฯ ทั้งกรุงเทพ ฯ เงียบสงัด ทุกคนใจจ่อ

อยู่กับวิทยุ ฟังว่ารัฐบาลจะแถลงการณ์ออกมาว่าอย่างไรอีก แต่แล้วก็ไม่มีข่าวอะไรออกมาจากรัฐบาล ไม่มีข่าวอะไรอีก นอกจากเสียงจากปากต่อปากว่า พระองค์มิน่าเลยที่จะทรงสวรรคตแต่ในวัยที่หนุ่มแน่น

แล้ววันรุ่งขึ้นก็มีเสียงพูดกันต่อไป พระองค์ถูกลอบปลงพระชนม์.....ในถูกลอบปลงพระชนม์

เท็จจริงจะเป็นประการใดนั้น

รุ่งขึ้นวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ กรมตำรวจก็ได้ออกแถลงการณ์อันเป็นการขัดแย้งกับคำแถลงการณ์ ของสำนักพระราชวังว่า

"สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จสวรรคต เพราะถูกลอบปลาพระชนม์"

คืนนั้นเอง

ก็มีคนไปตะโกนในโรงหนัง ๓ โรงในเวลาเดียวกัน คือโรงหนังโอเดียน โรงหนังเฉลิมกรุง และโรงหนังบางกะปิว่า

"ปรีดีฆ่าในหลวง!"

การแถลงข่าวที่ขัดแย้งกันระหว่าง สำนักพระราชวังกับกรมตำรวจก็ดี เสียงตะโกนในโรงหนังก็ดี ทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยว่า เป็นอย่างไรกันแน่

ครั้นแล้ว นักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามกับนายปรีดี พนมยงค์ก็ให้ข่าวย้ำว่า "ในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์"

คราวนี้เสียงของประชาชนก็อึงอล ไม่มีใครยอมเชื่อคำแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังอีกต่อไป

ทุกคนต่างพากันแน่ใจว่า

"ในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์! ในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์!"

เพียงสองสามวัน ข่าวก็แพร่สะพัดออกมาว่า มหาดเล็กหน้าห้องบรรทมสองคน คือนายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ บุ้ทมศริน น่าจะเป็นผู้ปลงพระชนม์หรือไม่ก็มีส่วนรู้เห็นในกรกระทำของคนร้าย นั่นเป็นการกระพือข่าวซ้ำสองของนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นรัฐบาลกำลังทำศึกหนักอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านที่กำลังเป็นขวัญใจของประชาชนด้วยเรื่อง รัฐบาลได้สมคบกับลูกพรรคฉ้อราษฎร์บังหลวงปล่อยให้ราษฎรกำลังอดอยาก

แม้รัฐบาลจะแก้ตัวอย่างไรว่า รัฐบาลมิได้มีส่วนรู้เห็นในการสวรรคตของในหลวงอานันท์ ฯ แต่ประชาชนก็ไม่ฟังเสียง

ในที่สุด โดยอนุมัติของคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐบาลก็จำต้องตั้งศาลกลางเมืองขึ้นเพื่อพิจารณาหาเหตุ

ว่า ในหลวงอานันท์ ฯ ทรงสวรรคตเพราะเหตุใดแน่

ในบรรดพยานทั้งหมดที่คณะกรรมการ "ศาลกลางเมือง" เรียกมาสอบนั้น มีเพียงสองคนเท่านั้นที่คณะกรรมการถือเป็น "พยานเอก" และทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่า "พยานเอก" ทั้ง ๒ นั้น คือนายชิต สิงหเสนี กับนายบุศม์ ปัทมศริน เป็นตัวการในการสวรรคตของล้นเกล้า ฯ จากการซักของคณะกรรมการที่พยายามตะล่อม พยานทั้ง ๒ เข้าสู่เป้าที่ประชาชนกำลังกระเหี้ยนกระหือรือ

ก่อนที่จะพาท่านไปฟังคำให้การ เป็นพยานในศาลกลางเมืองของ นายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศรินสองมหาดเล็กห้องพระบรรทม ควรจะได้ทราบเหตุการณ์ระหว่างนั้นว่า

นายชิต สิงหเสนีนั้นในวันนั้น มิได้ต้องเวรยามหน้าห้อง แต่ที่มาป้วนเปี้ยนอยู่หน้าห้องพระบรรทมนั้นก็เป็นเพราะว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงใช้ให้ นายชิต สิงหเสนี ไปทำหีบพระตราที่ร้านงามพันธุ์ สี่กั๊กพระยาศรี แต่บังเอิญเมื่อนายชิตสิงหเสนีไปที่ร้านงามพันธุ์แล้ว ปรากฏว่าคนทำหีบพระตรา ไม่ทราบว่าพระตรานั้นจะมีขนาดไหน จึงไม่อาจจะทำให้ได้ นายชิตสิงหเสนี จึงต้องกลับมาที่พระที่นั่งบรมพิมานอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจะทูลถามถึงขนาดพระตรา ขอพระราชทานตัวอย่างไปให้ช่าง

วัดขนาด แต่เมื่อมาถึงที่หน้าห้องพระบรรทมนั้นก็ได้ทราบว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่กำลังทรงพระบรรทมอยู่ จึงรออยู่หน้าห้องนั้นเอง

จนกระทั่งเวลา ๙.๐๐ น. นายชิต และนายบุศม์ ทั้งสองมหาดเล็กก็ได้ยินเสียงปืนลั่นขึ้นนัดหนึ่ง นายชิต สิงหเสนีฟังเสียงปืนดังมาจากในห้องพระบรรทม จึงวิ่งถลันเข้าไปดู ก็ได้พบว่า ล้านเกล้าล้นกระหม่อม ร. ๘. ต้องพระแสงปืนเลือดโชกพระนลาตอยู่ แล้วจึงวิ่งกลับออกมา ไปทูลสมเด็จพระราชชนนี ส่วนนายบุศม์นั้นวิ่งไปอีกทางหนึ่ง (ตามคำให้การของ ๒ มหาดเล็ก) ต่อไปนี้เป็นคำให้การของ นายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศริน.

คำให้การในศาลกลางเมือง

ครั้นแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ นายบุศม์ บุ๋ทมศริน มหาดเล็กหน้าห้องบรรทมก็ได้เข้าให้คำให้การแก่คณะกรรมการศาลกลางเมืองซึ่งตั้งขึ้นมา โดยมิได้มีอำนาจในการตัดสิน หรือชี้ขาดว่าในหลวง ฯ อานันท์ทรงสวรรคตเพราะฯ เหตุใด

ความโดยสรุปว่า

เมื่อวันที่ ๘ ก่อนเกิดเหตุนั้น นายบุศม์ กับนายชิตเป็นเวรมหาดเล็กห้องบรรทม นายบุศม์ให้การว่าในตอนเช้าวันที่ ๙ ตนได้มาประจำเพื่อรับใช้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเช่นเคย และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตื่นบรรทมเข้าห้องสรงเวลา ๘ นาฬิกา ก่อนได้ยินเสียงปืน ตนเองนั่งอยู่หน้าห้องทระอักษรซึ่งใกล้ห้องบรรทม **มื่อได้ยินเสียงปืนดังขึ้น นายชิตเป็นผู้วิ่งเข้าไปก่อน แล้วตนก็วิ่ง**

ตามไปบ้าง แต่คนละทิศละทางกับที่นายชิตวิ่งไป เมื่อได้เห็นนายชิตวิ่งออกมาก็ได้สออถามว่า เกิดอะไรขึ้น แต่นายชิตไม่พูดกลับวิ่งไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนี ต่อจากนั้นมิได้เห็นนายชิตอีกเลย จนกระทั่งตนถูกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันใช้ให้ไปตามหมอกลับมาแล้ว จึงเห็นนายชิตอีกครั้งหนึ่งในห้องพระบรรทม ซึ่งกำลังช่วยกันทำบาดแผลกันอยู่กับพระพี่เลี้ยงเนื่อง และสมเด็จพระราชชนนี

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ซักว่า เมื่อได้ยินเสียงปืนนั้น รู้หรือไม่ว่าเสียงมาจากห้องไหน และได้ซักถึงการวิ่งตามนายชิตเข้าไปเมื่อได้ยินเสียงปืน แต่วิ่งไปคนละทางกันทำไม นายบุศม์ตอบว่าทางที่วิ่งไปก็เลี้ยวไปได้ ตั้งใจจะวิ่งไปห้องไหนกลับตอบว่าไม่รู้เหมือนกันว่าจะไปห้องไหน

การซักถามได้ดำเนินไปด้วย การถามถึงลักษณะของปืนเช่นปืนลูกโม่และเบรานิง ซึ่งพยานตอ ว่าไม่รู้จักปืนเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร พยานมีหน้าที่นำปืนไปมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ล้างในเมื่อพระองค์ท่านทรงใช้แล้ว ภายในพระวิสูตรในห้องพระบรรทมนั้นมีตู้สำหรับเก็บพระแสงปืนมีปืนอยู่ ๒ กระบอก พยานยืนยันว่าเป็นปืนที่อยู่ชั้นล่าง ข้างตู้นั้นเป็นปืนเท่ากับขนาดปืนของกลาง ๑๑ มม. ซึ่งตำรวจหยิบเอาออกให้พยานดู อีกกระบอก

หนึ่งอยู่ข้างบนเป็นปืนขนาดเล็กกว่า ทั้ง ๒ กระบอกนี้มีแหนบกระสุนบรรจุกระสุนพร้อมวางอยู่ข้าง ๆ

ถึงคำให้การตรงนี้ ประธานกรรมการศาลกลางเมืองถึงกับยื่นหน้าเข้ามาจับไมโครโฟนร้องถามว่า "แน่ เมื่อกี้บอกว่าไม่รู้จัก"

และตอนนี้เองที่ทำให้ประชาชน ที่เข้าฟังจนล้นออกไปจากห้องพิจารณานั้นถึงกับฮือฮากันขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเพิ่มความระมัดระวังขึ้นเป็นพิเศษ

แล้วนายบุศม์ก็ให้การต่อไปว่า

"ปืนอีกกระบอกหนึ่งซึ่งข้าหลวงคนหนึ่ง ได้นำมาถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ได้นำไปเก็บไว้ยังตู้ ๆหนึ่งในห้องทรงพระอักษร ตู้ใบนี้มีกุญแจเปิดปิดได้ทุกเวลา นอกจากตู้เก็บปืนในห้องพระบรรทมดังกล่าว ภายในตู้ใบนี้ยังมีหีบบรรจุปืนและลูกปืนขนาดเล็ก ซึ่งทางราชการส่งมาไว้สำหรับประจำพระองค์

ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจไปพบกระสุนปืนนั้น พยานได้ไปด้วยกับนายชิตและได้ทราบว่า นายชิตนำปลอกกระสุนไปให้ด้วยแต่จะนำมาจากไหน พยานไม่ทราบ

เช้าวันที่เกิดเหตุ พยานว่าไม่ได้ยินใครพูดเข้าหูในเรื่อง

ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะพยานมีความเข้าใจว่า เกิดอุบัติเหตุมากกว่าอย่างอื่นและว่าในพระบรมโกษฐ์หงอยเหงามาตั้งแต่วันที่ ๘ แต่ก็เสด็จไปไหนมาไหนได้ พยานเคยพบพระองค์ทรงถอดปืนออกดูเสมอในห้องทรงพระอักษร และก็เห็นทรงแว่นตลอดเวลา จะถอดก็ต่อเมื่อทรงแต่งองค์หรือบรรทมเท่านั้น ขณะเกิดเหตุพยานเป็นผู้หยิบปืนจากโต๊ะเล็กไปไว้ในลิ้นชักในห้องแต่งพระองค์ตอนหนึ่งนายชิตได้มาบอกให้พยานเอาปืนไปเก็บและอ้างว่าพระราชชนนีทรงเศร้าโศกกรรแสงอยู่

นายชิตเป็นผู้นำปืนกระบอกนั้น ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจล้าง โดยนำไปทั้งลิ้นชักจากห้องแต่งพระองค์ และว่าสำหรับปืนกระบอกนี้ แน่ใจว่าไม่เคยเห็นในพระบรมโกษฐ์ทรงเล่นเลย

ตอนหนึ่งประธานกรรมการสอบสวน ได้ย้อนถามนายบุศม์ว่า

"เป็นไปไม่ได้นี่ จากปากคำของพยานเองว่าเมื่อเสียงปืนดัง นายชิตยืนอยู่ห่างจากห้องบรรทม ๒-๓ เมตร และไม่ได้เข้าไปใกล้หรือเห็นอะไรมากกว่านั้น แต่ทำไมนายชิตจึงไปทูลสมเด็จพระราชชนนีว่า "ในพระบรมโกษฐ์ทรงยิงพระองค์เอง"

นายบุศม์ตอบว่า

นายบุศม์ตอบแต่เพียงเบา ๆ ว่า "ไม่ทราบ"

ตอนหนึ่งพยานว่า เห็นว่านายชิตวิ่งหน้าตาเลิกลั่กออกมาทางห้องบรรทม ไม่ทันพูดอะไรกัน นายชิตก็วิ่งลับตาไป

คำให้การเป็นพยานของนายบุศม์ ปัทมศริน ทำให้เกิดความไม่พอใจแก่ประชาชนเป็นอันมาก เพราะนอกจากไหนไมโครโฟนเกิดเสียขึ้นมาจนฟังไม่ได้ยินแล้ว คำตอบที่คณะ-กรรมการได้จาก นายบุศม์ ปัทมศริน ซึ่งประชาชนมั่นใจว่าคณะกรรมการจะต้องซักจนกระทั่ง นายบุศม์ ปัทมศริน คลายความลึกลับออกมาได้มากจนเป็นที่พอใจนั้น การกลับกลายเป็นว่า คำตอบที่ส่วนใหญ่แล้วได้นั้นก็คือ

"ไม่ทราบ"

"ไม่รู้"

"ไม่เห็น"

ยิ่งทำให้เกิดความมั่นใจว่า นายบุศม์ ปัทมศริน ให้การปิดเบือน หรือปิดบังความจริง

และยิ่งทำให้ประชาชนแน่ใจยิ่งขึ้นว่า ในหลวงสวรรคตเพราะถูกลอบปลงพระชนม์

ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าคำ ให้การของนายบุศม์ ปัทมศริน ก็ดี นายชิต สิงหเสนี ก็ดี ต่างก็ได้ให้การไปตามคำแนะนำของบุคคลในคณะรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ มาทั้งสิ้น ข้อนี้เห็นจะ

ไม่มีอะไรที่จะต้องกังขา เพราะนายปรีดี พนมยงค์นั้น ได้พยายามทุกทางที่จะให้ประชาชนเข้าใจว่า ในหลวงยิงพระองค์เอง หรือเป็นอุบัติเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง พยานมหาดเล็กหน้าห้องบรรทมทั้งสอง จึงให้การเงอะ ๆ เงิน ๆ และตอบแต่คำว่า ไม่รู้ ไม่ทราบ ไม่เห็นอยู่เช่นนั้น จนทำให้ประชาชนและคณะกรรมการศาลกลางเมืองส่วนมากเข้าใจว่า มหาดเล็กทั้งสองให้การบิดเบือนความจริง เลยต่างก็เข้าใจว่า นายชิต และนายบุศม์นั้นเองเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์ในหลวง หรือไม่ก็รู้เห็นเป็นใจกับผู้ร้ายรายนี้เป็นแน่

พยานซึ่งเป็นมหาดเล็กหน้าห้องบรรหมซึ่งประชาชน มีความเชื่อว่าจะต้องมีส่วนรู้เห็นในการเสด็จสวรรคตของล้นเกล้าล้นกระหม่อมในหลวงอานันท์ ฯ คู่กับนายบุศม์ ปัทมศริน อีกคนหนึ่ง ก็คือ นายชิต สิงหเสนี

ดังนั้นคณะกรรมการ "ศาลกลางเมือง" จึงเรียกนายชิต สิงหเสนีมาให้การต่อคณะกรรมการ ต่อจากนายมุศม์ ปัทมศริน ท่ามกลางความกะหือรือของประชาชน เมื่อได้เห็นหน้านายชิต สิงหเสนี

ซึ่งคณะกรรมการได้ทำการซักถาม นายชิต สิงหเสนี โดยเป้าหมายอันเดียวกับนายบุศม์ ปัทมศริน คือมุ่งไปในทางคล้อยตามความเห็นของประชาชนว่า ทั้ง ๒ มหาดเล็กเป็นตัวการหรือ ผู้รู้เห็นเป็นใจให้คนร้ายเข้าลอบปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ

ดังคำให้การแก่คณะกรรมการบางคนดังนี้

นายชิต สิงหเสนีให้การซักถามต่อ พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิมปอักษร คณะกรรมการศาลกลางเมืองว่า

พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิมปอักษรถามว่า

"พบนายบุศม์ไหมระหว่างวิ่งมา?"

นายชิต สิงหเสนีตอบว่า

"ไม่พบนายบุศม์ เขาวิ่งไปทางหลัง"

"พยานวิ่งมาพร้อมด้วยสมเด็จพระราชชนนี มาเข้าห้องบรรทมห้องอะไร?"

"ห้องแต่งพระองค์"

"มาถึงแล้วเห็นใครอยู่ที่หน้าห้องไหม?"

"ไม่มี"

"มาถึงใครเข้าไปในห้องเป็นคนแรก?"

"สมเด็จพระราชชนนี คนที่สองก็ผม วิ่งตามติด ๆ กันเข้าถึงในพระวิสูตร ผมก็แหวกพระวิสูตร แล้วสมเด็จก็โถมขึ้นไปบนพระองค์"

"พยานเปิดพระวิสูตรให้แล้ว สมเด็จพระราชชนนีทำอย่างไรต่อไป?"

"ก็โถมพระองค์เข้าไปกอดบนพระองค์ของในหลวงทางตอนล่าง แล้วก็กรรแสง แล้วก็รำพันต่าง ๆ เป็นต้นว่า นันท์ โธ่นันท์ แล้วอะไรอีกจำไม่ได้"

"เท่าที่หูพยานได้ยิน พอจับถ้อยคำหรือใจความได้มีอย่างไรบ้าง?"

"จำไม่ได้ เพราะกำลังตกตลึง"

"เอาเท่าที่จำได้ พอนึกออกสักคำหรือสองคำ?"

"ก็มีลูกแม่อีกคำหนึ่ง"

"ค่อย ๆ นึกก็ได้ พยายามนึก ขอให้พยานให้การตามความจริง อย่าลืมถ้าพยานแต่งเรื่อง อาจจะวกเข้าหาตัวเอง"

"เรื่องนี้ไม่พยายามจะแต่งเลย"

"ดีแล้ว นึกให้ดี ไม่ต้องกลัวเกรงอะไร คำพูดนี้จะเป็นเรื่องที่จะต้องวินิจฉัย เรื่องเป็นมาอย่างไร อย่าลืมว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนสงสัย พยานเป็นผู้ซึ่งมหาชนคิดว่า ควรจะให้ความจริงแก่เขาได้มากกว่าคนอื่นอีกหลายคน"

"ท่านกำลังโศก รับสั่งฟังไม่ถนัด"

"เอาเท่าที่พยานได้ยิน ไม่ได้ให้รู้เกินที่ได้ยิน ถ้า

พยานบอกว่า ไม่ได้ยินอะไรเลย ไม่มีใครเขาเชื่อ พยานลองนึกดูให้ดี อย่าลืมว่าพยานเป็นมหาดเล็ก รับใช้ใกล้ชิด ซึ่งพระองค์ท่านมีความกรุณา มีบุญคุณอยู่กับพยานล้นเหลือ นี่เป็นโอกาสสุดท้ายของพยาน ซึ่งจะแสดงถวายความจงรักภักดีได้อย่างหนึ่ง พยานไม่มีโอกาสอีกแล้วที่จะถวายความจงรักภักดีได้ นี่เป็นโอกาสสุดท้ายของพยานต่อหน้าประชาชน ต่อหน้าคณะกรรมการ ขอให้พยานให้ความจริง"

"ความจริงเท่าที่ได้แถลงออกมาแล้ว ตอนนั้นกำลังชุลมุน"

"เอาเท่าที่รู้ ที่เห็นจริง มีอะไรอีกไหม?"

"ก็ได้ยินท่านรับสั่งกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า เล็กมาตายกันพร้อมกับแม่เถิด แล้วก็ ไม่ควรเลย นอกจากนั้นนึกไม่ออกแล้ว"

"ในหลวงปัจจุบันเสด็จมาเมื่อไหร่?"

"มาตอนหลัง เมื่อเสด็จกับพระพี่เลี้ยงขึ้นไปบนพระแท่นแล้วราว ๑ หรือ ๒ นาที"

"ในหลวงองค์นี้ท่านเข้ามาแล้วท่านทำอย่างไร?"

"ท่านเข้ามาปลอบพระชนนี แล้วกอดกัน กำลังโศกกันทั้ง ๒ พระองค์"

"ที่สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งว่า เล็กมาตายพร้อมกันแล้วในหลวงตอบว่าอย่างไร?"

"ในหลวงไม่รับสั่งอย่างไรเลย"

"คำพูดของในหลวงที่ปลอบมีพูดว่าอย่างไร?"

"ตอนนั้นไม่ได้ยิน เพราะว่าดูเหมือนผมผละจากตรงนั้นมาแล้ว"

"แล้วพระพี่เลี้ยงมาตอนไหน?"

"มาพร้อมกัน พอสมเด็จขึ้น พระพี่เลี้ยงก็ขึ้น เข้าใจว่าวิ่งตามหลังมา"

"พระพี่เลี้ยงมาทำอะไร?"

"มาถึงขึ้นซับพระโลหิตที่พระนลาต เวลาซับตอนแรกดูเหมือนไม่ได้ทำอะไร นอกจากซับ"

"พยานได้เห็นว่าพระนลาตมีบาดแผลไหม?"

"ตอนนั้นยังไม่เห็นถนัดว่า พระนลาตมีบาดแผลอย่างไร เพราะคุณพระแกนั่งบังอยู่"

"พยานยืนอยู่หรือนั่งตอนไหน?"

"เมื่อเปิดพระวิสูตรให้สมเด็จพระราชชนนีเข้าไปแล้วก็กลับออกมาให้ตำรวจวังไปตามหลวงนิตย์มา แล้วก็กลับเข้าไปอีก เข้าไปอยู่บนพระแท่นใกล้ ๆ สมเด็จ"

"ช่วยทำอะไรหรือเปล่า?"

"ช่วยหยิบผ้าขนหนูที่จะซับพระโลหิตให้คุณพระ คุณพระพี่เลี้ยงเนื่องไม่ได้ทำอะไรกับแผล นอกจากเอาผ้าปิดไว้"

"วันนั้นพระพี่เลี้ยงได้ร้องไห้รำพรรณอย่างไรบ้าง?"

"ไม่ได้สังเกต"

"มันน่าจะเห็น"

"ตอนนั้นกำลังทำ ไม่ได้ร้อง"

"ต่อมาร้องไห้หรือเปล่า?"

"ต่อมาก็ไม่ได้มาทางนี้อีก ก็ไม่ทราบ"

"พระพี่เลี้ยงเนื่องซับพระโลหิตแล้วไปไหน อยู่ที่นั่นนานสักเท่าไหร่?"

"จำไม่ได้"

"ระหว่างนั้น ที่มองเห็น เห็นร้องไห้บ้างหรือเปล่า?"

"ไม่เห็น"

"วันนั้นนอกจากที่ออกพระนามและชื่อมาแล้วมีใครอีก?"

"มีคุณจรูญ ข้าหลวงเข้าไปไล่ ๆ กัน เท่าที่เห็นก็ไปยืนอยู่เฉย ๆ ที่ใกล้ ๆ พระฉากในห้องบรรทม แล้วจะมากี่คนจำไม่ได้"

"เห็นนายบุศม์ ไหม?"

"เขาเข้าไป แต่จะเข้าไปตอนไหนไม่ทราบ เห็นตอนช่วยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันพยุ สมเด็จพระราชชนนีจากพระแท่นมาที่เก้าอี้ปลายพระแท่น เขาเข้าไปอยู่นานเท่าไหร่แล้วไม่ได้สังเกต"

"ระหว่างที่พยานตามสมเด็จพระราชชนนีเข้าไปในห้องพระบรรทม แล้วพยานก็ได้ทำอะไรต่ออะไรอย่างที่ว่านั้นพยานได้สังเกตเห็นพระแสงอยู่ที่ไหน?"

"ตอนข้าง ๆ ซ้ายใกล้ ๆ ข้อศอก ห่างศอกประมาณเกือบคืบ ไม่ได้สังเกตว่าอยู่ในลักษณะอย่างไร ตอนมาผมได้เห็นสมเด็จท่านเศร้า ก็ร้องบอกกับบุศม์ว่า ให้หยิบปืนไปเสีย เขาบอกว่าหยิบไปแล้ว"

"เวลาที่บอกปืนอยู่ที่ไหน?"

"อยู่ที่โต๊ะข้างพระแท่น ข้างซ้ายด้านพระเศียร"

"ทำไมจึงไปอยู่ที่นั่น?"

"ก็เข้าใจว่าคุณพระหยิบไปไว้ที่นั่น"

"เวลาที่บอกนายบุศม์ เห็นปืนอยู่ที่ไหน?"

"ไม่เห็นแล้ว"

"ก็ไหนว่าปืนอยู่บนหลังตู้?"

"ตอนแรกว่าอยู่บนหลังตู้ แล้วต่อมาไม่ได้สังเกต"

"บอกแล้วนายบุศม์ทำอย่างไร?"

"เขาบอกว่าเอาไปแล้ว"

"เอาไปไหน เขาบอกหรือเปล่า?"

"เขาบอกว่า เอาไปไว้ในลิ้นชักตู้ใส่เครื่องแต่งพระองค์งอยู่ข้างฝาในห้องแต่งพระองค์"

"ในวันนั้นพยานเห็นปลอกกระสุนอยู่ที่ไหน?"

"พอนายบุศม์บอกว่าเอาไปแล้ว ผมก็เข้าไปที่ตู้วางาพิกาในตู้นั้นยังมีปืนของในหลวงอีก ๑ กระบอก และยังอยู่นหีบใต้ตู้อีก ๑ กระบอก ผมก็ยกตู้นั้นออก แต่ยกแรงไปหน่อยาพิกาก็ตกลงมา ผมก็ก้มลงเก็บนาฬิกา จึงเห็นปลอกกระสุนอยู่กล้ ๆกับตู้ประมาณ ๑ คืบผมจึงเก็บไว้เสียในตู้พร้อมกับนาฬิกา"

"แล้วพยานยกตู้ไปไว้ที่ไหน?"

"ยกตู้ ไป ไว้ห้องแต่งพระองค์"

"พยานมีความประสงค์อย่างไรจึงยกตู้ ?"

"เพราะว่าในตู้มีปืนอยู่อีก เกรงว่าสมเด็จพระราชชนนีะทำลายพระองค์เอง"

และในการตอบพระมนูเวทย์วิมลนาทเมื่อถามว่า

"ปืนทั้ง ๓ กระบอกเป็นปืนที่ทรงโปรด มากกว่า

กระบอกอื่นกระมัง?"

นายชิตตอบ

"ปืนทุกกระบอกทรงโปรดทั้งนั้น พระแสงที่เอาไปถวาย ท่าน ท่านจัดของท่านเอง แต่กระบอกไหนจะโปรดมาก หรือไม่ไม่ทราบ"

"ปืนอย่างกลางนี้มีกี่กระบอก?"

"มีอยู่สองกระบอก อยู่ในห้องทรงพระอักษรอีกกระบอก หนึ่ง"

"ปืนอย่างนี้ทรงยิงกี่ครั้ง?"

"ยิงหลายครั้ง เวลายิงท่านทรงบรรจุกระสุนของท่านเอง เวลาล้างท่านก็สั่งมหาดเล็กเอา ไปให้พนักงานล้าง"

นายชิตได้ให้การต่อไปว่า

"ขณะที่พยานขึ้นไปนั่งอยู่กับนายบุศม์เป็นเวลา ๒ โมง กว่า เกือบ ๓ โมงเช้า ต่อมาอีกประมาณครึ่งชั่วโมงจึงได้ยิน เสียงปืน ตามปกติในห้องพระที่นั่งเงียบสงัด สมมุติว่ามีคนแหวก พระวิสูตรตรงเข้าไป พยานนั่งอยู่ข้างนอกต้องได้ยิน ฉลอง พระเนตรมีกล่องใส่ แต่ว่าท่านไม่ได้ใส่ เท่าที่เห็นเวลาอยู่บน หลังตู้วิทยุ ก่อนได้ยินเสียงปืนสังเกตุไม่ได้ว่า พระเจ้าอยู่หัว

บรรทมหลับหรือตื่น เพราะไม่เห็นองค์ท่าน และไม่ได้ยินเสียงซึ่งแสดงว่าทรงตื่น

ตามธรรมดาเวลาเสด็จเข้าห้องสรงแล้ว ไม่กลับเข้าบรรทมอีก วันที่เกิดเหตุเป็นวันแรกที่เสด็จกลับเข้าพระแท่นอีก ก่อนเคยประชวรพระนาภีบ้าง แต่ไม่มากเหมือนคราวนี้"

พยานให้คำตอบด้วยเสียงหนักแน่นว่า ถ้าหากว่ามีคนลอบปลงพระชนม์ในขณะที่พยานและนายบุศม์อยู่แล้ว ทั้ง ๒ คนจะต้องแลเห็น

พระนนูเวทย์วิมลนาทถามต่อไปว่า

"ตอนที่สมเด็จพระราชชนนีเสด็จขึ้นบนพระแท่น แล้วรำพันว่า โธ่นันท์ ลูกแม่ ไม่ควรเลย คำว่า ไม่ควรเลยนี่หมายความว่าอย่างไร?"

"ไม่ทราบพระประสงค์ของท่าน ท่านกำลังเศร้าก็ตรัสออกมา"

"ท่านไม่แสดงให้คิดหรือว่า เวลานั้นท่านรู้สึกอย่างไร?"

"เปล่าเลย"

"พระราชชนนี ได้ ไต่ถามหรือเปล่า ถึงที่เรานั่งอยู่แล้วได้ยินได้เห็นอย่างไร ?"

"ถามเหมือนกัน ถามตอนหลังตอนที่มาประทับที่พระเก้าอี้"

"มีใครพูดว่าอย่างไรบ้าง จะเป็นเอ็กซิเด็นท์ หรือฆ่าตัวตาย ?"

"ไม่มีใครพูด"

"ต่อมาพวกมหาดเล็กได้วิจารณ์กันหรือเปล่าเรื่องนี้?"

"ผมไม่ได้ฟังใคร"

"แม้แต่นายบุศม์ก็ไม่ ได้คุยกัน ?"

"ไม่ได้คุย"

"ได้มีใครสั่งห้ามไม่ให้พูดจากันหรือเปล่า?"

"ไม่มีใครสั่ง"

"ทำไมจึงคิดว่าเป็นอุบัติเหตุ?"

"คิดดูว่าพระนิสัยไม่มีเรื่องราวอะไร ทรงชอบเล่นปืนประกอบกับท่านประชวร พระกำลังไม่ค่อยมี"

"ท่านมีความในใจของท่าน คุณไม่ทราบไม่ใช่หรือ?"

"เพราะนิสัยของท่านก็ไม่มีอะไรเท่าที่เห็น"

"ตู้ปืนสูงแค่ไหน?"

"เสมอพระที่"

และตอบคำถามของ พระยาลัดพลีธรรปคัลภ์

ประธานกรรมการสอบสวน

พระยาลัดพลีธรรปคัลภ์ถาม

"พยานกับนายบุศม์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดใครมากกว่ากัน?"

นายชิตตอบ

"ข้อนี้ไม่ทราบ"

"ในฐานะที่เราเป็นมหาดเล็กผู้อาวุโส เข้าใจว่าในหลวงในพระบรมโกศสนพระทัย ในเรื่องอะไรเป็นส่วนมาก?"

"ไม่ทราบ"

"พระพี่เลี้ยงเนื่องเคยให้การว่า ทรงสนพระทัยที่จะให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข อยากถามว่าพยานเป็นมหาดเล็กห้องบรรทมก็นับว่าเป็นคนสนิทอยู่มาก เวลาในหลวงมีเรื่องทุกข์เคยมีรับสั่งกับพยานไหม?"

"ในหลวงไม่เคยรับสั่งอะไรเลย?"

"ตามปกติเมื่อในหลวงในพระโกศ ตื่นบรรทมเข้าห้องสรงแล้วไม่เคยกลับมาห้องบรรทมเสมอไปหรือ?"

"เสมอไป"

"วันนั้นได้กลับเข้าห้องบรรทมแล้ว บรรทมจนเวลาเท่าไหร่?"

"เวลานั้นผมขึ้นไปท่านเข้าบรรทมแล้ว ผมไปนั่งอยู่อีกประมาณครึ่งชั่วโมงกว่า"

"เวลานั้นในหลวงพอจะหลับได้หรือ?"

"อาจจะหลับได้ถ้าท่านตั้งพระทัยจะหลับ"

"วันนั้นพอได้ยินเสียงปืน พยานเบิกความว่าพยานตกใจชั่วประเดี๋ยวแล้วก็เป็นเสียงมาจากห้องบรรทมจากการสอบสวนนายบุศม์ว่า นายบุศม์อยู่เฉย ๆ แล้วจึงวิ่งไปทางห้องสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นรู้ไม๊?"

"ไม่ทราบ"

"ที่นายบุศม์เขาวิ่งไปเช่นนั้น พยานลองนึกคิดว่าจะให้เหตุผลได้ ไหม?"

"ก็เห็นจะเป็นความตกใจของเขามากกว่า"

"พยานก็ยังรู้ว่าเสียงปืนมาจากห้องบรรทม นายบุศม์ทำไมไม่รู้ว่าเสียงมาจากทางไหน?"

"ก็ไม่ทราบ"

"นายบุศม์หูตึงหรือเปล่า?"

"ไม่ทราบเหมือนกัน"

หอสมุดแห่งชาติ

"พยานคงไม่ทราบว่านายบุศม์ให้การอย่างไร แต่กรรมการจะบอกให้เมื่อได้ยินเสียงปืน พยานกับนายบุศม์ กำลังอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ นายบุศม์เบิกความต่อไปว่าพยานวิ่งเข้าไปในห้องแต่งพระองค์ แล้วไปยืนอยู่ที่ซึ่งกรรมการหมายเลข ๙ ไว้ในแผนที่ (ขอแผนที่จากเจ้าหน้าที่ให้พยานดู) พยานให้เหตุผลได้ไหมว่า ทำไมนายบุศม์จึงยืนยันว่าพยานได้ยืนอยู่ตรงนั้น?"

"ไม่ทราบเขา"

"ในพระโกศถนัดขวาหรือซ้าย?"

"ไม่ได้สังเกต"

"ตามปกติท่านจะทำอะไร เล่นอะไรเราไม่ได้สังเกตเลยหรือ ?"

"ถนัดขวา"

"ในการสอบสวนพยานให้การว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยิงพระองค์เอง ต่อมาเมื่อกรรมการทำการสอบสวนวันนี้กรรมการได้ซักไซ้ถึงการที่พยานได้ให้การว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยิงพระองค์ พยานอธิบายว่า หมายถึงโดยเอ็กซิเด็นท์ หรืออุบัติเหตุ ขอให้นึกว่าพยานให้การว่าเป็นเอ็กซิเด็นท์ แต่พยานจะให้การเฉย ๆ ว่าเป็นเอ็กซิเด็นท์ กรรมการก็ยังไม่ค่อยพอใจ

326336

เมื่อพยานให้การว่าเป็นเอ็กซิเด็นท์ พยานจะต้องแสดงเหตุผลด้วยว่าเอ็กซิเด็นท์นั้นจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะฉะนั้นอยากจะทำให้ดูว่า เอ็กซิเด็นท์จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ?"

เจ้าหน้าที่ตำรวจนำปืนมาให้พยานเพื่อทำท่าให้ดู

นายชิต สิงหเสนีตอบว่า

"ความรู้ในเรื่องปืนผมไม่มี"

"ไม่ใช่ความรู้ในเรื่องปืน อย่างนี้พยานต้องมีความเห็น"

"ท่านอาจเล่นปืน (พยานจับปืนมาส่องดู ทำท่าประกอบคำพูด) เอามือลูบคลำปืน แล้วเข้าใจว่ากำลังทรงประชวร ไม่มีกำลังปืนตกถูกพระพักตร จึงเอาพระหัตถ์ทั้งสองตะบบปืนก็เลยลั่น"

"เป็นความนึกคิดของพยานใช่ไหม ข้อนี้สำคัญมาก แล้วทำไมปืนจึงไปตกอยู่ข้างพระหัตถ์ เลยมาทางข้อศอก?"

"ก็ได้ให้การแล้วว่า ไม่มีความรู้ในเรื่องปืน"

"ขอให้แสดงว่าเอ็กซิเด็นท์จะเกิดขึ้น ได้หรือไม่ก็พอ"

"ความคิดของผมว่าเป็นเอ็กซิเด็นท์"

"เมื่อเล่นปืนลั่นแล้ว พระกรจะเหยียดตรงไปทั้งข้างซ้ายทั้งขวาปืนไปตกอย่างนั้นได้หรือ พยานมีความคิดเห็นอย่างอื่นอีกไหม?"

"ไม่มีความคิดเห็นอะไร นอกจากเกิดเอ็กซิเด็นท์"

"พยานทราบบ้างไหมว่า การทดลองคณะแพทย์เขาได้ผลอย่างไร?"

"ไม่ทราบ ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ และไม่มีใครเล่าให้ฟัง"

"ถ้าไม่ทราบ กรรมการจะบอกให้พยานทราบว่าในการที่คณะแพทย์ได้ทดลอง ปรากฏจากการทดลองว่า บาดแผลจะเกิดขึ้นได้โดยใช้ปืนกระบอกนี้ยิงติดหรือกระชั้นชิดมาก การที่ยิงติดนี้อยากจะให้ตำรวจทำให้ดูเพื่อให้พยานเห็นว่า การยิงปืนอย่างนี้ยากเพียงไร?"

พ.ต.ท. ขุนประสงค์สิทธิการ นายตำรวจจับด้ามปืนด้วยมือซ้าย ทำท่าเหนี่ยวไกด้วยมือขวา เอาปากกระบอกปืนจ่อที่หน้าผาก

"อยากจะขอเตือนพยานว่า พยานให้การแล้วว่าเกิดในตระกูลสิงหเสนี ตามที่กรรมการได้ทราบ สิงหเสนี มีชื่อเสียงมากในการรับราชการ ตามที่พยานให้การมาแล้ว รู้สึกว่าส่วนมากก็ให้การตรงไปตรงมา แต่มีที่เห็นว่า พยานไม่กล้าให้ความจริงทั้งหมด จึงอยากจะขอร้องว่ากรรมการคณะนี้ ได้ถูกตั้งขึ้นโดยอนุมัติของคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพื่อสืบสวนหา

ความจริง เพื่อนำความกราบบังคมทูล อยากจะถามพยานว่า ลองนึกดู ในชีวิตของเราไม่เคยได้ยินเรื่องอะไรที่ใหญ่หลวงกว่านี้มีบ้างไหม?"

"ไม่เคยมีเลย"

"สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระโกศกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันเสวยร่วมกันอย่างหนึ่ง กับเมื่อมีสมเด็จพระราชชนนีร่วมเสวยด้วยอีกอย่างหนึ่งลักษณะต่างกันอย่างไร?"

"ไม่ทราบ เพราะว่าไม่มีหน้าที่ที่จะต้องไปทำการเดินโต๊ะเสวย"

"เมื่อประมาณสัก ๑ อาทิตย์ก่อนสวรรคต พยานได้เห็นพระอาการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระโกศเป็นอย่างไร?"

"ทรงประชวรนาภี ก่อนเสด็จสำเพ็ง พระอาการก็เซื่อมซึมเพราะไม่มีกำลัง"

ประธานกรรมการอ่านคำให้การของนายชิต ซึ่งได้ให้การกับตำรวจว่า พระอาการเซื่อมซึม เนื่องจากเหนื่อยเพราะเสด็จประพาสบ่อย ๆ

แล้วก็ถามต่อไปว่า

"ทำไมให้การอย่างนั้น การเสด็จประพาสก็ต้องสนุก ทำ

ไมจะมีพระอาการเซื่อมซึม ?"

การเสด็จประพาสทุกคนอาจจะเห็นว่าสนุก แต่ท่านไม่สนุก"

"พยานหมายความว่าเป็นการฝืนพระทัยอย่างนั้นหรือ"?

"ไม่ใช่อย่างนั้น แต่ท่านไม่ชอบการเสด็จไปไหนนาน ๆ"

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า นายชิต สิงหเสนี นั้นที่ต้องมาบ้วนเปี้ยนอยู่หน้าห้องพระบรรทม โดยมิต้องเวรยามนั้น เป็นเพราะมาคอยเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อขอพระราชทานนำตราไปให้ช่างทำหีบวัด

ใครเลยเล่าจะคิดว่า ถ้าหากวันนั้นนายช่างทำหีบพระตรายอมรับทำหีบให้แล้ว นายชิต สิงหเสนี หรือจะต้องตกเป็นจำเลยของประชาชน และคณะกรรมการศาลกลางเมืองพยายามทะล่อมให้นายชิต สิงหเสนี ถือปืนให้จงได้ ถ้าจะพิจารณากันอีกแง่ การก็เข้าทำนองว่านายชิต สิงหเสนี นั้นตกเข้าชาตาร้ายเป็นเหตุสำคัญมากกว่าอย่างอื่น.

แต่คณะกรรมการศาลกลางเมืองในวันนั้นมิได้คิดเลยคงมุ่งแต่จะซักเอานายชิต สิงหเสนี ให้เป็นคนร้ายให้จงได้.

หลังจากคณะกรรมการ "ศาลกลางเมือง" ได้เสร็จสิ้นการสืบพยานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ทำบันทึกเสนอต่อรัฐบาลเพื่อนำขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้ทรงทราบว่า

"ความเห็นของคณะกรรมการศาลกลางเมือง ลงความเห็นว่าการเสด็จสวรรคต ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเกิดจาก

๑. อุบัติเหตุ

๒. ลอบปลงพระชนม์

ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

และรัฐบาลก็ได้ส่งบันทึกความเห็น ของคณะกรรมการ "ศาลกลางเมือง" ไปให้กรมตำรวจเพื่อสอบสวน ซึ่งในกรณีนี้กรมตำรวจเองเป็นผู้ออกแถลงการณ์ไปเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน

พ.ศ. ๒๔๘๙ ว่า

"เป็นการลอบปลงพระชนม์"

ดังนั้นเมื่อได้รับบันทึกของคณะกรรมการ "ศาลกลางเมือง" เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงลงมือทำการสืบสวนหาตัวคนร้าย

แต่การจะเป็นอย่างไรก็ตาม กลับปรากฏว่าตำรวจมิอาจจะสืบหาตัวคนร้าย กระทำการปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ฯ มาลงโทษได้ ซึ่งแม้ขณะนั้นกรมตำรวจจะเล็งเป้าหมายไปที่สองมหาดเล็กหน้าห้องบรรทมคือนายชิต สิ หเสนี กับนายบุศม์ บัทมศริน ก็ตาม แต่ก็หาหลักฐานอะไรมาจับกุมคนทั้งสองได้ไม่

คงรอมาอยู่เรื่อย ๆ ท่ามกลางความกระตือรือล้น ของประชาชนที่เรียกร้องให้รัฐบาล เอาตัวคนร้ายมาลงโทษ

และท่ามกลางความสับสนของการเมือง ดังปรากฏว่าทั้งนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับนายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้พยายามโหมโจมตีในจุดนี้ และพยายามชี้ช่องให้ประชาชนแน่ใจยิ่งขึ้นเปรียบเหมือนจุดไฟกระพือโหมใส่สถานการณ์

ในการที่มีผู้เข้าไปตะโกนในโรงหนัง ๓ แห่ง คือ โรงหนังโอเดียน, โรงหนังเฉลิมกรุง, และโรงหนังบางกระบือว่า *"ปรีดี ฆ่าในหลวง"* นั้น ทางการสืบสวนจากสายลับของรัฐบาลได้ความว่า เป็นสมุนของนักการเมืองบางคนใน

พรรคประชาธิปัตย์ รัฐบาลจึงได้ลงมือจับกุมทันที แต่การจับกุมนั้นมิได้แจ้งข้อกล่าวหาว่า ใส่ไคล้หมิ่นประมาทนายปรีดี พนมยงค์ กลับเป็นข้อกล่าวหากบฏภายใน บุคคลที่ถูกจับกุมนั้น คือ ดร. โชติ คุ้มพันธ์ อดีตนักโทษ ๘๒ ซึ่งเพิ่งจะถูกปล่อยมาจากเกาะเต่าไม่นานนัก และกำลังเป็นขวัญใจของประชาชน กับนายเลียง ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากนั้นแล้วก็ยัง มีนักการเมือง อีกหลายคนที่ถูกค้นบ้าน คือหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช สส. พระนคร และได้ถูกเชิญตัวไปสอบสวน

ประกอบกับขณะนั้นรัฐบาลได้กลิ่นว่า กำลังมีนักการเมืองกลุ่มหนึ่งคบคิดกับนายทหาร ร่วมมือกันจะทำการปฏิวัติล้มรัฐบาล การจับ ดร. โชติ คุ้มพันธ์ และนายเลียง ไชยกาล ก็ดี จึงเป็นการจับเพื่อค้นหาสาเหตุแห่งการปฏิวัติ เพราะรัฐบาลเชื่อว่า บุคคลทั้งสองจะ ต้องเป็นผู้รู้เห็น การคบคิด กันวางแผนการณ์ ของผู้จะกระทำรัฐประหาร ทั้งยังจะเอาความจริงให้ได้ว่า ใครเป็นคนส่งอันธพาลไปร้องตะโกนในโรงหนังว่า *"ปรีดี ฆ่าในหลวง"*

แต่การจับนักการเมืองทั้ง ๒ คนนั้น กลับไม่เกิด

ประโยชน์อะไร เพราะจากการสอบสวนแล้วไม่ได้ความจริงอะไรว่า ทั้ง ๒ คนมีส่วนรู้เห็นในการวางแผนการณ์รัฐประหาร หรือเข้าไปร้องตะโกนในโรงหนัง ทางการตำรวจจึงปล่อยผู้ต้องหาทั้งสองนั้นเป็นอิสรภาพ หลังจากถูกจับ ตัวไปคุมขังห้ามเยี่ยมห้ามประกันแล้วเป็นเวลาครบกำหนดการส่งฟ้องศาล

ในการตั้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาทั้งสองว่า "กบฏภายใน" นั้น คนทั้งหลายซึ่งมีความสนใจอยู่กับการเมือง ย่อมจะต้องตระหนักดีว่า ทำไมรัฐบาลจึงตั้งข้อหานั้นแก่นักการเมืองทั้งสอง ก็ในภาวะการที่การเมืองของรัฐบาลกำลังตกอยู่ในภาวะที่เรียกกันว่าคับขันเพราะการสวรรคต ของในหลวงอานันท์ ฯ นั้นประกอบกับพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งมีนายควง อภัยวงศ์ กำลังโจมตีรัฐบาลอย่างหนัก ตีกันอย่างชนิดที่เรียกว่าไม่เลี้ยง ด้วยเหตุผลข้อนี้เองที่รัฐบาลจะต้องตระหนักว่า อย่างไรเสียจะต้องมีมือที่สามคอยจ้องที่จะทำการรัฐประหารล้มรัฐบาลทั้งสันติบาล ภายใต้บังคับบัญชา ของพลตำรวจตรีสังวรณ์ สุวรรณชีพ ก็คอยรายงานให้รัฐบาลทราบอยู่เสมอมาว่าได้มีการเคลื่อนไหว กันอย่างผิดปกติในกลุ่มของนักการเมือง และนายทหารบางคนทั้งนอกและในราชการ รัฐบาลก็จำเป็นอยู่เองที่จะหาทางระงับยับยั้งมิให้รัฐประหารปะทุขึ้นมาในระหว่างที่รัฐบาล กำลังตกเป็น

เบื้อล่างของฝ่ายค้านและประชาชน ซึ่งกำลังหันเหไปนิยมชมชอบพรรคประชาธิปัตย์ เพราะถ้าหากว่าเกิดรัฐประหารล้มรัฐบาลระหว่างนั้นแล้ว แน่ละทั้งรัฐบาล และฐานะทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์ ก็จะต้องถึงกาลอวสานต์ลงอย่างชนิดที่เรียกว่า หาทางขึ้นสวรรค์นั้นลำบากเต็มที ประกอบทั้งไม่รู้ว่านักรัฐประหารเหล่านั้นจะเอาอะไรขึ้นมาเป็นข้ออ้าง ในการทำรัฐประหารล้ม รัฐบาล เห็นทีบัลลังก์ จะสะเทือน อยู่บ้าง ไม่มากก็น้อยข้อนี้เป็นเรื่องที่นายปรีดี พนมยงค์ เป็นห่วงกว่าเหตุอื่นทั้งหมด

การจับกุมนักการเมืองมิได้ลุกลามต่อไป ทั้ง ๆที่ในขณะนั้นนายปรีดี พนมยงค์ ก็มีเหตุผลอยู่มากมาย (ไม่ว่าจะยุติธรรมหรือไม่ก็ตาม) ที่จะเล่นงานนักการเมืองฝ่ายค้านเพราะยิ่งนับวันพรรคประชาธิปัตย์ก็ยิ่งโหมการโจมตี นายปรีดี พนมยงค์ และบริวารหนักยิ่งขึ้น นอกจากมีกรณีสวรรคตเป็นสาเหตุแล้ว การคอรัปชั่นของนักการเมือง และเรื่องข้าวยากหมากแพงยังจะเป็นชนวนสำคัญอีกชนวนหนึ่ง

แทนที่นายปรีดี พนมยงค์ จะลงมือกระหน่ำพรรคฝ่ายค้านด้วยอำนาจเท่าที่มีอยู่ตามคำอ้างของนายปรีดี พนมยงค์ เองว่า "ทั้งทัพบก และเรือนั้นอยู่ในกระเป๋า" การณ์กลับเป็นว่า

นายปรีดี พนมยงค์ กลับนอนเฝ้าถ้ำอยู่อย่างเงียบ ๆ ท่ามกลางความวิตกกังวล ในเรื่องกรณีสวรรคตของในหลวงอานันท์ฯ

ในที่สุดเมื่อไม่ทำอะไร แล้วก็เลยทนไม่ได้ นายปรีดี พนมยงค์ ก็พาคณะรัฐมนตรีของเขากราบถวายบังคมลาออกเสีย

ครั้นแล้ว หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ก็กรายทวนเข้ามารับตั้งรัฐบาลแทนนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งส่วนใหญ่ที่รู้ตื้นลึกหนาบางในวิถีทางการเมืองแล้วบอกได้ว่า เป็นเพียงการเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรีเท่านั้นเอง ส่วนกลไกในการบริหาร และตัวรัฐมนตรีนั้นเกือบไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลย เท่ากับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้คลื่นลมสงบลงไปเสียพักหนึ่ง

การณ์กลับหาได้เป็นเช่นนั้นไม่เมื่อหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ได้เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วนั้น พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งพูดภาษาตลาดว่ารู้ไต๋นายปรีดี พนมยงค์ กับหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ดีอยู่แล้ว

จากวันที่หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ นำคณะรัฐบาลเข้าขอรับความไว้วางใจจากสภาเป็นต้นมา พรรคประชาธิปัตย์โดยการนำของนายควง อภัยวงศ์ ก็พุ่งเข้าโจมตีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์อย่างไม่ให้ตั้งตัว แม้หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์จะร้องประกาศออกมาว่า การเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งนี้ เป็นการเข้ามาเพื่อแก้ไขสถานะการณ์ของบ้านเมือง ซึ่งกำลังตกอยู่ในภาวะยุ่ง

ยาก ถ้าเป็นคนไข้ก็เรียกว่ากำลังอยู่ในขั้นโคม่านั้นก็ตาม แต่นายควง อภัยวงศ์ และบริวารศักดินาก็หาได้เพลามือการโจมตีไม่ และเรื่องที่พรรคประชาธิปัตย์ยังคงตั้งหน้าโจมตีรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ก็คือเรื่อง กรณีสวรรคตของในหลวงอานันท์ฯ ซึ่งรัฐบาลยังไม่สามารถจับตัวคนร้ายมาลงโทษได้ เรื่องก็เลยกลายเป็นว่า รัฐบาลได้ร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ ปกปิดการกระทำอันทนงองอาจของผู้ร้ายรายนี้

ครั้นแล้วในเดือน พฤษภาคม ๒๔๙๐ นั้นเอง รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ยิ่งประสพมรสุมหนักภาวะการณ์ของประเทศตึงเครียด เมื่อประชาชนไม่มีข้าวจะกิน รัฐบาลเข้าดำเนินการค้าข้าวเสียเอง พวกนักการเมืองและพวกรับใช้นักการเมืองก็เอาข้าวที่จะไปขายให้แก่ประชาชนนั้นหนีเข้าตลาดมืด วิกฤติการณ์เรื่องข้าวนี้เป็นไปทั่วประเทศ ไม่เว้นแม้แต่ชาวนาซึ่งเป็นผู้ผลิตข้าว

ดังนั้นพรรคประชาธิปัตย์ จึงถือโอกาสนั้นวางแผนประชุมลูกพรรค เพื่อขอเปิดอภิปราย ทั่วไปไม่ไว้วางใจ รัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ นอกจากกรณีข้าวยากหมากแพงเป็นเหตุเฉพาะหน้าแล้ว กรณีสวรรคตของในหลวงอานันท์ฯ ยังเป็นสาเหตุรองลงมาที่พรรคประชาธิปัตย์ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้าง

เมื่อพรรคประชาธิปัตย์เอะอะตึงตังออกมาเช่นนั้น หลวงธำรง ฯ ก็จำเป็นที่จะต้องประชุมพรรคเพื่อตั้งรับด้วยความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีพรรคถึง ๒ พรรค คือสหชีพและแนวรัฐธรรมนูญหนุนหลังอยู่ ทำอย่างไรเสียก็ไม่ตกม้าตาย ทั้ง ๆ ที่หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ตระหนักถึงตัวเองดีว่า รัฐบาลของตนนั้นไม่อาจจะรับผิดชอบสถานะการณ์ได้ การดำเนินนโยบายเรื่องปากท้องของประชาชนนั้นเป็นไปอย่างผิดพลาด ก็ร่ำ ๆ จะลาออกอยู่เหมือนกัน และคนที่หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ และนายปรีดี พนมยงค์ เห็นว่าจะเข้ารับตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล ได้ดีกว่าคนอื่นนั้นก็คือ พล.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส ทั้งขณะนั้นหลวงอดุลย์ฯ ก็เป็นผู้บัญชาการทหารบก คุมกำลังกองทัพบกเอาไว้

อีกไม่กี่วันต่อมา พรรคประชาธิปัตย์ก็เสนอญัติเปิดอภิปรายทั่วไปเข้าสู่สภามีข้อความดังนี้

สภาผู้แทนราษฎร

๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๐

เรื่อง ขอเสนอญัติเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔

จาก สมาชิกสภาผู้แทน

ถึง ประธานสภาผู้แทนฯ

ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป ไม่ไว้วางใจรัฐบาลทั้งคณะ ในนโยบายดังต่อไปนี้

๑. ไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน ตามนโยบายที่แถลงไว้

๒. ไม่สามารถรักษานโยบายการเงินของชาติไว้ในทางที่มั่นคง ทำให้ฐานะการคลังล้มเหลวลงทุกทาง

๓. ในทางเศรษฐกิจ ได้ดำเนินการเศรษฐกิจผิดพลาดไม่เหมาะสมแก่สภาวะการณ์ในปัจจุบัน เป็นเหตุให้ประชาชนเดือดร้อนในการครองชีพ

๔. การต่างประเทศไม่อาจสร้างความเชื่อถือ กับนานาประเทศตามนโยบายที่แถลงไว้

๕. ใช้อำนาจ ทางการเมืองแซกแซง ข้าราชการประจำทำให้เกิดการเสียหายแก่ข้าราชการแผ่นดิน

๖. ไม่สามารถรักษาฐานะของข้าราชการให้อยู่ในระดับที่สมควร ทำให้ข้าราชการขาดกำลังน้ำใจที่จะปฏิบัติราชการ

๗. ในทางการศึกษาของชาติ รัฐบาลนี้ก็ไม่ได้ปรับปรุงและดำเนินการตามนโยบายที่ได้แถลงไว้

๘. ไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริง แถลงต่อประชาชนให้

ทราบว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๘ สวรรคตเพราะเหตุใด

รายละเอียดจะแถลงเพิ่มเติมในสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) นายควง อภัยวงศ์ **ผู้เสนอ**

(ลงชื่อ) สุวิชช์ พันธุเศรษฐ ฯลฯ

ผู้รับรอง

หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ รู้สึกว่าการใดไม่หนักเท่ากับข้อสุดท้ายของญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปคือ เรื่องเกี่ยวแก่กรณีสวรรคต เพราะหลวงธำรง ฯรู้ดีว่า ถ้าหากว่าปล่อยให้มีการอภิปรายกันในข้อนี้แล้ว สมาชิกทั้งสองฝ่ายจะต้องอภิปรายกันอย่างเกินเลยเกินเถิด เรื่องจะบานปลายกลายเป็นเรื่องทำให้เสื่อมเสียพระเกียรติ ถึงหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ดังนั้นก่อนที่จะเปิดอภิปราย หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ จึงได้แสดงความรู้สึกอันนี้ต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร ขอร้องต่อกรมขุนชัยนาทนเรนทรให้ไปเจรจากับนายควง อภัยวงศ์ ขอให้ถอนญัตติในข้อ ๘ ออกเสีย ซึ่งในการแสดงความปรารภต่อกรมขุนชัยนาทนเรนทรนั้นหลวงธำรงฯบอกว่า อยากจะให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์รับ

สั่งกับนายควง อภัยวงศ์ ไว้สักครั้ง ขอให้ระงับญัติข้อ ๘ นี้เสีย แต่กรมขุนชัยนาทนเรนทรแบ่งรับแบ่งสู้ว่า อยากจะให้รัฐบาลเจรจาเรื่องนี้กับนายควง อภัยวงศ์ โดยตรง

ดังนั้นญัติติการเปิดอภิปรายในข้อ ๘ จึงมิได้ถูกถอน และในที่สุดการเปิดอภิปรายทั่วไปก็เริ่มขึ้นเมื่อเวลา ๑๔.๑๐ น. ของวันจันทร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐

หลังจากญัติติการเปิดอภิปราย ๗ ข้อ ผ่านไปแล้ว นายควง อภัยวงศ์ ก็จบลงในญัติข้อ ๘ ว่า

"ต่อมาก็มีกรณีสำคัญอีกกรณีหนึ่ง ซึ่งไม่อยู่ในนโยบายของรัฐบาล แต่รัฐบาลนี้เมื่อรับเป็นรัฐบาลก็ต้องรับช่วงมา ก็คือในกรณีสวรรคต ซึ่งเป็นข้อใหญ่ใจความประชาชนต่างพากันอึดอัดเต็มทีแล้ว เพราะเหตุว่า แม้เราจะได้มีการตั้งศาลกลางเมืองขึ้นซักฟอกกันมาแล้ว จนคณะกรรมการก็ได้ชี้ชาดว่ามี ๒ ประเด็น คือ ถ้าไม่ปลงพระชนม์เองก็ถูกลอบปลงพระชนม์ แต่เมื่อให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ทีไร อธิบดีกรมตำรวจก็บอกว่าอ่านไม่จบ อ่านไม่จบเรื่องเป็นอย่างนี้จะทำอะไรก็ไม่เห็นได้ทำ จะซักถามใครต่อไปอีกเพื่อประกอบอะไรต่ออะไรก็ไม่เห็นมี จริงอยู่การจับคนผิด ถ้าสมมุติว่ามีคนผิดก็ไม่ต้องมาบอกว่าทำอย่างไรก็ได้ แต่ว่าในเหตุผล ๒ ประเด็นนี้ควรจะเป็นอย่างนี้ เพราะ

เหตุอะไร เพราะว่าประชาชนทุกคนข้องใจในเรื่องนี้อย่างใหญ่โต แล้วเรื่องมันก็อลเวงมาตั้งแต่ต้นจนถึงในขณะนี้ ตัวข้าพเจ้าเองก็ได้ฟังดูว่าจะเป็นอย่างไรแน่ ในการซักถามก็ดี มันชักชวนให้สงสัย อย่างประชาชนพูดกับข้าพเจ้าบอกว่า คล้าย ๆกับจะซักนำบ้าง อะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นจริงอย่างนั้นหรือไม่ก็ไม่ทราบ ข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐบาลควรจะชี้ลงไปทีเดียวว่า จะจัดการตามนัยอย่างไร รัฐบาลควรจะชี้แจงเพิ่มเติมให้มันขาวออกมา ถ้าขืนอุบเอาไว้อย่างนี้ไม่ได้เรื่องแน่ ๆ เพราะว่าประชาชนต่าง ๆ ก็พากันอึดอัดใจในเรื่องนี้ แม้จะได้อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เว้นแต่ละคราว เรื่องมันเป็นอย่างนี้ เมื่อสรุปแล้ว ถ้าเป็นอย่างข้าพเจ้าว่า หรือว่าที่ข้าพเจ้าว่านี้มีส่วนจริงบ้างหรือไม่ก็ตาม แต่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดเช่นนี้ ข้าพเจ้าถามท่านนายกรัฐมนตรีว่า เมื่อคนเข้าใจผิดในรัฐบาลอย่างนี้ จะถูกหรือจะผิดอย่างไรก็ตามที เมื่อมาเข้าใจอย่างนี้ จะให้ต่างประเทศเขาเชื่อถือเราอย่างไร เหมือนกับคนเราที่ไปทำอะไรไม่น่าจะเชื่อ ถึงแม้ข้าพเจ้าจะทำโดยความสามารถก็ตาม แต่ว่าเมื่อคลุมเครืออย่างนี้แล้ว เขาจะนับถืออะไรกัน"

แล้วในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันท์ฯ หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ก็ได้พยายามเพียรชี้แจงต่อสมาชิกฝ่ายค้าน ว่า

กรณีนี้ควรจะพูดอยู่ในวงจำกัด ไม่กระทบกระเทือนต่อพระเกียรติยศของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและบรมวงศานุวงศ์

การณ์กลับเป็นว่า ในการอภิปรายญัติข้อ ๘ เกี่ยวแก่กรณีสวรรคตนี้ พรรคประชาธิปัตย์ได้หารุกเร้า จะให้รัฐบาลตอบว่า "ในหลวงอานันท์ถูกลอบปลงพระชนม์ใครเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์" กลับอภิปรายทำนองว่า เพราะเหตุใดรัฐบาลนี้จึงไม่จัดการกับกรณีสวรรคตให้กระจ่างแจ้ง รัฐบาลก็เลยเอาตัวรอด และประชาชนก็ยังคงพบความมืดในกรณีนี้ต่อไป และจบการอภิปรายลงต่างคนต่างพูดไม่รู้เรื่อง

รัฐบาลชนะไปด้วยคะแนนเสียงไว้วางใจ ๘๖ ต่อ ๕๕

ก่อนหน้าที่รัฐบาลสมัยที่ ๒ ของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ จะอับปางเพราะถูกทำรัฐประหารไม่กี่วัน

นายปรีดี พนมยงค์ และหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ได้เชิญหลวงอดุลย์เดชจรัสผู้บัญชาการทหารบกไปพบที่ทำเนียบท่าช้าง

ในการพบปะกันครั้งนี้ นายปรีดี พนมยงค์ บอกกับหลวงอดุลย์ฯว่าได้ข่าวความเคลื่อนไหวของคณะทหารกลุ่มหนึ่งว่าจะทำการรัฐประหาร เรื่องนี้ขอให้หลวงอดุลย์ฯ ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารบกไปจัดการยับยั้งเสีย และยังบอกด้วยว่า หลวงธำรงจะลาออก จะให้หลวงอดุลย์ฯเป็นนายกรัฐมนตรีแทนสืบไป หลวงอดุลย์ก็รับปากว่าจะจัดการมิให้ทหารบก กระทำรัฐประหาร

แต่แล้วในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ นั้นเอง คณะนายทหารนอกและในราชการกลุ่มหนึ่ง ก็กระทำการรัฐประหารขับไล่รัฐบาลของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ กระเจิงไป แล้วได้

ออกแถลงการณ์ว่ากระทำการรัฐประหารครั้งนี้ เพราะทนดูความเหลวแหลกการบริหารราชการแผ่นดิน ของรัฐบาลไม่ไหว ทั้งนักการเมืองข้าราชการก็คอรัปชั่น ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่พลเมืองไปทั่วทุกหย่อมหญ้า และที่เป็นเหตุสำคัญก็คือ ในหลวงสวรรคตโดยต้องพระแสงปืน แต่รัฐบาลกลับมิได้เหลียวแลเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ปล่อยให้เรื่องผ่านไปกับกาลเวลา

แล้วคณะรัฐประหารก็มอบให้นายควง อภัยวงศ์ จัดตั้งคณะรัฐบาลบริหารประเทศ

เมื่อได้รับมอบหมายให้จัดตั้งรัฐบาล เสร็จเรียบร้อยแล้ว รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ก็หยิบเอากรณีสวรรคตขึ้นมาสะสางเป็นคดีแรก

แล้วในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ นั่นเอง นายควง อภัยวงศ์ ก็เป็นผู้ลงนามสั่งจับผู้ต้องหาทั้งหมด ๕ คน คือ

๑. พระยาอนุรักษ์ราชมณเฑียร

๒. นายเฉลียว ปทุมรส อดีตราชเลขานุการในพระองค์

๓. นายชิต สิงหเสนี มหาดเล็กหน้าห้องพระบรรทม

๔. นายบุศม์ ปัทมศริน มหาดเล็กหน้าห้องพระบรรทม

๕. นางชอุ่ม ชัยสิทธิเวช(ภรรยาของนายเรือเอกวัชรชัย

ชัยสิทธิเวช เลขานุการนายปรีดี พนมยงค์

ในการจับกุมครั้งนี้ ได้ลงมือกระทำกันเมื่อตอนบ่ายของวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ คือหลังจากที่นายควง อภัยวงศ์ ลงนามให้สั่งจับแล้วอีกไม่ถึงชั่วโมง

บุคคลแรกที่ถูกจับกุมคือ นายเฉลียว ปทุมรส ขณะที่กำลังเพลิดเพลินอยู่กับการเล่นกีฬาแข่งม้า ณ สนามราชตฤณามัย กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๕ คนภายใต้การนำของ ร.ต.อ. เกษียร ศรุตานนท์, ร.ต.อ. พระองค์เจ้าเฉลิมพล ทิฆัมพร ได้ตรูกันเข้าจับตัวนำไปคุมขังไว้ที่ทำการกระทรวงกลาโหม

พร้อมกันนั้นก็ได้นำกำลังเข้าจับกุมพระยาอนุรักษ์ราชมณเฑียร, นายชิต สิงหเสนี, นายบุศม์ ปัทมศริน, นางชอุ่ม ชัยสิทธิเวช แยกขังไว้ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ

ในการจับกุมครั้งนี้ นายควง อภัยวงศ์ ให้สัมภาษณ์แก่นักหนังสือพิมพ์ยืนยันในการสั่งจับอย่างห้าวหาญว่า

"ผมเป็นคนสั่งจับเอง"

แต่สำหรับนางชอุ่ม ชัยสิทธิเวช นั้นได้ถูกปล่อยตัวไปในระหว่างทำการสอบสวน ส่วนพระยาอนุรักษ์ราชมณเฑียรนั้นได้ถูกปล่อยตัวไปเพราะอัยการสั่งไม่ฟ้อง

ส่วนนอกนั้น ๓ คนตกเป็นผู้ต้องหาอย่างเด็ดขาด

การสอบสวนได้กระทำกันอย่างเร่งรีบ มาในสมัยขอ

รัฐบาลจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เพราะภายหลังนายควง อภัยวงศ์ ได้เริ่มลงมือสะสางคดีนี้แล้ว ก็ได้ถูกจอมพลแปลกทำรัฐประหารให้ออกไป

ในการทำการสอบสวนครั้งนี้กรมตำรวจได้ให้นายพลตำรวจตรีพระพินิจชนคดีเข้ารับหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบสวน

การสอบสวนได้กระทำมาเป็นเวลานานถึง ๗ เดือนโดยสอบปากคำจากบุคคลต่าง ๆ ถึง ๒๗๐ คน โดยละเอียดและพิศดารเกินกว่าที่ใครจะคิดว่า พระพินิจชนคดีได้กระทำการสอบสวนเช่นนั้นได้ (อ่านบันทึกลับของพระยาศรยุทธเสนีท้ายเล่ม) คือได้มีการปลุกปั้นพยานเท็จกันอย่างมโหฬารทั้งที่เป็นเรื่องการบ้านและการเมือง แต่ครั้นแล้วก็ตัดออกเสีย ๑๕๕ คน คงเหลือนำขึ้นเป็นพยานชั้นศาลเพียง ๑๒๕ ปาก การสอบสวนได้เริ่มกระทำแต่เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ คือหลังจากที่นายควง อภัยวงศ์ ได้ออกคำสั่งให้จับผู้ต้องหาแล้วเพียง ๒ วัน

ครั้นแล้วโจทก์ก็นำสำนวนขึ้นฟ้องร้องต่อศาล เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๑ ฝ่ายโจทก์นำพยานเข้าสืบ ๑๒๕ คน ฝ่ายจำเลยนำสืบ ๓๕ คน

พยานปากสุดท้ายได้ให้การเสร็จเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๔ ซึ่งเป็นเวลาที่ต้องพิจารณาคดีในศาลนานถึง ๓ ปี ๔ เดือน

คำให้การในศาล

พระพี่เลี้ยงเนื่อง จินตดุลย์ พยานโจทก์ ให้การต่อศาลว่า

เมื่อครั้งที่ล้นเกล้าฯ ถูกเชิญให้ขึ้นครองราชย์แทนสมเด็จพระปกเกล้าฯ นั้น ทรงรับสั่งกับพระยาศรีธรรมาธิเบศว่า

"ฉันตัวนิดเดียว จะให้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เดี๋ยวอีตาอ้วน ๆ จะมาดุฉัน เพราะว่าฉันยังซนอยู่ด้วย"

ซึ่งเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศทูลว่า

"ไม่ต้องเป็นห่วงพะย่ะค่ะ ไม่ต้องทำอะไร"

"ฉันรู้แล้ว ถ้าให้ฉันเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ลูกนัยตาหลายๆ จะมาดูฉันคนเดียว ประเดี๋ยวให้ฉันไปนั่งบนเก้าอี้ ฉันจะหกคะเมนลงมา ตาอ้วนจะดุฉันอีก"

คำแถลงต่อศาลของพระพี่เลี้ยงเนื่องทำให้คนทั้งศาลที่ล้นออกมานอกศาลในวันนั้น ต่างพากันน้ำตาไหลพราก เมื่อคำพูดนั้นสามารถทำให้ทุกคนหวลนึกไปถึง เมื่อพระองค์ทรงเสด็จเวิดประเทศไทยครั้งแรก ครั้งเมื่อพระองค์ยังทรงพระเยาว์

แล้วพระพี่เลี้ยงก็ให้การต่อไปว่า

"สมเด็จพระราชชนนีทรงเสียพระทัยเป็นอย่างยิ่ง ทรง กรรแสงอยู่มิได้ช่างซา และเคยตรัสกับพระพี่เลี้ยงเนื่องว่า ฉัน รู้นะ ความตายน่ะ แต่ก็อดไม่ได้"

"เมื่อเสด็จกลับเมืองไทยครั้งแรก สุดท้ายนี้ ก่อนเสด็จ ล้นเกล้าล้นกระหม่อมเคยรับสั่งกับพระพี่เลี้ยงเนื่องว่า กลับมา ทรงผนวช แล้วจะลาออกจากพระเจ้าแผ่นดินเมื่อเรียนเสร็จ จะ ได้เป็นผู้นำแก่ประชาชน เพื่อความร่มเย็นเพราะว่าประเทศไทย ของเรามองดูแล้วจิตใจไม่มีศีลธรรมอยู่เลย แล้วท่านจะเป็นผู้ แทนเพราะว่าท่านจะปฏิบัติตามหลักจิตใจ เป็นผู้นำให้ประชาชน ปฏิบัติอย่างท่าน"

พระพี่เลี้ยงเนื่องให้การต่อไปว่า

"ในพระโกศไม่โปรดนายเฉลียว เนื่องจากทรงเห็นว่ามี กิริยาไม่เรียบร้อย และไม่ใคร่แสดงความคารวะต่อพระองค์ ใน คำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องได้เล่าถึงความห่วงใย ของนายฉันท์ หุ้มแพร หัวหน้ามหาดเล็ก ซึ่งแสดงความเป็นห่วงในการอารัก ขาต่อล้นเกล้า ฯ ก่อนที่ตัวแกจะตายไว้เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการ ส่อให้เห็นว่า นายฉันท์ก็คงจะสังเกตรู้ระแคะระคายในเรื่องร้ายนี้ เหมือนกัน จึงได้แสดงความเป็นห่วงใยและเฝ้าอารักขาพระองค์ ท่านอย่างใกล้ชิดเสมอ ซึ่งพระพี่เลี้ยงเนื่องเข้าใจไปว่านายฉันท์

ห่วงและยุ่งมากไปเอง ดังเช่นเมื่อคราวเสด็จไปบางปะอิน นายฉันท์ก็ได้นำปืนกลมือไปอีกกระบอกหนึ่ง เพื่อเป็นการป้องกันพระองค์ให้ทันท่วงทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น และเคยพูดว่า การอารักขารัชกาลที่ ๘ นั้นไม่รอบคอบเหมือนรัชกาลที่ ๖ สมเด็จพระชนนีและในหลวงไม่เคยประทับในประเทศไทย ยังไม่รู้จักอะไร และเมื่อคราวเจ็บหนักก่อนตาย นายฉันท์ก็ยังอุตส่าห์สั่งพระพี่เลี้ยงเนื่องเมื่อไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลกลางให้ทูลในหลวงว่า

"ให้ในหลวงไปหัวหินก่อน อีก ๒–๓ วัน ผมหายจะตามไป"

ทั้งยังเคยปรารภในระยะหลังอยู่เสมอ อยากให้ล้นเกล้าฯ กลับไปนอกเสียเร็ว ๆ เหลือเกิน ซึ่งแสดงถึงความกระวนกระวายใจห่วงใยอย่างหนัก.

พระพี่เลี้ยงเนื่อง จินตดุลย์ เป็นพยานโจทก์อีกคนหนึ่ง ซึ่งให้การพาดพิงไปถึงนายฉันท์ หุ้มแพร ทำนองเดียวกับพยานโจทก์อีกหลายคน โดยอ้างคำพูดของนายฉันท์ หุ้มแพร ก่อนจะตายว่า ได้เป็นห่วงสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงขนาด ที่เรียกว่าเป็นคนเดียวในหมู่คนที่รับใช้อยู่ใกล้ชิดพระองค์ท่าน

แต่พิจารณาจากคำพูดของนายฉันท์ หุ้มแพร แล้วจะไม่เห็นเลยว่า นายฉันท์ หุ้มแพร ได้เอ่ยนามใครออกมาบ้างว่าที่

จะปองร้ายพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้น หรือที่ไว้ใจไม่ได้ คงมีแต่อ้างว่านายฉันท์ หุ้มแพร ได้พูดเช่นนั้นเช่นนี้อยู่กับคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง ทำไมไม่มีใครเลยสักคนหรือที่ได้ยินนายฉันท์ หุ้มแพรพูดแล้วจะถามว่า ก็ใครเล่าที่นายฉันท์ หุ้มแพร ว่าไว้ใจไม่ได้ หรือทำอะไรทำนองนั้น คนที่ได้ยินได้ฟังจะได้นำไปกราบทูลให้ทรงทราบ อันเป็นการป้องกันพระองค์ให้หนาแน่นยิ่งขึ้น

ซ้ำร้ายที่พระพี่เลี้ยงเนื่องให้การว่า คราวเสด็จไปบางปะอินนั้น นายฉันท์ หุ้มแพร ได้นำเอาปืนกลติดมือไปด้วยนั้นยิ่งจะเป็นการฟังไม่ได้เลย ใครเลยหรือจะยอมให้นายฉันท์หุ้มแพร ถือปืนร่วมขบวนติดตามไปเช่นนั้นด้วย ทั้งปืนนั้นก็มิใช่ปืนพกซึ่งอาจจะซุกซ่อนไปในตัวอย่างมิดชิด กลับเป็นปืนกลซึ่งมีขนาดใหญ่ นอกเสียจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงอยู่แล้วเท่านั้น คำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องจึงไม่น่าที่ใครจะรับฟังได้เลย ทั้งก็พระพี่เลี้ยงเนื่องเฝ้าแหนอยู่ใกล้ชิดทั้งสมเด็จพระเจ้าหัว และสมเด็จพระราชชนนี ทำไมเมื่อฟังคำนายฉันท์ หุ้มแพร พูดเช่นนั้นแล้ว จึงไม่นำเอาความไปทูลเสด็จทั้งสองเล่า จะเก็บอำไว้ใย ต่อเมื่อเกิดเรื่องแล้วถึงจะมาพูด ก็ยิ่งฟังไม่ขึ้นใหญ่ เห็นทีพยานโจทก์ปากนี้จะได้มีการซักซ้อมกันมาเสียเป็นแน่แล้ว.

คำให้การของจำเลย

นายเฉลียว ปทุมรส ให้การเป็นพยานตนเองเมื่อวันที่๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๓ ว่า

ได้เป็นสมาชิกพฤฒิสภาเมื่อปี ๒๔๘๙ โดยสังกัดอยู่ในพรรคแนวรัฐธรรมนูญซึ่งมีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เป็นเลขาธิการพรรค เมื่อพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับ ได้เข้ารับตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์ โดยได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้ไปรอรับเสด็จที่กัลกัตตากับ พล.ต. เนตร เขมะโยธิน น.อ. ทวี จุลทรัพย์ และพระยาสุทธิอรรถนฤมล

นายเฉลียวได้แถลงต่อไปว่า

เมื่อได้ใกล้ชิดในหลวงในพระบรมโกศครั้งแรกได้เห็นพระวัธยาศัยดีงามก็ทำให้ซาบซึ้งตลอดเวลา เมื่อสวรรคตก็รู้สึกเสียใจมาก และได้ไปในวังในวันสรงน้ำพระศพ เพื่อถวายความจงรักภักดีอย่างใกล้ชิด ได้ถามหมื่นศิริวังรักษ์ เลขานุการสำนักพระราชวังถึงว่า พระองค์ทำอย่างไรถึงได้เป็นอย่าง

นี้ จมื่นศิริวังรัช์ได้ตอบว่า ไม่ใช่อย่างที่พยานเข้าใจ จึงทำให้
พยานตกใจ และถามถึงเหตุผลที่เข้าใจเช่นนั้น แต่จมื่นศิริ ะ
ห้ามมิให้พูดและบอกให้ไปถามพระยาชาติ มารู้ว่าถูกหาว่า
สมคบกันประทุษร้ายต่อล้นเกล้าในพระโกศเมื่อได้เห็น สำเนาฝาก
ขัง วันที่ ๑๐ ธ.ค. ๙๐ ถูกนำไปไว้บางขวางแดน ๖ ถูกตี
ตรวนประมาณ ๑๐ นาทีก็เอาออก เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่กรม
ราชทัณฑ์พบสั่งให้เอาออก เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะตำรวจไม่มี
อำนาจสั่งตีตรวน ฆ้อนสำหรับตีตรวนพลาดถูกนายเฉลียวถึงเนื้อ
แตกที่ข้อเท้า ได้ถูกนำตัวไปสอบสวนที่สันติบาล แล้วควบคุม
ตัวไปยังกองรักษาการณ์เพื่อให้พยานชี้ตัว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ประมาณ ๑๐ นายเอาเครื่องหมาย และหมวกออกมาเข้าแถวกัน
แล้วให้นายตี๋ ศรีสุวรรณกับนางทองใบ แนวนาค ชี้ตัว

นายเฉลียว ปทุมรส แถลงต่อไปว่า

การชี้ตัวทำให้สงสัย ซึ่งต่อมาสืบตำรวจตรีคนหนึ่งเล่าให้
ฟังว่า ตอนชี้ตัวมีคนคอยแง้มประตูดูและคอยบอกว่าเป็นใคร
กรณีรถพระที่นั่งและปืนห ยนั้น พยาน ได้ทราบจากการสืบสวน
ของสมาชิกของพรรคแนวรัฐธรรมนูญและสหชีพว่า เกิดจากผู้มี
อิทธิพลฝ่ายตรงข้ามได้บันดาลให้เป็นไปเพราะถ้าฝ่ายสนับสนุนรัฐ
บาลแล้วคงไม่ทำ เพราะเป็นผลเสียหายแก่รัฐบาล ในคราวชี้ตัว

นายเฉลียวเล่าให้ฟังว่า ต้องตกตลึงพรึงเพริดต่อคำตวาดของพระพินิจชนคดีที่จะให้สารภาพว่า ไปบ้านพระยาศรยุทธเสนีเกี่ยวด้วยกรณีนางสาวทัศนียา ผลัญชัย หลานท้าวสัตยา ซึ่งดำรงตำแหน่งเสมียนแผนกหมายและทะเบียนนั้น นายเฉลียวปฏิเสธว่าไม่เคยเป็นไปในทางชู้สาวเลย

ตอนหนึ่งนายเฉลียวได้ตอบซักของอัยการว่า

พยานในฐานะเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ประจำพระองค์มีหน้าที่ที่จะต้องดูแลถวายความปลอดภัย ขณะที่ประทับบนพระที่นั่งบรมพิมานและตามเสด็จไปในที่ต่าง ๆ ตลอดเวลา พยานไม่เคยนึกระแวงเลยว่า จะมีมนุษย์ตนใดคิดทำร้ายพระองค์ เพราะการงานพยานได้พยายามเข้มงวดกวดขันเจ้าหน้าที่ ให้ระมัดระวังกันอยู่แล้ว เกี่ยวกับไฟฟ้าดับ ก็ได้กำชับไปยังพระราชวังให้กำชับไปยังโรงไฟฟ้าอีกต่อหนึ่ง และเวลาไฟฟ้าดับ พยานก็ได้ถวายเทียนช่อ

พิจารณาคดีจากคำให้การเป็นพยานตนเองของนายเฉลียวปทุมรสแล้ว ทำให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าคงจะอ่อนใจเต็มทนก็เลยให้การไปแบบตาดีก็ได้ ตาร้ายก็เสีย เพราะไหนเลยทนายสองคนแรกคือนายทองม้วน สถิรบุตร กับหลวงอรรถไกรวัลวทีก็มาชิงถอนตัวไปเสีย ต่อมาทนายสองคนอดีตรัฐมนตรีทองอินทร

ภูริพัฒน์ และ ถวิล อุดล ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่า ได้พยายามค้นหาหลักฐานกรณีสวรรคต เพื่อนำมาต่อสู้ คดีในช่วงสุดท้ายก็มามีอันเป็นไปต้องถูกฆ่าตายเสียอีก ซ้ำที่เหลืออยู่อีกคนเดียว คือ นายพัก ณ สงขลา ก็มาต้องคดีกบฏเข้าอีกด้วย ชะตาก็ทำท่าจะมืดมนต์เข้าไปทุกที ได้ทนายใหม่เข้ามา คือ นายลีวละล่อง บุนนาค กับลูกสาวของตัวคือนางสาวเครือพันธ์ ปทุมรส ก็ไม่ค่อยจะแข็งเท่าไหร่นัก

พูดกันตามประชาชาวบ้านพูดก็ว่า นายเฉลียว ปทุมรส ก็เลยหมดอาลัยตายอยาก ปล่อยเวลาให้ล่วงไปด้วยการเร่งคดีให้มันสิ้นสุดลงไปเร็ว ๆ ไม่ว่าจะตายหรืออยู่แล้วแต่เวรแต่กรรมอะไรทำนองนั้น.

คำให้การเป็นพยานตนเองของนายชิต สิงหเสนี ต่อศาลเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๙๓

นายชิต สิงหเสนี เป็นบุตรพระยาวิชิตชิงชัย (สาย สิงหเสนี) ตระกูล สิงหเสนี นี้ สมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ เป็นผู้ทรงประธาน และตระกูลนี้ได้รับราชการในพระราชสำนักต่อเนื่องกันมาทุกชั่วชั้นบุตรหลาน ตัวของเขาเองเคยเป็นนักเรียนมหาดเล็กหลวงสมัยรัชกาลที่ ๖ เข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๗

เกี่ยวกับการก่อตั้งขบวนเสรีไทย นายชิตให้การปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย นายฉันท์ หุ้มแพร เป็นคนเลือกนายชิตและนายบุศม์เป็นมหาดเล็กข้างพระที่

"ในระหว่างที่เป็นมหาดเล็ก พยานไม่เคยคิดไม่พอใจเลย ทั้งยังไม่เคยเห็นใครแสดงความไม่พอใจพระองค์ด้วย แม้แต่เมื่อสวรรคต นายชิตอ้างว่าได้ไปร้านงามพันธ์สั่งกพระยาศรีกับพระยาอนุรักษ์ ฯ เพื่อให้นายช่างทำหีบใส่พระตราแต่นายช่างไม่ทราบ

ถึงขนาดจึงไม่ยอมรับทำให้ นายชิตจึงต้องกลับมายังพระที่นั่งบรมพิมานเพื่อวัดขนาดพระตราไปให้ช่าง ได้ทราบจากนายบุศม์ว่าทรงตื่นบรรทมแล้ว แต่ไม่เสวยน้ำส้มอย่างปกติ

เมื่อกลับจากร้านงามพันธ์ ได้เห็นนายบุศม์นั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ ขณะได้ยินเสียงดังปัง นายชิตบอกว่าได้นั่งนึกอยู่ประมาณ ๑๐-๑๕ วินาที จึงวิ่งพรวดเข้าไปในห้องพระบรรทม เมื่อเห็นพระโลหิตก็ลืมอะไรหมด ได้รีบวิ่งออกไปและสวนกับนายบุศม์จะพูดด้วยหรือไม่ไม่ได้ยิน ได้วิ่งไปทูลสมเด็จพระชนนีว่า "ในหลวงยิงพระองค์" สมเด็จพระชนนีก็ได้รีบเสด็จวิ่งไปที่บอกให้หมื่นทิพย์ไปตามหลวงนิตย์นั้น ไม่ได้บอกว่าในหลวงถูกปืน เหตุที่ไปทูลพระชนนีว่า "ในหลวงยิงพระองค์" เพราะไม่คิดว่าใครจะทำร้ายพระองค์ เมื่อบอกให้นายบุศม์เก็บปืนนั้น ไม่ได้เห็นปืนอยู่ที่นั่นแล้ว ขณะที่พยานไปเบิกพระวิสูตรอยู่นั้นสมเด็จพระชนนีได้รับสั่งว่า "ชิตรู้ไหมที่นันท์ต้องเป็นเช่นนี้ก็เพราะคนอื่น" นายชิตก็ได้กราบทูลว่าไม่ทราบเกล้า ไม่รู้เรื่อง และตอนหนึ่งนายชิตได้ยินรับสั่งว่า "โธ่นันท์ลูกแม่ ไม่ควรคิดสั้นอย่างนี้เลย" นายปรีดี ให้นายชิตทำท่าให้ดู และเมื่อตอนค่ำวันนั้น ในหลวงองค์ปัจจุบันได้รับสั่งถามถึงถ้อยคำ ที่นายชิตให้แก่ตำรวจและทรงเตือนว่า "จำให้ดี ๆ นะอย่าให้ผิดพลาด"

นายชิตเล่าถึงตอนถูกย้ายไปบางขวางให้ศาลฟังว่า

ได้ถูกนายแพทย์ใช้และนายแพทย์อื่นตรวจร่างกาย และบอกว่าเป็นมาเลเรีย แล้วก็ให้กินยาเม็ดขาวๆ ให้นอนพัก ๒๕ นาที เสร็จแล้วจึงฉีดยาเข้าเส้นให้ ขณะที่หมอเดินยา นายชิตรู้สึกมึนตึง วิงเวียนอยากจะหลับ คอหอยคล้ายจะโต พอชักเข็มออกก็หมดความรู้สึก แต่ก่อนจะหมดความรู้สึก ได้ยินหมอใช้สั่งให้พล.ต.ต. พระพินิจ และพล.ต.ต. หลวงแผ้วเข้าไปได้ และได้ซักถามนายชิตซึ่งรู้สึกว่าระหว่างนั้นเคลิ้ม ๆ ไป ตอนชี้ตัวนายตี๋ชี้ที่เข็มขัดนายชิต แต่นางสาวทองใบบอกว่า "ไม่มี" ส่วนคำให้การในชั้นสอบสวนที่ว่านายชิตกล่าวว่า สงสัยนายบุศม์เป็นสายนั้น นายชิตปฏิเสธต่อศาลว่า ไม่เคยกล่าวดังนั้นเลย

พิจารณาคำให้การของนายชิต สิงหเสนี และ นายบุศม์ ปัทมศรินแล้วทำให้บังเกิดความตระหนกตกใจว่าเหตุไฉนผู้ซึ่งเป็นแพทย์เพียบพร้อมด้วยมนุษยธรรม จึงให้ความร่วมมือกับพวกเผด็จการ ทำการสอบสวนผู้ต้องหาประดุจกระทำแก่นักจารกรรมระหว่างประเทศ หรือในองค์การสอบสวนของพวกจารชน ซึ่งมุ่งประหัตประหารกันโดยมิคำนึงถึงศีลธรรม ก็ด้วยการฉีดยา ผู้ต้องหาเพื่อ ทำให้ผู้ต้องหาพูดความจริงออกมานั้นเป็นการสอบสวนแบบป่าเถื่อน ผิดศีลธรรม ฉะนี้จะว่า

นายแพทย์นั้นมีมนุษยธรรมได้อย่างไร ข้อเท็จจริงจะมีอย่างไรนั้น เจ้าหน้าที่ที่ทำการสอบสวนมีวิธีมากมายที่จะทำการ สอบสวนผู้ต้องหาให้อยู่ในขอบเขตแห่งกฎหมาย

ดังนั้นพึงกล่าวได้ว่า สำมะหาอะไรกับนักการเมือง หรือพวกอันธพาลในเครื่องแบบของตำรวจที่หวังอามิสสินจ้าง จะพึงกระทำแก่ผู้ต้องหาด้วยอาการอันทารุณแก่ผู้ต้องหา เพื่อให้เป็นการเอาใจผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า แม้แต่แพทย์ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ถูกอบรมมาเพื่อให้มีมนุษยธรรมอยู่ในใจ ก็ยังก้มหัวซุกเข้าไปในใต้ฝ่าตีนของพวกนักการเมืองเผด็จการ กระทำการสอบสวนผู้ต้องหาอย่างปราศจากความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง กระทำการอันไม่พึงกระทำร่วมมือกับพวกอันธพาลในเครื่องแบบเหยียบย่ำเสรีภาพของประชาชน

นายบุศม์ บัทมศริน ให้การเป็นพยานตนเองต่อศาลเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๙๔ ว่า

ขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสวรรคตนั้นมีอายุ ๔๖ ปี บ้านอยู่เมืองนนท์ บิดาชื่อขุนวิเศษเสนี มารดาชื่อนางปุก เรียนสำเร็จมัธยม ๕ จากโรงเรียนสวนกุหลาบแล้วเข้ารับราชการกรมปลัดบัญชี จนกระทั่งรัชกาลที่ ๘ เสด็จมา จึงเลื่อนขึ้นไปรับใช้ในตำแหน่งมหาดเล็กตั้งเครื่อง และรับใช้ประจำห้องพระบรรทมในหลวง ร. ๘ โดยใกล้ชิดเมื่อทราบว่า ร. ๘ สวรรคตเมื่อหลวงนิตย์บอก รู้สึกตกใจและเศร้าโศกเสียใจเพราะเสียดายพระองค์มาก การที่ไม่พูดในทำนองว่าพระองค์ปลงพระชนม์เองก็เพราะเป็นการเสื่อมเสียพระเกียรติยศของพระองค์ พระองค์เจ้าภาณุพันธ์เคยรับสั่งถามว่า โกรธพระองค์ไหม ซึ่งได้ทูลตอบว่าไม่โกรธ แล้วพระองค์ภาณุ ฯ รับสั่งว่า ที่ได้ซักถามเพื่อให้ได้ความบริสุทธิ์ นายบุศม์ตอบได้ยินเสียงปืนลั่น ชิตฮึ ! บุศม์พูดที่ลหุโทษบุศม์ได้ถูกนายแพทย์ใช้ ยูนิพันธุ์ ฉีดยา ทำให้รู้สึกง่วง

แล้วมีหลวงแผ้วฯ เดินเข้ามา ต่อจากนั้นก็หลับไป

นายบุศม์ได้ตอบข้อซักถามขอ อัยยการเกี่ยวกับกริ่งไฟฟ้าบนโต๊ะเล็กข้างซ้ายมือว่า นายชิตเป็นคนยกไป นายบุศม์มิได้เข้าไปดูในห้องพระบรรทมทันที เพียงแต่คุกเข่าชะเง้อมองและไม่คิดว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับพระองค์ ต่อเมื่อได้เห็นนายชิตวิ่งจึงถามว่าเกิดอะไรขึ้นกับพระองค์ ซึ่งก็ไม่เห็นนายชิตเสียแล้ว

นายปรีดีได้เรียกนายบุศม์ไปซักถามเหตุการณ์ แต่ไม่ได้ยินคำให้การของนายชิต เพราะในระหว่างนายปรีดีถามนายชิตนายบุศม์รออยู่ข้างนอก นายปรีดีเคยถามว่าได้ยินในหลวงร้องว่าแม่จ๋าช่วยด้วยไหม ซึ่งนายบุศม์ตอบว่าไม่ได้ยิน ในหลวงเคยให้นายบุศม์เก็บขี้เถ้าเศษกระดาษจดหมายที่พระองค์เผา แต่ก็มิได้เปิดเผยในศาลกลางเมืองก็กลัวเสียพระเกียรติยศ ภายหลังจากให้การศาลกลางเมืองแล้ว ได้ไปให้อาจารย์พร้อมรดน้ำมนต์เพื่อให้หายซวยที่ถูกกล่าวหาเช่นนั้น

ในการแถลงปิดสำนวนของนายพัก ณ สงขลา ทนายจำ
ยย เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ นายพักแถลงอย่าง
ดยาวว่า

ในตอนเช้าที่เข้าใจว่าในหลวงตื่นบรรทม เพราะปรากฏ
ามีพระบังคลหนักอยู่ และ ๙ น. เป็นเวลาเสวย ถ้ามีแผนลึก
บแล้วคงไม่กระทำเวลานั้น เพราะมหาดเล็กเจ้าหน้าที่เสวยมา
นมาก เมื่อพิจารณาถึงสถานที่และบาดแผลก็ไม่สมควรเพราะ
ะต้องแหวกวิสูตรข้ามตู้ แล้วต้องเอื้อมข้ามขอบหัวบนเตียง
จะบิดปลายมือเฉียดห่างพระนลาต ๔๐ ซ.ม. ซึ่งทำได้ยาก
อยิ่งแล้ว พระพี่เลี้ยงเนื่องเข้ามาหัวใจยังไม่หยุดเต้นห่าง
ยงครึ่งนาทีก็ไม่เห็นตัวคนยิง ก็เหมือนคนยิงนั้นหายตัว
ไ

อนึ่งพยานภายหลังรัฐประหารนั้นสงสัยเหลือเกินว่า เป็น
านเก็บเล็กผสมน้อย เช่นนายตี๋พยานรู้เห็นว่านายปรีดีไปที่

บ้านเจ้าคุณศรยุทธและปรีดีคิดจะฆ่าในหลวงนั้น ที่จริงควรจ
เอาพระยาศรยุทธเป็นหลัก เพราะข้าราชบริพารอย่างพระย
ศรยุทธเคยเป็นราชองค์รักษ์ จะร่วมคิดปลงพระชนม์ในหลวงไม
ควรจะเอาไว้แล้ว แต่พระยาศรยุทธก็ยืนยันเพียงปรีดีไปที่บ้าน
เท่านั้น ก็เพราะคงทนซ้อมไม่ไหว อายุ ๖๐ ปีแล้ว และลูกมาก
แล้ว การยืนยันของนายตี๋ไม่มีหลักฐานเลย กรณีพยานนาย
คล้ายกับนายยรรยงค์ มหาบัณฑิตที่ทรงอำนาจ พล. ท. กา
ประกาศว่ามีหลักฐานพร้อมว่าเป็นแผนการณ์มหาชนรัฐ เป็น
เรื่องที่สร้างขึ้นทั้งเพ จนถึงส่งคนไปทูลในหลวงว่าจะมีคนผลักตก
เขาถ้าเชื่อนายตี๋แล้วนายปรีดีก็ไม่ใช่คนที่มีแผนการณ์ลึกลับอะไร
นักถ้าศาลฟังนายตี๋เป็นพยานสำคัญแล้ว ประชาชนจะหวั่นวิตก
อย่างยิ่ง

นายฟัก ณ สงขลา ขอโอกาสเลื่อนแถลงปิดสำนวน
โดยขอให้ศาลเห็นใจว่า ทนายจำเลย ๒ คนก็สิ้นชีวิตไปแล้ว
(นายทองอินทร ภูริพัฒน์ และ นายถวิล อุดล อ่านสารคดี
ฆาตกรรมการเมืองเรื่อง **'สังหารโหด ๔ รัฐมนตรี'**) ทนายทำ
งานคนเดียวถูกซ้ำเติมเสมอ

ครั้นเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ อธิบดีกรม
อัยการก็ขอแถลงปิดสำนวนลง เป็นการเสร็จสิ้นการพิจารณาใน

ศาลโดยขอให้ลงโทษจำเลยทั้ง ๓ ให้ประหารชีวิต

ซึ่งคำแถลงของอัยการมีความตอนหนึ่งว่า

"ความพิรุธของนายปรีดี หลังเกิดเหตุปรากฏว่า เมื่อมีคนไปบอกว่า ในหลวงสวรรคตเพราะถูกปืน นายปรีดีพูดกับนิกรเทวัญเป็นภาษาอังกฤษซึ่งแปลเป็นไทยว่า "ในหลวงปลงพระชนม์เอง" ซึ่งยังไม่มีเหตุอันใดให้นายปรีดีพูดเช่นนั้น ถ้าถ้าไม่รู้ความลับมาก่อนแล้ว ประกอบกับการโอ้เอ้ชักช้าไม่ทำการสอบสวนให้รัดกุมเหล่านี้ล้วนมีพิรุธ"

ส่วนนายเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช มีผู้รู้เห็นว่าก่อนในหลวงสวรรคตไปลงรถที่หน้ากระทรวงการต่างประเทศ แล้วเข้าในวังหลวงทางประตูสวัสดิโสภา เมื่อมีเสียงปืนดังบนพระที่นั่งบรมพิมานแล้ว มีมหาดเล็กหลายคนเห็นเรือเอกวัชรชัยวิ่งลงมาจากพระที่นั่งบรมพิมานกลับออกทางเดิม แสดงพิรุธให้เห็นว่าเรือเอกวัชรชัยเป็นผู้ยิงในหลวง

การแถลงปิดสำนวนได้เสร็จสิ้นผ่านไปเกือบ ๒ เดือน

เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๔ ศาลอาญาก็ เบิกตัวผู้ต้องหาทั้ง ๓ มาฟังคำพิพากษากรณีลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

การอ่านคำพิพากษาได้เริ่มขึ้นเมื่อเวลา ๙.๐๐ น. ไปจนกระทั่งเที่ยง และเริ่มอ่านต่อไปเมื่อเวลา ๑๓.๐๐ น. ไปจบเอาเมื่อเวลา ๑๕.๑๗ น. ซึ่งใช้ในเวลาการอ่าน ๕ โมงเศษ

คำพิพากษามีความยาวกว่า ๒๐๐ หน้ากระดาษ หรือประมาณ ๙๔,๕๐๐ คำ

มีคำพิพากษาบางตอนดังนี้

ฯลฯ พยานโจทก์ที่แสดงว่า ได้มีการคบคิดกันทำการปลงพระชนม์มีดังนี้

ก. พระยาศรยุทธเสนี หรือพลเรือตรีกระแส ปวาหะนาวิน ศรยุทธเสนี เบิกความว่านายปรีดี พนมยงค์ เคยไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗หรือ ๒๔๘๘ ไปเป็น

ประธานงานสมรสบุตรสาว หลังจากนั้นมานายปรีดี พนมยงค์ เคยไปอีกอีกครั้งหนึ่งหรือสองครั้งจำไม่ได้เสียแล้ว ที่ไปตอนหลังครั้งหนึ่งหรือสองครั้งนี้ ไปเมื่อก่อนวันเสด็จสวรรคต ๒ เดือนไปถึงเวลาเย็นมากแล้ว มีเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชและนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ กับพวกอีกคนหนึ่งหรือสองคนซึ่งไม่รู้จักและจำหน้าก็ไม่ได้ไปด้วย พระยาศรยุทธเสนี ได้เชิญเข้าไปนั่งในห้องรับแขกเข้าไปเพียง ๓ คนคือ นายปรีดี พนมยงค์ เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช และนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ แต่แล้วถึงตอนตอบคำถามซักค้านของทนายจำเลยกลับว่าสำหรับนายปรีดี พนมยงค์ เข้าไปนั่งในห้องรับแขกแน่ ส่วนอีก ๒ คนจะใช่เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช และนายเฉลียว ปทุมรสจำเลยที่ ๑ หรือไม่ จำไม่ได้ นายปรี พนมยงค์ บอกว่ามาเยี่ยมแล้วก็ถามพระยาศรยุทธเสนีว่าได้ยินว่าค้าไม้เป็นอย่างไรบ้าง พระยาศรยุทธเสนีตอบว่าเพิ่งดำเนินการ ยังไม่ได้ลงมือคุยอยู่ในราว ๕ นาที พระยาศรยุทธเสนี ก็ขอตัวออกไปบอกให้คนจัดน้ำมารับรอง ออกจากห้องรับแขกไป ๔–๓ นาที ก็กลับเข้ามานั่งคุยต่อไปด้วยเรื่องการค้าอีกครู่หนึ่งประมาณ ๑๐ นาที นายปรีดี พนมยงค์กับพวกก็ลากลับไป

ข. นายตี๋ ศรีสุวรรณ เบิกความว่า เมื่อ ๓ ปีมาแล้ว คือ

ในปีจอ เดือน ๔ ข้างขึ้น นายแม้น จันทวานิช ได้ไปหานายศ
ศรีสุวรรณ ที่ปากน้ำโพ บอกว่าพระยาศรยุทธเสนีจะซื้อไม้หมอน
จึงชวนกันมาหาพระยาศรยุทธเสนีโดยมาพักที่บ้านแม่ยายนาย
แม้น จันทวานิช ในคลองบางหลวงก่อน รุ่งขึ้นจึงพากันมาที่
บ้านพระยาศรยุทธเสนี พูดเรื่องไม้หมอนที่จะซื้อกัน แต่ยังไม่
เป็นที่ตกลงรออยู่สัก ๙ วัน ๑๐ วัน นายแม้น จันทวานิชก็กลับ
ไปก่อน เพราะต้องเสียโสหุ้ยมาก ส่วนนายตี๋ ศรีสุวรรณนั้น
พระยาศรยุทธเสนี ชวนให้อยู่ด้วย โดยว่าจะให้มีหน้าที่ตรวจไม้
หมอนจากคนทำ ถ้าได้กำไรจะแบ่งให้บ้าง นายตี๋ ศรีสุวรรณจึง
ได้อยู่ที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี จึงใช้ให้ไปดูไม้ที่แก่งคอย ลพบุรี
และปากน้ำโพ โดยอยู่ที่ปากน้ำโพได้สัก ๙ วัน ๑๐ วัน ก็ได้
ทราบข่าวกรณีสวรรคต กลับจากดูไม้แล้วก็ได้อยู่ต่อมาถึงเดือน
๑๑ ปีนั้น มารดาของคุณหญิงศรยุทธเสนีถึงแก่กรรมแล้ว อีก
๕–๖ เดือนก็ทำศพอยู่ต่อมาอีก ๒ เดือนก็ออกจากบ้านพระยา
ศรยุทธเสนีไป เพราะอยู่ไม่ได้ผลประโยชน์อะไรรวมเวลาที่อยู่
ในบ้านพระยาศรยุทธเสนีปีเศษ

ระหว่างอยู่บ้านพระยาศรยุทธเสนี นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้
เห็นนายปรีดี พนมยงค์ กับพวกไปหาพระยาศรยุทธเสนี ๓ ครั้ง
แรกเห็นไปเมื่อเดือน ๖ ข้างขึ้นปีจอ ซึ่งเมื่อเทียบทางสุริยคติก็ตก

อยู่ในระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ไปถึงเวลาเย็น ๑๘ นาฬิกาเศษ มีชายอีก ๒ คนไปด้วย คนหนึ่งสูงโปร่ง อีกคนหนึ่งสูงท้วม ซึ่งยังไม่ทราบว่าเป็นใคร พระยาศรยุทธเสนี ออกมาเชิญเข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๓ คน นายปรีดี พนมยงค์ ถามพระยาศรยุทธเสนีถึงนายตี๋ ศรีสุวรรณ โดยปรากฏตัวอยู่ในที่นั้นว่าเป็นใคร พระยาศรยุทธเสนีตอบว่า พ่อค้าไม้จากนครสวรรค์ เป็นคนดีไว้ใจได้ ต่อมาอีกสัก ๑๐ นาที พระยาศรยุทธเสนีก็บอกให้นายตี๋ ศรีสุวรรณไปพบกับนางหงวนที่บางลำภูเรื่องไม้หมอน นายตี๋ ศรีสุวรรณ ไปแล้วกลับมาเวลา ๒๑ นาฬิกาเศษ นายปรีดี พนมยงค์กับพวกไปหมดแล้ว จะมีการพูดอะไรกันบ้างนายตี๋ ศรีสุวรรณไม่ได้ยิน ครั้งที่ ๒ เห็นไปหลังจากเห็นไปหลังจากครั้งแรก สัก ๙ วัน ๑๐ วัน ไปถึงเวลา ๑๘ นาฬิกาเศษ คราวนี้ไปด้วยกัน ๕ คนคือ นายปรีดี พนมยงค์กับพวกอีก ๒ คนที่ไปครั้งแรก กับมีคนตามไปด้วยภายหลังอีก ๒ คนหนึ่งสูงท้วม อีกคนหนึ่งเตี้ยเล็กพากันเข้าไปในห้องรับแขกทั้ง ๕ คน เข้าไปแล้วสัก ๕ นาทีได้ยินเสียงถามว่าการค้าไม้เป็นอย่างไร พระยาศรยุทธเสนีตอบว่าได้บ้างเสียบ้าง ยังไม่ได้ผล ต่อจากนั้นอีก ๖ นาที มีเสียงพูดขึ้นว่า "ใกล้จะไปอยู่แล้วจะทำอย่างไรก็ทำเสีย ได้ยินเท่านั้นนายตี๋ ศรีสุวรรณก็ลุกขึ้น

ไปกินกาแฟที่นอกบ้าน เพราะพูดกันนั้นไม่ใช่เรื่องค้าไม้ ไปกิ
กาแฟนานชั่วโมงเศษกลับเข้าบ้านไม่พบคนเหล่านั้น ครั้งที่
เห็นไปหลังจากครั้งที่ ๒ อีก ๗–๘ วัน ไปถึงเวลา ๑๙ นาฬิก
เศษ คราวนี้ไปซ้ำกันทั้ง ๕ คน แต่ไม่เห็นพระยาศรยุทธเส
อยู่ในห้องรับแขก นายตี๋ ศรีสุวรรณ ไปนั่งอยู่ข้างฝ่าห้องรั
แขกด้านนอกสัก ๕ นาที ก็ได้ยินเสียงพูดกันในห้องรับแขกว่
"ผมไม่นึกเลยว่าเด็กต้นนิดเดียว ปัญญาจะเฉียบแหลมถึงเพียงนี้"
แล้วมีอีกเสียงหนึ่งพูดขึ้นว่า "ผมก็ได้ยิน ผมอยู่ใกล้ พี่ชายว่า
จะสละราชสมบัติให้น้องคิดจะสมัครเป็นผู้แทน เป็นนายก ต่อ
มา อีกสัก ๕ นาทีมีเสียงพูดขึ้นอีกว่า "นั่นซิพวกเรา เขา
คิดเรื่องนี้ สำเร็จรอดไปได้ พวกเราจะเดือดร้อนไม่น้อย
อย่าให้ทันไปได้ รีบกำจัดเสีย" ขาดคำเท่านี้ ก็มีเสียงหนึ่ง
พูดต่อไปว่า "พวกผมทำสำเร็จแล้ว ขอให้เลี้ยงดูให้ถึง
ขนาดก็แล้วกัน" แล้วมีเสียงพูดอีกว่า "นั่นพูดไม่จริงก็เอาปืน
มายิงกันเสีย" และมีเสียงหนึ่งพูดต่อไปว่า "ให้สำเร็จแล้วกัน
จะมีรางวัลให้อย่างสมใจ" หลังจากนั้นแล้วก็ไม่ได้ยินเสียงพูด
กันอีก ต่อมาอีกสัก ๑๐ นาที นายปรีดี พนมยงค์ คนเดียว
ก็ออกจากบ้านไป พระยาศรยุทธเสนีตามออกไปส่ง ส่วนพวกที่
มากับนายปรีดี พนมยงค์อีก ๔ คนยังไม่กลับ ได้ออกไปนั่งดื่ม

สุรากันอยู่ที่ใต้ต้นมะม่วงริมสนามหญ้าหน้าบ้าน อยู่นานราว ๒๐ นาทีจึงได้พากันกลับไป ในตอนนั่งดื่มสุรากันอยู่นี่เอง นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ยินคนเหล่านั้นเรียกชื่อกันจึงทราบชื่อ ๓ ชื่อคือ นายตุ๊, นายเฉลียว, และนายชิต ส่วนอีกคนหนึ่งคงไม่รู้จักอยู่เช่นเดิม (ปรากฏในทางพิจารณาว่าเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช มีชื่อเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่าตุ๊) นายตี๋ ศรีสุวรรณ เบิกความต่อไปว่าคนที่มากับนายปรีดี พนมยงค์ ครั้งแรกคือนายตุ๊กับนายเฉลียว และนายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้ชื่อ นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ดูตัวจำเลยต่อหน้าศาลแล้วชี้ตัวนายเฉลียว ปทุมรส ส่วนคนที่มากับนายปรีดี ครั้งที่ ๒ และที่ ๓ เป็นชุดเดียวกันคือนายตุ๊ นายเฉลียว และนายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้ชื่อ นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ดูตัวจำเลยต่อศาลแล้วชี้ตัวนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ กับนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ว่า คือนายเฉลียว และนายชิตที่เห็นไปกับนายปรีดี พนมยงค์ด้วย นายตี๋ ศรีสุวรรณ เบิกความต่อไปว่าเมื่อคนที่นั่งดื่มสุรากันอยู่กลับไปหมดแล้ว นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้พูดกับพระยาศรยุทธเสนีสองต่อสองว่า "เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเขาด้วยหรือ" พระยาศรยุทธเสนีตอบว่า "เราไม่เอากับเขา หรอกเราเออ ๆ คะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนาเขามีบุญคุณกับเรา" นายตี๋ ศรีสุวรรณ จึงว่า "ไม่เอากับเขาเป็นการดี"

ค. นางสาวทองใบ แนวนาค เบิกความว่าเป็นลูกจ้างรับใช้อยู่ในบ้านพระยาศรยุทธเสนี เมื่อก่อนวันเสด็จสวรรคตสัก ๑๐ วัน เวลาเย็น ๑๘ นาฬิกา แต่ยังไม่ทันมืด ขณะทำครัวอยู่ทางหลังบ้าน เด็กชายเพิ่มศักดิ์ บุตรพระยาศรยุทธเสนีหรือที่เรียกว่าคุณกลางใช้ให้ไปซื้อข้าวโพดเผา จึงเดินออกมาจากครัวผ่านออกห้องอาหาร และผ่านไปทางหน้าห้องรับแขก เหลียว ผ่านออกห้องอาหาร และผ่านไปทางหน้าห้องรับแขก เหลียวไปที่ช่องประตูหน้าห้องนั้น เห็นมีแขกนั่งอยู่กับพระยาศรยุทธเสนี กี่คนไม่ทันสังเกต แต่มีนายเฉลียว ปทุมรสจำเลยที่ ๑ นั่งอยู่ที่เก้าอี้รอบโต๊ะกลางห้องคนหนึ่ง เดินผ่านหน้าห้องรับแขกไปแล้วเห็นนายตี๋ ศรีสุวรรณนั่งอยู่ที่ม้านั่งใต้ต้นมะม่วงหน้าห้องรับแขก ซื้อข้าวโพดกลับเข้ามาเดินผ่านหน้าห้องรับแขกอีก จึงสังเกตเห็นมีแขกนั่งอยู่กับพระยาศรยุทธเสนีในห้องรับแขก ๓–๔ คนด้วยกัน

นอกจากนี้ยังมีขุนเทพประสิทธิ และนายชวน จนิษฐ์กับนายพันตำรวจโทหลวงแผ้วพาลชน พนักงานสอบสวนเบิกความประกอบว่า เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ นายตี๋ ศรีสุวรรณ ซึ่งเป็นคนคุ้นเคยกับขุนเทพประสิทธิ์ได้ไปพัก อยู่ที่บ้านขุนเทพประสิทธิ์ คืนวันหนึ่ง หลังจากพักอยู่แล้ว ๒–๓ วันซึ่งตรงกับวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ตามที่ขุนประสิทธิ์อ้างว่าได้บันทึกไว้ในสมุดพกซึ่งมิได้นำมาแสดงต่อศาลด้วย นายชวน

จนิษฐ์ ได้มาคุยที่บ้านขุนเทพประสิทธิ์ตามที่เคยมา นายตี๋ ศรีสุวรรณร่วมวงคุยด้วยรวม ๓ คน ชั้นแรกก็คุยกันเรื่องอื่น ๆ แล้วเลยมาถึงเรื่องการสวรรคตนี้ วิพากย์วิจารณ์โต้เถียงกันระหว่างขุนเทพประสิทธิ์กับนายชวน จนิษฐ์ ว่าใครเป็นคนปลงพระชนม์ในหลวง นายปรีดี พนมยงค์ จะรู้เห็นด้วยหรือไม่ ถ้ารู้ได้รู้แต่เบื้องต้นหรือรู้เมื่อภายหลัง นายตี๋ ศรีสุวรรณ ฟังโต้เถียงกันแล้วก็พูดโพล่งออกมาว่า "ลื้อ ๒ คนไม่รู้จริงหรอก อั๊วนี่ถึงจะรู้จริงว่าใครฆ่าในหลวง" ขุนเทพประสิทธิ์และนายชวน จนิษฐ์ ใคร่รู้ความจริงจึงช่วยกันซักถามต่อไป นายตี๋ ศรีสุวรรณ ก็ตอบทำนองว่าหลวงประดิษฐ์เป็นหัวหน้า คิดปลงพระชนม์ในหลวงและก่อนถูกปลงพระชนม์ เขามีการประชุมกันมาตั้งแต่เดือนที่แล้วที่บ้านข้าราชการผู้ใหญ่คนหนึ่ง และว่านายตี๋ ศรีสุวรรณอยู่ในบ้านนั้นด้วยจึงรู้ ซักถามถึงข้าราชการผู้ใหญ่คนนั้นว่าใคร นายตี๋ ศรีสุวรรณ ไม่ยอมบอก อ้างว่าเป็นผู้มีบุญคุณ กลัวว่าจะเป็นที่เสียหาย และนายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้กำชับเป็นหนักหนาว่ารู้แล้วอย่างนี้อย่าพูดให้ใครฟังต่อไป นายชวน จนิษฐ์ คุยอยู่จนราว ๒๒–๒๓ นาฬิกาก็กลับไป กลับไปแล้วขุนเทพประสิทธิ์นึกถึงบ้านข้าราชการผู้ใหญ่นั้นก็เข้าใจว่าคงเป็นบ้าน พระยาศรยุทธเสนจึงถามนายตี๋ ศรีสวรรณ ลำพังสองต่อสองว่าใช่ไหม นายตี๋

ศรีสุวรรณ เลยรับว่าใช่ แล้วเลยขยายความให้แก่ขุนเทพประสิทธิ์ฟังต่อไปว่ามีคนไปประชุมกันที่นั่นหลายคนและหลายครั้ง ผู้ที่ไปประชุมกับหลวงประดิษฐ์คือนายเฉลียวฯ นายชิตและนายตุ๊ โดยได้ยินเขาเรียกชื่อกันนอกจากนั้นไม่รู้จักชื่อ เมื่อขุนเทพประสิทธิ์ได้ทราบจากนายตี๋ ศรีสุวรรณ เช่นนั้นก็คิดกังวลใจเป็นอันมาก ในที่สุดตัดสินใจจะบอกความนั้นแก่เจ้าหน้าที่ แล้วต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๑ ตรงกับวันอาทิตย์เวลาราว ๙ นาฬิกาไปเที่ยวตลาดนัดที่ท้องสนามหลวง เผอิญพบกับนายพันตำรวจโทหลวงแผ้วพาลชน ซึ่งเป็นคนรู้กันมาแต่เด็ก ๆ จึงถือโอกาสเล่าเรื่องที่ทราบจากนายตี๋ ศรีสุวรรณนั้นให้นายพันตำรวจโทหลวงแผ้วพาลชนทราบ นายพันตำรวจโทหลวงแผ้วพาลชนเกิดความสนใจขอติดต่อกับนายตี๋ ศรีสุวรรณ ขุนเทพประสิทธิ์จึงโทรเลขเรียกตัวนายตี๋ ศรีสุวรรณ จากปากน้ำโพให้ลงมาพบกันตามใบรับโทรเลขที่นำส่งศาลและศาลหมายเลข๓๔ นายพันตำรวจโทหลวงแผ้วพาลชนได้พบกับนายตี๋ ศรีสุวรรณพูดจากันแล้ว จึงนำนายตี๋ ศรีสุวรรณ ไปหานายพลตำรวจตรี พระพินิจชนคดีทำการสอบสวนเป็นพยาน อนึ่งหลังจากได้นายตี๋ ศรีสุวรรณเป็นพยานแล้ว จึงได้ดำเนินการเรียกหาตัวพระยาศรยุทธเสนีและนางสาวทองใบ แนวนาค มาสอบสวนเป็นพยานต่อไป

ฝ่ายจำเลยต่างสาบานตัวเบิกความเป็นพยาน ปฏิเสธทุกอย่างว่าไม่เคยไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีเลย และยังนำสืบโต้แย้งว่านายตี๋ ศรีสุวรรณ เป็นคนชอบคุยอวดรู้เห็นอย่างที่เรียกว่า "คุยโม้" พูดจาอวดอ้างอะไรหาความจริงยาก และทนายจำเลยได้นำจดหมายของนายแม้น จันทวานิช มีถึงพระยาศรยุทธเสนี รวม ๔ ฉบับ ลงวันที่ ๑, ๒, ๓, และ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๘๙ เรียงตามฉบับมาให้พระยาศรยุทธเสนีดูต่อหน้าศาล และส่งไว้เป็นพยานในสำนวนด้วย ตามที่ศาลหมายเลข ๑ ถึง ๑๔ แสดงว่านายแม้น จันทวานิชเพิ่งติดต่อเรื่องไม้หมอนกับพระยาศรยุทธเสนี เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๙ อันเป็นเวลาภายหลังในหลวงเสด็จสวรรคตแล้ว หาใช่นายตี๋ ศรีสุวรรณ มาอยู่กับพระยาศรยุทธเสนีตั้งแต่ก่อนในหลวงเสด็จสวรรคตไม่

ศาลได้ตรวจพิจารณาคำพยานโจทก์ตอนนี้อย่างถี่ถ้วนและใคร่ครวญโดยตระหนักแน่แล้ว ปรากฏว่าไม่เกี่ยวข้องพาดพิงมาถึงนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ด้วยเลยแม้แต่น้อย คงพาดพิงถึงนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ กับนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ คงมีแต่คำเบิกความของนายตี๋ ศรีสุวรรณ ผู้เดียวที่อ้างว่า นายชิต สิงหเสนีจำเลยที่ ๒ ได้ไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีด้วย พระยาศรยุทธเสนีกับนางสาวทองใบ แนวนาค หาได้

เบิกความถึงนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ด้วยไม่ และการที่ว่าพากันไปนั้น พระยาศรยุทธเสนีก็หาได้เบิกความว่าไปเกี่ยวกับเรื่องคบคิดกันจะปลงพระชนม์แต่อย่างใด คงว่าไปเยี่ยมเยียนตามธรรมดาเท่านั้น นางสาวทองใบ แนวนาค ก็ยิ่งไม่รู้เห็นเอาทีเดียวว่าไปทำไมกันที่นั่น จึงคงมีแต่คำของนายตี๋ ศรีสุวรรณ กล่าวอ้างอยู่ผู้เดียวแท้ ๆ ได้ยินพูดกันอย่างนั้นอย่างนี้ ดังได้ยกมากล่าวไว้แล้วนั้น ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่าจะเชื่อฟังคำนายตี๋ ศรีสุวรรณที่อ้างว่าได้ฟังนั้นเป็นหลักฐานได้หรือไม่ ส่วนคำเบิกความของพระยาศรยุทธเสนีและนางสาวทองใบ แนวนาค เพียงแต่ประกอบว่า นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ ได้ไปที่บ้านพระยาศรยุทธกับนายปรีดี พนมยงค์ และเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชหรือนายตุ๊ เท่านั้น และหากจะได้ไปจริงหรือไม่ก็ตาม เพียงลำพังการไปเช่นว่าก็ไม่แสดงว่าจะต้องไปคบคิดกันกระทำความผิดอย่างใด อาจไปหาสู่กันตามธรรมดาก็ได้ ดังนี้คำอ้างของนายตี๋ ศรีสุวรรณที่ว่าบุคคลเหล่านั้นไปคบคิดกันกระทำการปลงพระชนม์ตามที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ยินพูดกันเป็นเรื่องเป็นราวนั้น จึงไม่มีถ้อยคำของใครหรือหลักฐานอันใดประกอบสนับสนุนว่า นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ยินมาเช่นนั้น คำเบิกความของขุนเทพประสิทธิ์ก็ดีนายชวนจนิษฐ์ก็ดีไม่สามารถ

ประกอบสนับสนุนให้เป็นที่แน่ได้ เพราะถ้าหากนายตี๋ ศรีสุวรรณ เป็นคนคุยโม้ ดังที่ฝ่ายจำเลยนำสืบ ขุนเทพประสิทธิและนายชวน จนิษฐ์ก็ต้องพลอยเล่นตลกไปด้วย หรือหากจะไม่เป็นเช่นนั้น แต่เพราะเกิดประสงค์ต่อผลอะไรสักอย่างจึงทำให้นายตี๋ ศรีสุวรรณ เดินไปสู่ที่หมายได้เหมือนกัน เรื่องทำนองนี้เคยมีตัวอย่างมาแล้วในคดีเดียวกันนี่เอง คือนายยรรยง บุนนาค อวดอ้างว่ารู้เห็นนายปรีดี พนมยงค์ กับเรือเอกวัชรภัย ชัยสิทธิเวช เป็นตัวการ แต่ครั้นนายพลตำรวจตรีพระพินิจชนคดีซักถามเอาจริงเอาจังเข้าก็รับว่ากล่าวเท็จทั้งเพ ศาลจึงเพ่งพินิจคำเบิกความของนายตี๋ ศรีสุวรรณ ว่าประกอบชอบด้วยเหตุผลหรือไม่ โดยไม่ลืมที่ที่จะลืกว่าตามกฎหมายพยานเพียงปากเดียว ก็อาจฟังเป็นหลักฐานได้ ไม่จำเป็นต้องมีพยานเหมือนกันหลาย ๆ ปาก แต่พยานปากเดียวที่จะต้องด้วยเหตุผล แวดล้อมอันมั่นคงว่าพยานได้กล่าวล้วนความจริง แต่ปราศจากข้อผิดพลาด คือหาที่ตำหนิใด ๆ ไม่ได้เลย

คำเบิกความของนายตี๋ ศรีสุวรรณ เพ่งพินิจแล้ว เป็นประการใดนั้นก่อนอื่นควรรู้จักนายตี๋ ศรีสุวรรณ เสียก่อนว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเช่นไร ฐานะของนายตี๋ ศรีสุวรรณ หาใช่พ่อค้าไม้มาจากน้ำโพหรือนครสวรรค์ดังที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ อ้างว่า

ถ้อยคำของพระยาศรยุทธเสนียกย่องให้นายปรีดี พนมยงค์ ฟังไม่แท้จริงก็เป็นเพียงเสมือนนายหน้าวิ่งเต้นให้คนซื้อขายไม้ติดต่อกันได้ หรือรับจ้างเป็นคนไปตรวจไม้ดูไม้ให้เขาเท่านั้น บ้านช่องของตนเองก็ดูจะไม่เป็นหลักฐาน จึงเที่ยวอาศัยพักอยู่กับคนนั้นบ้างคนนี้บ้าง ยิ่งในชั้นที่ได้มาเป็นพยานปากเอกในคดีนี้ดูจะทิ้งบ้านช่องของตนเองเสียทีเดียว โดยปรากฏว่าได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณกองตำรวจสันติบาลเรื่อยมาตั้งแต่บัดนั้น และรับเบี้ยเลี้ยงที่ทางการจ่ายให้เป็นรายวัน ซ้ำตอนหลังนี้ ๆ ยังพาภริยามาอยู่ด้วยเสมือนเป็นบ้านเป็นเรือนของตนเองก็ว่าได้ จริงอยู่อ้างว่าเพราะเกรงอันตราย จึงไปขอความอารักขาอยู่ที่นั่น แต่จะเช่นนั้นหรือเช่นไรก็ตามที ย่อมแสดงอยู่นั่นเองว่านายตี๋ ศรีสุวรรณ หาใช่คนมีหลักฐานไม่ และเป็นคนฉาบฉวยกินง่ายนอนง่ายตามสบายไปวันหนึ่ง ๆ ส่วนที่ว่าเป็นคนชอบคุยโม้อวดรู้อวดเห็นตลอดจนอวดมั่งอวดมีตามที่ฝ่ายจำเลยนำสืบนั้น พิเคราะห์ประกอบกับท่วงท่าวาจาที่เบิกความตลอดจนโวหารที่สำแดง ขณะจะพูดโพล่งออกไปต่อหน้าขุนเทพประสิทธิและนายชวน จนิษฐ์ที่ "ลือ ๒ คนไม่รู้จริงหรอก อ๊ะนี่ถึงจะรู้จริงว่าใครฆ่าในหลวง" ด้วยแล้ว ศาลรู้สึกว่านายตี๋ ศรีสุวรรณ น่าจะมีปกตินิสัยชอบอวดรู้อวดเห็นอยู่ไม่มากก็น้อยเป็นแน่ เมื่อได้รู้จักนายตี๋ ศรี

สุวรรณดีดังนี้แล้ว คงไม่แต่ศาล แม้ใคร ๆ ก็คงจะไม่ยอมรับเชื่อฟังวาจาของนายตี๋ ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินเขาพูดกันต่างๆ นั้น ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นอีก กล่าวคือนายตี๋ ศรีสุ รรณ อ้างว่าเห็นแขกมาหาพระยาศรยุทธเสนี สองครั้งจึงไปนั่งคอยรับใช้และ ว่าไปนั่งอยู่ที่ม้านั่ง ข้างฝาด้านนอกของห้องรับแขกตรงกับช่องหน้าต่าง ตัวบังข้างฝาอยู่ ต่อบางขณะจึงชะโงกหน้ามองเข้าไปทางช่องหน้าต่างบ้าง ได้ยินคำพูดในครั้งที่ ๒ เกิดสงสัยในคำพูดนั้น ในครั้งที่ ๓ จึงตามไปนั่งฟังอยู่ที่เดิมนั้นอีก ลักษณะเช่นนี้ย่อมแสดงว่า นายตี๋ ศรีสุวรรณ ทำแสร้จะเอาเรื่องและบรรดาแขกที่มาก็คงต้องรู้และเห็นว่า นายตี๋ ศรีสุวรรณกำลังทำอะไรอยู่ที่ไหนเหมือนกัน ไฉ เจะพูดความลับอย่างฉกาจกรรจ์ให้นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ยิน ยิ่งว่าในบรรดาแขกนั้นมีนายปรีดี พนมยงค์ รวมอยู่ด้วยแล้ว ศาลไม่เชื่อว่าบุคคลที่ปรีชาสามารถขนาดเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดินแล้วจะขาดความสุขุมรอบคอบปล่อยให้คนองปากฟังซ่านถึงปานนั้นไปได้ ใช่แต่เท่านั้น ณ ที่ที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ ว่านั่งที่ตนไปนั่งฟังตั้งอยู่ ก็เป็นบริเวณที่มารดาของคุณหญิงศรยุทธเสนีอยู่ตามลำพัง นอกจากบุตรของเจ้าคุณและคุณหญิงแล้วไม่มีใครเข้าไปนั่งพลุกพล่านได้ และตามคำของพระยาศรยุทธ

เสนีที่เบิกความต่อศาลก็ว่า หน้าต่างห้องรับแขกทางด้านนั้นเปิด บานไม่ได้ เพราะมีสิ่งของในบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิง ศรยุทธเสนีตั้งกีดขวางอยู่ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ กล่าวว่า ได้ไปนั่งที่ม้านั่งฟังความและบางขณะยังได้ชะโงกหน้า เข้าไปดูทางช่องหน้าต่างด้วย จึงขัดเขินฟังไม่ได้ (ดูคำเบิกความ ของพระยาศรยุทธเสนี ประกอบด้วยแผนที่แสดงบริเวณบ้าน พระยาศรยุทธเสนีที่โจทก์ส่ง และศาลหมายเลข ๑๐) อันบริเวณ ที่อยู่ของมารดาคุณหญิงศรยุทธเสนี ขณะเริ่มพิจารณาคดีไม่มี ปรากฏอยู่แล้วเพราะพอท่านผู้อยู่ถึงแก่กรรมไปแล้ว ต่อมาก็รื้อ ที่กั้นเป็นบริเวณออกเปลี่ยนรูปหมด แต่ไม่เฉพาะพระยาศรยุทธ-เสนีเท่านั้นที่เบิกความถึงบริเวณที่อยู่นี้ แม้นายตี๋ ศรีสุวรรณ เพียงคนพึ่งใบบุญอาศัยอยู่กับเจ้าคุณ จะบังอาจเข้าไปทำยุ่มย่าม ในบริเวณที่อยู่ของท่านแม่ยายเจ้าคุณ และทำตนพลุกพล่านใน ขณะที่ท่านเจ้าของบ้านกำลังต้อนรับแขกผู้สูงด้วยเกียรติยศ และ ตำแหน่งหน้าที่ราชการถึงเพียงนั้น ถ้อยคำของนายตี๋ ศรี-สุวรรณ ที่ว่ามีโอกาสเข้าไปได้ยินได้ฟังที่ตรงนั้นตรงนี้ จึงไม่ *ประกอบชอบเหตุผลเสียเลย สังเกตต่อไปถึงข้อความคำพูดของ* นายตี๋ ศรีสุวรรณอ้างว่าได้ยินได้ฟังมานั้น ก็เป็นที่พิศวงยิ่งนัก ว่ากระไรเลยจะกระทำการใหญ่ คิดปลงพระชนม์พระ–

มหากษัตริย์ทั้งองค์เช่นนั้น สถานที่อันเร้นลับไกลหูไกลตาคนไม่มีอีกแล้วหรือ จึงต้องยกขบวนมาซ้อมความเข้าใจกันที่นั่น ซึ่งพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า ก็ไม่เห็นมีความเหมาะสมอย่างไรที่จะต้องไปพูดกันที่บ้านนั้น ข้อคำที่พูดกันก็เป็นทำนองซ้อมความเข้าใจกันดุจกล่าว หาใช่เพิ่งมาปรึกษาหารือคิดการกันไม่ และแสดงว่าถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ก็ต้องได้มีการปรึกษาหารือวางแผนการกันมาก่อนนั้นแล้ว ยิ่งไม่มีความจำเป็นสมควรที่จะมาซ้อมความเข้าใจกันให้รังแต่จะอื้อฉาวต่อไป อาจคิดว่าพระยาศรยุทธเสนีร่วมคบคิดด้วยกระมัง จึงได้มาหามาพูดกัน แต่ถ้าเป็นเช่นนั้น ก็ควรจะซ้อมกันเฉพาะกับ พระยาศรยุทธเสนีท่านั้นจึงจะพอฟังเข้าทีบ้าง แต่นี่ตามคำนายตี๋ ศรีสุวรรณ ก็ไม่อยู่เลยว่า พระยาศรยุทธเสนีได้พูดจากับบุคคลเหล่านั้นว่ากระไร และตามข้อความที่อ้างว่าได้ยินนั้นก็ดูไม่ใช่เรื่อง ที่จะพูดกับพระยาศรยุทธเสนี หรือ พระยาศรยุทธเสนีจะพูดกับบุคคลเหล่านั้น ที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ กล่าวว่าเมื่อพากันมาครั้งที่ ๓ และกลับไปหมดแล้ว นายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้ถามพระยาศรยุทธเสนีว่า "เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเขาด้วยหรือ" พระยาศรยุทธเสนีตอบว่า "เราไม่เอากับเขาหรอก เราเออ ๆ คะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนาเขามีบุญคุณกับเรา" นายตี๋ว่า "ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี" นั้นยิ่งเป็นข้อความที่เชื่อไม่ลง

ที่เดียวว่าจะหลุดออกมาจากปากของ นายตี๋ ศรีสุวรรณ และพระยาศรยุทธเสนีเช่นนั้นจริง เพราะสมมุติว่านายตี๋ ศรีสุวรรณจะได้ยินเขาพูดกันอย่างว่า นายตี๋ ศรีสุวรรณ ใยจึงอาจหาญแปลความหมายได้ทันทีถึงข้อความที่เขาพูดกันนั้น ซึ่งแม้จะมีคำว่า "พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้อง" อยู่ด้วยก็ดี ว่าเป็นเรื่องที่กำจัดหรือประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หากเพียงแต่ครุ่นคิดสงสัยอยู่ในใจก่อนเท่านั้น ยังจะพอฟังอยู่บ้าง แต่ถึงแม้จะแปลความหมายได้ทันที หรือเพียงแต่ครุ่นคิดสงสัยอยู่ก็ตาม ก็ต้องจัดว่าเป็นเรื่องคอขาดบาดตายใหญ่หลวงยิ่งนัก นายตี๋ ศรีสุวรรณ เป็นอะไรกับพระยาศรยุทธเสนีนักเทียวหรือ จึงทนงตัวไม่ประหยัดปากคำดูทีดูท่าบ้างเลย จู่โจมตั้งคำถามเอาตรง ๆ อย่างไม่เกรงกลัวเสมือนพระยาศรยุทธเสนีเป็นญาติสนิทหรือเด็ก ๆ ของนายตี๋ ศรีสุวรรณ คนหนึ่ง ฉะนั้นฝ่ายพระยาศรยุทธเสนีก็ใช่อยู่ใต้อำนาจของนายตี๋ ศรีสุวรรณ และย่อมรู้การควรไม่ควรเป็นอย่างดียิ่งเป็นถึงขนาดประธานสภาผู้แทน และรัฐมนตรีตลอดจนนายพลเรือราชองค์รักษ์ก็เป็นมาแล้ว ไฉนจะจำนนต่อถ้อยคำของ นายตี๋ ศรีสุวรรณ ที่ตั้งกระทู้ถามความคอขาดบาดตายเอาแก่ตนเช่นนั้น ซ้ำยังให้นายตี๋ ศรีสุวรรณ ตักเตือนแกมสั่งสอนเอาอีกว่า "ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี" ดังนี้ใครเลยจะเชื่อฟังคำนายตี๋ ศรีสุวรรณเป็นความจริงไปได้ กลับจะยิ่งเห็นนิสัยของ นายตี๋ ศรีสุวรรณ

ถนัดขึ้นไปอีกว่า เข้าลักษณะที่เรียกว่า "คุยโม้" เสียแน่แล้วฯลฯ

เพื่อแสดงว่าจำเลยได้กระทำผิดตามข้อหาของโจทก์ ได้นำสืบถึงพฤติการณ์โดยกว้างขวาง ซึ่งเป็นที่ได้เห็นตามที่ตั้งรูปนำสืบมาว่ามุ่งหมายถึงนายปรีดี พนมยงค์ ว่าเป็นตัวการสำคัญที่ยังให้เกิดการลอบปลงพระชนม์ขึ้น โดยนำสืบพฤติการณ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์นั้น กับนายปรีดี พนมยงค์ ว่ามีการขัดแย้งกันเช่นนั้นเช่นนี้เป็นต้นว่า ในการที่จะตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ระหว่างเสด็จไปประทับยังต่างประเทศ เพื่อทรงศึกษาต่อความเห็นของนายปรีดี พนมยงค์ ว่าควรจะตั้งผู้นั้นผู้นี้ แต่ไม่สอดคล้องต้องตามที่ทรงพระดำริ นายปรีดี พนมยงค์ ก็ไม่พอใจถึงกับลั่นวาจาออกมาว่า ต่อไปนี้จะไม่โปรเต็คโทรน ซึ่งหมายความว่า จะไม่ป้องกันรักษาราชบัลลังก์ และนำสืบต่อไปว่า นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ เป็นคนฝักใฝ่สนิทสนมอยู่กับนายปรีดี พนมยงค์ เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นอีกผู้หนึ่งที่ฝักใฝ่สนิทสนมกับนายปรีดี พนมยงค์เหมือนกัน ส่วนนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศม์ บัทมศริน จำเลยที่ ๓ เป็นมหาดเล็กรับใช้ประจำห้องพระบรรทม ซึ่งมีนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ เป็นราชเลขานุการในพระองค์ และเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ประจำพระ-

องค์ ย่อมมีอิทธิพลเหนือนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ และนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ยังเป็นผู้ชอบพอสนิทสนมกับนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ ด้วย โจทก์นำสืบต่อไปว่าเนื่องจากนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ ปฏิบัติตนไม่เป็นที่สพพระราชอัธยาศัย มีการแสดงออกมาว่าขาดความเคารพยำเกรงพระบรมเดชานุภาพเป็นต้นว่า เวลาเข้าถวายหนังสือในหน้าที่ราชเลขานุการก็ขาดการนอบน้อมบ้าง นั่งรถยนต์เข้าไปจนถึงหน้าองค์พระที่นั่งบ้าง เป็นเหตุให้ ม่พอพระราชหฤทัย จนถึงแก่นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ ต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่ราชการไปเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๙ บุคคลเหล่านี้จึงได้สมคบคิดกระทำการปลงพระชนม์ ฯ ล ฯ

อาศัยเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังได้พิจารณาวินิจฉัยมาโดยยืดยาวตามกระบวนความแล้วนั้น จึงเห็นชอบต้องกันเป็นเอกฉันท์พิพากษาชี้ขาดว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลได้เสด็จสวรรคโดยถูกลอบปลงพระชนม์ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ได้รู้เห็นร่วมมือกับผู้ร้ายรายนี้ด้วย ฯ

ฉะนั้น ให้ลงโทษนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ตามลักษณะอาญามาตรา ๙๗ ตอนสองเพียงบทเดียวโดยให้ประหาร **นายชิต สิงหเสนี** จำเลยที่ ๒ ส่วนนายเฉลียว ปทุมรส จำเลย

ที่ ๑ และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ คดียังไม่มีหลักฐานให้พอฟังได้ว่าได้ร่วมกระทำผิดด้วยดังข้อหา ให้ยกฟ้องของโจทก์ที่เกี่ยวแก่นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓ ปล่อยจำเลยทั้งคู่นี้พ้นข้อหาไป

พอสิ้นเสียงอ่านคำพิพากษา สิ้นกระแสร์ความ คนเฝ้าฟังคำพิพากษาต่างพากันถอนหายใจพรืด แล้วก็เงียบสงบไปพักใหญ่

พลันนั้น นางชูเชื้อ ภรรยาของนายชิต สิงหเสนี จำเลยผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหาร ก็ร้องไห้โฮออกมาอย่างสุดที่จะกลั้นเอาไว้ได้ ปิ่มว่าหัวใจและร่างกายแทบจะแตกดับก็ไม่ปาน

เมื่อผู้พิพากษาเดินออกบัลลังก์ไปแล้ว ประชาชนก็ฮือ.... เพื่อดูจำเลยที่ต้องโทษประหาร ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยเสียงพูด....พูด...พูดโดยไม่รู้ว่าพูดอะไร เพราะฟังไม่ได้ศัพท์

แต่จำเลยผู้ต้องประหารนั้น ทั้งดวงหน้าและแววตาเต็มไปด้วยความหม่นหมอง ยิ่งมาได้ฟังเสียงเมียรักกรีดเสียงร้องไห้ปิ่มว่าหัวใจจะดับฉะนี้ นายชิตก็สะอื้นในอก แล้วก็ข่มความทุกข์ทั้งเวทนาตัวเองและเวทนาเมียรัก และบรรดาลูกซึ่งสาละวนเกาะแม่ร้องไห้ระงมอยู่นั้น เดินตามผู้คุมซึ่งคุมตัวออกไปจาก

ศาลกลับขึ้นรถไปสู่มหันต์โทษ....เพื่อรอการอุทธรณ์

ส่วนนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุศม์ บัทมศริน นั้
ไม่มีปัญหา ความวิตกที่กราดอยู่บนใบหน้าและดวงตา เมื่อนั
ฟังคำพิพากษาโดยสงบนั้น พลันก็หายไปเหมือนปลิดทิ้ง ยังแ
รอยยิ้มเท่านั้นที่ผลุดขึ้นแทน

นายเฉลียว ปทุมรส บอกกับนายชิต สิงหเสนี ก่อนที่จ
จากกันว่า

"ชิตขอให้คุณต่อสู้ต่อไปอย่างลูกผู้ชาย ลาก่อน ..."

นายบุศม์ มองดูนายชิตเพื่อนร่วมตายแล้วก็ทำตาแดงจ
เหมือนจะร้องไห้ เขาบอกแก่นักข่าวหนังสือพิมพ์ว่า

"ผมสงสารชิตเสียแทบจะร้องไห้"

เมื่อเสร็จการตัดสินของศาลแล้ว

นางชูเชื้อ ภรรยาของนายชิต สิงหเสนี ได้รำพันกั
นักข่าวหนังสือพิมพ์ว่า นางและครอบครัวต้องประสพต่อควา
ระกำลำบาก เพราะนายชิตได้ตกเป็นผู้ต้องหามานานถึง ๔ ปี
เงินทองที่มีอยู่ก็ใช้หมดไป ต้องออกหางานทำเพื่อเลี้ยงครอบครั
ซึ่งมีลูก ๕ คน และคุณหญิงมารดาของนายชิตอีก ๑ คน ทั้
ขณะนั้นก็กำลังเจ็บเป็นโรคเนื้องอกในกระเพาะ ลูกเต้าก็ได้รับ
การหมางเมินจากเพื่อนฝูง เพราะพ่อต้องคดีอุกฉกรรจ์ ปกติ

เมื่อนายชิตต้องตกเป็นผู้ต้องหาทุกคนในครอบครัว ก็พากันเศร้าหมองอยู่แล้ว เมื่อมาต้องคำพิพากษาให้ประหาร ก็เหมือนเรือที่ร่วมกันลงอยู่นั้นพลันได้อัปปางลง

ในคืนที่ศาลพิพากษาให้ประหารนั้นเอง....

นายชิตก็ได้ร้องเอะอะโวยวายขึ้นในห้องขัง เขาบอกกับผู้คุมที่วิ่งเข้าไปดูเหตุการณ์ว่า

"มีปีศาจมายืนรอออกันแน่นที่หน้าห้องขัง ร้องทวงชีวิตกันให้ระงมไปหมด"

ทางเรือนจำต้องเพิ่มความระมัดระวัง นายชิตขึ้นไปอีก เพราะกลัวนายชิตจะเกิดวิกลจริตทำลายตัวเอง

แต่แล้ว....ทุกอย่างก็ตกอยู่ในความสงบ

ท่ามกลางวันเวลาที่ผ่านไปช้า ๆ....

ภายหลังเมื่อได้อุทธรณ์แล้ว เขาก็รอความหวัง....ความหวังที่พระจะประทานพระกรุณาให้ !

ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ อัยการโจทก์ ได้ยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์ลงโทษนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุศม์ ปัทมศริน ด้วย อัยการได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาล เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันดังกล่าว

เช่นเดียวกับนายชิต สิงหเสนี จำเลยผู้ต้องโทษประหารของศาลอาญา ก็ได้ยื่นอุทธรณ์เช่นเดียวกันโดยขอให้ปล่อยตัวเขาให้พ้นข้อหาไป

เมื่อศาลประทับรับฟ้อง คำอุทธรณ์ของโจทก์และจำเลยแล้ว นายเฉลียว ปทุมรส กับนายบุศม์ ปัทมศริน ก็ได้ถูกศาลอุทธรณ์ออกหมายเรียกตัวมาแก้คำฟ้องของโจทก์ และต้องตกเป็นจำเลยของศาลอุทธรณ์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้ออกไปสูดอิสรภาพเพียง ๑๐ วัน แต่ต่อมาศาลอุทธรณ์ก็ให้จำเลยทั้งสองมีประกันตัวออกไป

ในระหว่างที่คดีอยู่ในศาลอุทธรณ์นั้น นายชิต สิงหเสนี

ก็ต้องประสพเคราะห์กรรมซ้ำสอง เมื่อมารดาซึ่งป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชได้ถึงแก่กรรมลง นอกจากตัวเองจะต้องทุกข์เวทนาเพราะการจองจำต้องโทษประหารชีวิตแล้ว ยังจะต้องมีทุกข์โศกเพราะการถึงแก่กรรมของมารดาอันเป็นที่สุดเคารพบูชาใครเลยหรือจะเว้นซึ่งความระทมทุกข์ซ้ำได้

เพื่อสนองกตัญญูเป็นครั้งสุดท้าย นายชิต สิงหเสนี ก็ได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาขอออกจากเรือนจำ เพื่อมาทำการปลงศพมารดา เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ โดยได้รำพันในคำร้องว่า ตั้งแต่ถูกจับมา มารดาคือคุณหญิงอนุชิตชาญชัยก็ล้มป่วยลงและในที่สุดก็ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๙๔ ที่โรงพยาบาลศิริราช จึงขอความกรุณาต่อศาล เพื่อให้ได้มีโอกาสไปเผาศพมารดา เป็นการไว้อาลัยฉลองพระเดชพระคุณเป็นครั้งสุดท้าย แต่เนื่องจากคดีนี้สำนวนอยู่ที่ศาลอุทธรณ์ ดังนี้ศาลอาญาจึงให้จำเลยไปยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์

แต่แล้วเมื่อถึงศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ก็ให้ระงับการร้องของนายชิต สิงหเสนี เสีย ยังความโศกเศร้าแก่นายชิตอย่างสาหัส เหมือนพระเจ้านั้นจะแกล้งลงโทษเขาหมดความปราณีแม้แต่จะให้คุกเข่าลงกราบศพของมารดา อันเป็นการแสดงความจงรักและเคารพ เป็นครั้งสุดท้าย

การพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ต้องใช้เวลา เนิ่นนานออกไปถึง ๒ ปี คือนับตั้งแต่วันยื่นอุทธรณ์ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๔

ครั้นวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ศาลอุทธรณ์ก็เบิกตัวนักโทษทั้ง ๓ มาฟังคำตัดสินของศาลอุทธรณ์ ซึ่งในการอ่านคำพิพากษา ต้องใช้เวลานานถึง ๑๖ ชั่วโมง

ศาลอุทธรณ์ได้อ่านคำพิพากษาตัดสินว่า

"พนักงานอัยการเป็นโจทก์คดีระหว่างนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ นายบุศม์ บัทมศริน จำเลยที่ ๓

เรื่องประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพทุบายเท็จปกปิดการกระทำผิด โจทก์และนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๓ อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอาญา ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๙๔....

หลังจากศาลอุทธรณ์ได้รับคำอุทธรณ์ของโจทก์ และจำเลยแล้ว เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ศาลอุทธรณ์ต้องใช้เวลานานถึง ๒ ปี ในการพิจารณาอุทธรณ์ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๘

ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ศาลอุทธรณ์จึงได้อ่านคำพิพากษาซึ่งต้องใช้เวลาอ่านนาน ซึ่งนานที่สุดเป็นที่ ๒ ของการอ่านคำพิพากษาศาลพิเศษกบฏ ๘๒ ซึ่งใช้เวลาอ่านนานถึง ๔ วัน ในประวัติศาสตร์ของการอ่านคำพิพากษาซึ่งเคยมีมาในประเทศไทย คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์นั้นเต็มไปด้วยความพิศดาร ดังปรากฏในความบางตอนดังนี้

"....ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องต้องกันกับศาลอาญาที่กล่าวว่าในส่วนมูลเหตุเรื่องถูกลอบปลงพระชนม์นั้น อันที่จริงไม่จำกัดอยู่แต่ว่าคนที่ถูกลอบฆ่านั้นจะต้องได้สร้างเวรกรรมหรือทำความเจ็บช้ำน้ำใจให้แก่ใครไว้ คนที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณงามความดีไม่เคยก่อกวนความสุขหรือผลประโยชน์ของผู้ใด อาจถูกฆ่าตายก็ได้เหมือนกัน เช่นถูกลอบสงสัยหรือเข้าใจผิดไปว่า ได้ก่อกวนความสุขหรือผลประโยชน์ของเขาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะเป็นชนวนที่อาจก่อกวนขึ้นภายหลัง หรือจะเป็นที่กีดหน้าขวางตาอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยบุคคลภายนอกตลอดจนตัวผู้กระทำร้ายเองก็คาดหมายไม่ถึงว่า มาจากทางไหนก็ได้ ฉะนั้นการที่ล้นเกล้าล้นกระหม่อมซึ่งทรงพระคุณธรรมอันประเสริฐจะมีผู้ทนงองอาจลอบปลงพระชนม์ จึงไม่เป็นการผิดวิสัย

แม้ถึงว่า ความจริงจะเป็นเช่นนี้ก็ตาม เมื่อระลึกว่าผู้ตาย

คือองค์พระมหากษัตริย์ การเสด็จสวรรคตโดยอาการดังกล่าวแล้ว จึงย่อมจะต้องมีสาเหตุคือ ๑. เหตุส่วนพระองค์ ๒. เหตุเกี่ยวกับราชบัลลังก์ ๓. เหตุทางการเมือง

ฯ ล ฯ

ความจริงศาลอุทธรณ์ไม่ประสงค์เลยที่จะให้การวินิจฉัยพาดพิงไปถึงบุคคลอื่น ซึ่งยังมิได้เข้ามาสู่การพิจารณาของศาล แต่ในทางกฎหมายมิได้ห้ามไว้ ตรงข้ามถ้าเป็นข้อในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่พิพาทว่า สาเหตุมีอยู่อย่างไรหรือไม่เช่นนั้น หากบังเอิญมีบุคคลภายนอกพัวพันเข้ามาด้วย ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่ศาลอุทธรณ์จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะถ้าจะให้พิจารณาในวงแคบที่เกี่ยวกับจำเลยทั้งสาม หรือคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้นไซร้ บางทีก็จะหาสาเหตุไม่ได้เลย เพราะข้อเท็จจริงที่ปราศจากโต้แย้งประการหนึ่งมีอยู่ว่า นายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยได้ถูกยกย่องว่าเป็นผู้ที่ทางราชการไว้วางใจจึงได้เลือกคัดให้เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทม และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลย ยังถูกเลือกให้ตามเสด็จไปเมืองนอกด้วย แต่ก็เคยมีตัวอย่างในศาลมากมายว่า อันสาเหตุนั้นมิได้อยู่แต่ในวงจำกัดว่า จะต้องเกิดจากคนใดคนหนึ่งที่ถูกหาเท่านั้น ยังอาจเกิดจากทางอื่นได้อีกหลายประการ ศาลอาญาจึงได้ตั้งหลักที่ถูก

ต้องไว้กว้างขวางดังกล่าวมาแล้ว

ฯลฯ

อันอิทธิพลของนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยนั้นมีอยู่ในสำนักพระราชวังอย่างไรนั้น ได้ความจากพระยาชาติเดชอุดมว่า ระหว่างนั้นพระยาชาติเดชอุดมเป็นเลขาธิการพระราชวัง ข้าราชการของสำนักพระราชวังทั้งหมดมีมากด้วยกัน แต่กระจายกันอยู่ เช่น ในพระบรมมหาราชวัง และพระราชวังดุสิต การบรรจุข้าราชการนั้น นายเฉลียว ปทุมรส จำเลย เป็นผู้เสนอพระยาชาติเดชอุดม เมื่อปรากฏว่าทำไม่ผิดแบบแล้ว พระยาชาติเดชอุดมก็จำต้องสั่งบรรจุ ในที่สุดการจึงเป็นว่ามีคนของนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยกระจายอยู่ทั่ว ๆ ไปในแผนกและกองต่าง ๆ มากพอใช้ ใช่แต่เท่านั้น ปรากฏต่อไปว่าความใหญ่ของนายเฉลียว ปทุมรสจำเลย เป็นเหตุให้ข้าราชการในสำนักยำเกรงกลัวนายเฉลียว ปทุมรส จำเลย เพราะเป็นคนใกล้ชิดกับนายปรีดี พนมยงค์ อาจบันดาลได้ดีได้ชั่วได้ แต่ผู้ได้อุปการะอุ้มชูก็คงอยู่ในระหว่างพวกเดียวกัน ซึ่งย่อมต้องมีความรักชอบนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยเป็นธรรมดา

ฯลฯ

เกี่ยวกับพฤติการณ์เรื่องรถพระที่นั่งนี้ ต่อมาได้เกิด

ปฏิกิริยา คือหลังจากวันที่ล้นเกล้าล้นกระหม่อมมีพระราชกระแสกับนายระวิ เนื่องผลมาประมาณ ๑๕–๒๐ วัน รถแน๊ชหายไปจากโรงเก็บรถในพระบรมมหาราชวัง ทั้งที่มีเวรยามคอยเฝ้ารักษา แต่หายในเวลากลางคืน เจ้าหน้าที่ทราบเอาเมื่อ ๑ นาฬิกาเศษ ความทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท น่าจะเป็นเพราะความข้องพระราชหฤทัยเหลือประมาณ ถึงกับล้นเกล้าล้นกระหม่อมมีพระราชประสงค์จะพบนายปรีดี พนมยงค์ พระยาชาติเดชอุดมกราบบังคมทูลว่า ขอให้พระรามอินทราอธิบดีกรมตำรวจ จัดการสืบหาคนร้ายให้ กระนั้นยังทรงพระราชอุสาหะไปตรวจดูสถานที่เอง ในคืนวันหนึ่งว่า เก็บไว้อย่างไร และยามอยู่ตรงไหน หลังจากนั้นก็ได้ทรงเตือนถามพระยาชาติเดชอุดมอีก ๒–๓ ครั้งว่า ได้ความว่าอย่างไรหรือยัง แม้ตัวพระรามอินทราเองก็เคยรับสั่งถาม อนึ่งตามความรู้สึกของนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยก็ว่าไม่ใช่เรื่องธรรมดา กล่าวคือผู้ร้ายมิได้ประสงค์ผลในทางทรัพย์สิน แต่มุ่งหวังในทางที่จะให้นักการเมืองที่เป็นรัฐบาลเสียหาย เนื่องมาแต่นักการเมืองกำลังเกิดแก่งแย่งแตกกันเป็นพรรคเป็นพวก เพราะรถคันนี้อยู่ถึงพระราชฐานชั้นกลาง มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษากว่าจะออกมาได้ก็ต้องผ่านประตูพิมานไชยศรี แล้วยังจะต้องผ่านประตูวิเศษไชยชาญ ซึ่งแต่ละประตูมีเวรยามเฝ้าอยู่

ลอดเวลา เมื่อรถหายนั้นก็เป็นเวลาดึกดื่น ประตูพิมานไชยศรี
ดแล้ว รถจะผ่านไปได้ก็ต้องเปิด ซึ่งจะต้องมีผู้ทรงอิทธิพล
วยบันดาลจึงจะเป็นไปได้ ใครเล่าจะเป็นผู้ ทรงอิทธิพล ?!

ในที่สุดศาลอุทธรณ์ก็จบคำพิพากษา

"ให้ประหารนายบุศม์ ปัทมศริน นอกนั้นให้พิพากษา
นตามคำพิพากษาของศาลอาญา คือให้ประหารชีวิตนายชิต
งหเสนี และปล่อยนายเฉลียว ปทุมรส พ้นข้อหาไป"

๑๖ ชั่วโมงของการยืนฟังคำพิพากษา ซึ่งใช้เวลาอ่าน
๓ วันจำเลยทั้ง ๓ ต่างอยู่ในอาการอันสงบศาลทั้งศาลเงียบงัน
อกจากเสียงอ่านคำพิพากษาของศาลแล้วนอกนั้นไม่ได้ยินเสียง
ไรอีก

จนกระทั่งการอ่านคำพิพากษาได้ยุติลง สีหน้าของ
ยชิต สิงหเสนี ซึ่งเต็มไปด้วยความวิตกอยู่ตลอดเวลานั้นก็
บเพิ่มความวิตกยิ่งขึ้น ความหวังที่เขาหวังมาตลอดเวลา ๒ ปี
้องตกเป็นนักโทษประหารของศาลอาญานั้นพลันขาดสะบั้นลง
ทันที คนที่จ้องมองดูนายชิตนั้นต่างก็เห็น เขาถอนหายใจ
ก แม้ว่าจะพยายามสำรวมกริยาให้เป็นปกติ ไม่ให้เกิด
มตื่นเต้นหวาดวิตกออกมานอกหน้า เพราะขณะนั้นนายชิต
งจะรู้ดีว่า ครอบครัวของเขาได้มาอยู่ที่นั่น เฝ้ามองเขาอย่าง
ดใจจ่อ

ในนาทีนั้น เสียงร่ำไห้ก็ดังขึ้นอีกครั้ง แล้วก็ระงมไปหมดทั้งศาล เสียงร้องไห้นั้นเป็นเสียงของญาติพี่น้อง เมียและลูกของผู้ต้องโทษประหารชีวิตทั้งสองคือ นายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศริน

ส่วนนายบุศม์ ปัทมศริน นั้นปกติใบหน้าและแววตาของเขาก็เศร้าอยู่แล้วเป็นนิจ เมื่อมาถูกศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำของศาลอาญาให้ประหารชีวิต เหงื่อเม็ดเล็ก ๆ ก็ผลุดขึ้นบนใบหน้า ความเศร้ากดหน่วงลงในหัวใจของเขาอย่างรุนแรง ครอบครัวของเขาทุกคนที่ต่างก็มั่นใจว่า เขาจะต้องถูกพิพากษาปล่อยตัวอีกครั้งหนึ่งนั้นพลันก็สิ้นสลาย ต่างพากันร้องไห้ออกมาอย่างสุดที่จะกลั้นได้ต่อไป ก็จะมีใครเล่าที่จะหยุดน้ำตาเอาไว้ได้ ใครเล่าจะสลัดความโศกเศร้าให้พ้นไปจากหัวอก ในแววตาของเขานั้นเริ่มมีหยดน้ำตาเอ่อซึมขึ้นมาทีละน้อย เมื่อเห็นญาติและเมียรักร้องไห้

ส่วนนายเฉลียว ปทุมรส นั้นยิ้มร่า ท่ามกลางโอบล้อมของครอบครัว ซึ่งล้อมเข้ามารับขวัญผู้โชคดี

เขามั่นใจว่า ถึงจะฎีกาเขาก็หลุด หลังจากที่ได้หลุดมาแล้วถึง ๒ ศาล

เขาทั้ง ๓ จะเป็นผู้ผิดหรือไม่ก็ตาม

จะเป็นผู้แพ้หรือชนะก็ตาม

ความโกรธขึ้งเคือง เครียดของผู้คน ที่มาเฝ้าคอยฟัง คำพิพากษาศาลอุทธรณ์วันนั้น ต่างพากันกดความรันทดใจลึกลงไปในหัวใจ เมื่อได้พบเห็นสภาพดวงตา และสีหน้าของผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตทั้งสอง และเสียงร้องร่ำไห้ของครอบครัว

ทุกข์ครั้งใดเล่าจะทุกข์เท่ากับเมื่อรู้ว่า ผู้ที่รักนั้นจะต้องาายจากทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่

ใครเล่าอยากจะทุกข์เช่นนั้น

ในชีวิตของคนเราก็มีทางสู้สุดท้ายอยู่ ๒ ทางเท่านั้น คือ.พ้หรือชนะ แต่บัดนี้ ๒ นักโทษผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารวิตนั้นเหมือนจะรู้ตัวเองมาตั้งแต่สู้กันยกแรกแล้วว่า ทางที่สู้ไปนั้นมีแต่ทา แพ้ ยิ่งพิจารณาจากคำให้การของพยานาเลยแต่ละคนแล้ว ก็มองไม่เห็นว่าจะมีน้ำหนักมาหักล้างพยานงทก์ได้ตรงไหน ยิ่งพูดก็ยิ่งเข้าตัวเอง เพราะพยานจำเลยนั้น.เต่คำกล่าวอ้างความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระองค์นเป็นที่ตั้ง แต่ใครเลยจะคิดว่าเป็นความสุจริต เพราะขึ้นชื่อเจำเลยนั้นจะต้องหาหนทางแก้ตัวเอาชีวิตรอดไว้ก่อน ไม่เลือกเหตุผลที่อ้างนั้นเป็นจริงหรือเท็จ เช่นเดียวกับโจทก์ย่อมหา

ทางเอาจำเลยเข้าสู่ตะแลงแกงอยู่สถานเดียวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ๒ ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ก็ยังมีความหวังอีกถึง ๒ ครั้งคือ ศาลฎีกา และฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นทางสุดท้าย.....แม้ว่าจะเป็นความหวังที่ลางเลือน แต่ก็ยังเป็นความหวังสำหรับคนที่หมดแล้วสำหรับทางสู้.

ต่อมาอัยการโจทก์ก็ได้ยื่นฎีกาขอให้ศาลฎีกา กลับ

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส ขณะเดียวกัน นายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ บัทมศริน ก็ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาเช่นเดียวกัน โดยขอให้ศาลฎีกาพิจารณาปล่อยเขาทั้งสองพ้นข้อหาไป

สำหรับนายเฉลียว ปทุมรส นั้น เมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษาปล่อยแล้ว เขาก็ได้รับโชคดี คือได้รับเงินตกเบิกเป็นเงินหมื่นกว่าบาท ความเป็นเจ้าของโชคสองชั้นนั้นเอง ทำให้นายเฉลียว ปทุมรส พาครอบครัวของเขาออกไปพักตากอากาศที่หัวหิน ซึ่ง ณ สถานตากอากาศหัวหินนั้นเอง นายเฉลียว ปทุมรส ได้สร้างความตื่นเต้นให้แก่ประชาชนเป็นอันมาก ต่างพากันห้อมล้อมและโจทก์ขานกันถึงเรื่องที่จำเลยคนหนึ่งในกรณีประทุษร้ายต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นอิสระจากคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ได้มาพักผ่อน อยู่ ณ ที่นั้น

แต่ในระหว่างที่เขายังต้องเป็นผู้ต้องหา ของศาลฎีกาอยู่นั้นเอง นายเฉลียว ปทุมรส ก็ต้องประสพเคราะห์กรรม อันดูจะเป็นลางของนายเฉลียว ปทุมรส ซึ่งชี้ชาตาของเขาว่าต่อไปจะต้องประสพกับวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างไร คือ

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๖ เวลาประมาณ ๗.๐๐ น. นายเฉลียว ปทุมรส ได้ขับรถฮิลแมน ก.ท. ๕๙๒๙ ไปตามถนนสุขุมวิททางระหว่างกรุงเทพ ฯ สมุทรปราการ พอถึงหน้ากรมอุตุนิยม ฯ กับปากซอยเกษม รถนายเฉลียว ปทุมรส ได้หลบรถจี๊ปซึ่งแซงขึ้นหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้รถของนายเฉลียว ปทุมรส เสียหลักแฉลบเข้าเฉี่ยวเอานายซิริล เคนนี่ ซึ่งกำลังยืนรอรถอยู่ ลูกบิดประตูรถโดนเอาเนื้อบริเวณแขนขวาท่อนล่างเหนือข้อมือฉีกลึกถึงกระดูก เอ็นขาด

เมื่อเรื่องนี้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวนฟ้องศาล ปรากฏว่านายเฉลียว ปทุมรส ถูกศาลตัดสินให้จำคุก ๓ เดือน ปรับ ๕๐๐ บาท แต่โทษจำคุกให้รอลงอาญาไว้

นายเฉลียว ปทุมรส จะรู้หรือเปล่าว่า นั่นคือลางร้ายในชีวิตของเขา !

ครั้นวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๙๗ ศาลฎีกาก็

ออกหมายเรียกคู่คดีมาพิจารณาคดี เมื่อเวลาประมาณ ๙.๐๐ น. เศษ ซึ่งมีพระยาเลขะวณิชธรรมพิทักษ์ พร้อมด้วยคณะผู้พิพากษาอีก ๕ คนออกนั่งบัลลังก์

โจทก์มีหลวงอรรคปรีชาชนูปการ อธิบดีกรมอัยการ พร้อมด้วยเลขา ฯ

ส่วนผู้ต้องหาทั้ง ๓ คนคือ นายเฉลียว ปทุมรส, นายชิต สิงหเสนี, นายบุศม์ บัทมศริน มีนายลิวละล่อง บุนนาค และนางสาวเครือพันธ์ ปทุมรส (ธิดาของนายเฉลียว ปทุมรส) เป็นทนาย

อธิบดีกรมอัยการ หลวงอรรถปรีชาชนูปการ ได้ลุกขึ้นแถลงเป็นเวลานานถึง ๓ ชั่วโมง โดยลำดับเหตุการณ์ รื้อฟื้นเรื่องราวสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล กล่าวตั้งแต่เหตุการณ์ผันผวนของการเมือง โดยผู้ซึ่งยังมิได้ถูกนำตัวมาฟ้องร้อง คือนายปรีดี พนมยงค์ ว่าได้พานายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี และเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช พากันไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี โดยอธิบดีกรมอัยการเชื่อว่าพยานเฉพาะเกี่ยวกับนายตี๋นั้นเป็นเรื่องจริง โดยกล่าวว่า นายตี๋เป็นคนพูดตรงไปตรงมา โผงผางจริงจัง แล้วก็ท้าวความถึงพยานตามท้องสำนวนในการให้การนั้นแต่ละคน ล้วนแต่น่าเชื่อถือ

ตลอดจนกระทั่งอ้างถึงคำพิพากษาของศาลอาญา และศาลอุทธร

แล้วลงเอยด้วยการค้านคำพิพากษา ของศาลอุทธรณ์ข ให้ลงโทษนายเฉลียว ปทุมรส ด้วย โดยกล่าวหาว่าได้ร่วมกระท่ ผิดร่วมกับนายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศรินด้วย

เนื่องจากคำแถลงของอัยการนั้น ยืดยาวเป็นเวลาถึง ๔ ชั่วโมง ดังนั้นทนายจำเลยจึงไม่อาจจะแถลงทันในวันนั้น จึงขอ ศาลเลื่อนไปแถลงในวันที่ ๑๑ เวลา ๙.๐๐ น. ของวันรุ่งขึ้ ซึ่งศาลฎีกาอนุญาต

ดังนั้นในวันที่ ๑๑ เวลา ๙.๐๐ น.

นายลิวละล่อง บุนนาค หนายจำเลยจึงได้ลุกขึ้นแถลงต่อ ศาลฎีกาแย้งคำแถลงการณ์ของอัยการโจทก์ว่า

"กรณีสวรรคตของ ร. ๘ นั้น จะฟังว่าเป็นการลอบ ปลงพระชนม์ยังคลุมเครืออยู่ไม่ชัดแจ้งทีเดียว และได้กล่าวว่า ปัญหาใหญ่ของคดีนี้อยู่ที่นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งนายลิวละล่อง บุนนาคได้แถลงต่อศาลเล่าชีวิตของนายปรีดี พนมยงค์ว่า

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นลูกชาวนาที่มานะในการเรียน จนได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ และได้รับบรรดาศักดิ์เป็น หลวงประดิษฐ์มนูธรรม ภายหลังทำการเปลี่ยนแปลงระบอบ การปกครองมาเป็นประชาธิปไตย โดยมีเจตน์จำนงที่จะให้

ประเทศชาติมีความเจริญ และมีระบอบปกครองเยี่ยงอารยะ-ประเทศทั้งหลาย ต่อมาได้เสนอโครงการณ์เศรษฐกิจจนถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ก็พ้นจากการสอบสวนของคณะกรรมการ และได้รับหน้าที่บริหารทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติต่อมาเช่น การจัดระบบเทศบาล ระบบการศาล ระบบการศุลกากรให้ดีขึ้น ยิ่งกว่านั้น นายปรีดี พนมยงค์ ยังได้จัดตั้งขบวนเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่น ในสมัยที่คนไทยทั้งชาติถูกข่มเหงน้ำใจอย่างมหันต์ด้วย

ในสมัยที่นายปรีดี พนมยงค์อับจนถึงกับต้องเร่ร่อน และถูกใส่ร้ายป้ายสี ว่าใช้เงินของชาติไปในทางไม่เป็นประโยชน์ในขบวนเสรีไทย แต่หลังจากการสอบสวนแล้วกลับปรากฏว่านายปรีดี เป็นคนประหยัดทำการกู้ชาติไทยไม่หวังลาภยศ นายลิ่วละล่อง บุนนาค ทนายจำเลยได้กล่าวต่อไปว่า ความไม่หวังลาภยศของนายปรีดีนั้น เมื่อทำเสรีไทยสำเร็จแล้วก็ไปเชิญ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช มาจากนอกให้เป็นนายกรัฐมนตรี แม้นายควง อภัยวงศ์ และ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช จะให้ช่วยบริหารประเทศ นายปรีดี พนมยงค์กลับปฏิเสธเสียอีก เมื่อ ร. ๘ สวรรคต นายปรีดี พนมยงค์ ก็ลาออกจากตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้นที่ว่านายปรีดี คิดร้ายนั้น เป็นการชอบแล้วหรือ ขอให้ศาล

ได้โปรดใช้ดุลยพินิจพิจารณา ถึงปัญหาที่ได้แถลงมาแล้วเป็นหลักใหญ่ด้วย

หลังจากทั้งอัยการโจทก์ และทนายจำเลยต่างได้แถลงต่อศาลไปเกือบ ๔ เดือน ก็ไม่ปรากฏว่าจะมีวี่แววที่ศาลฎีกาจะนัดพิจารณาพิพากษาชี้ขาดลงไปในวันใดวันหนึ่ง

อย่าว่าแต่จำเลยทั้ง ๓ ซึ่งทอดความหวังครั้งสุดท้ายเอาไว้แก่ศาลฎีกาแม้แต่ญาติพี่น้อง ลูกเมียและประชาชนต่างก็พากันรอคอยด้วยความกระวนกระวายใจ ทุกคนใคร่รู้ชาตากรรมของจำเลยประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ยุวกษัตริย์จะลงเอยด้วยสถานใด

ยิ่งคอยก็ยิ่งทุกข์

ไม่มีความทุกข์ใจอันใด จะทรมานเท่ากับการรอคอย โดยฉะเพาะการรอคอยของนักโทษซึ่งต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตไปแล้ว เขารอคอยเพื่อจะรู้ชาตากรรมขั้นสุดท้ายของตนเองว่า จะถูกพิพากษายืนหรือปล่อยให้เป็นอิสระ เพราะศาลนี้เป็นศาลสุดท้าย ถ้าถูกพิพากษายืนก็เท่ากับว่า ชีวิตของเขาได้หลุดขาดลงอย่างเด็ดขาด และถ้าหากว่าได้รับอิสรภาพ เขาก็จะเหมือนคนที่ตายแล้วเกิดใหม่

ความทุกข์ใจทับถมลงไปในหัวใจวันแล้ววันเล่า

คนที่ไม่เคยทุกข์ คนที่ไม่เคยต้องโทษอุกฉกรรจ์ถึงปานนั้น จะรู้หรือว่าความทุกข์นั้นสาหัสเหลือคณาเพียงใด ยิ่งมาได้รับอยู่กับคนที่รู้ตัวว่าจะต้องตาย แต่ไม่รู้ว่าจะตายลงในวันใด ชั่วโมงใดด้วยแล้ว ก็มีแต่ความหวาดผวา คิดถึงภาพตัวเองซึ่งจะต้องไปเข้าหลักตรึง แล้วถูกยิงด้วยปืน ความตายนั้นใครก็จะต้องตายด้วยกันทุกคน แต่ความตายเพราะต้องโทษประหารนั้นซิ เหลือที่ใครจะเก็บความระทมเอาไว้ได้

ข้าแต่ผู้มีอำนาจทั้งหลาย....

ท่านเคยใช้แต่อำนาจ ชี้ต้นให้ตาย ชี้ปลายให้เป็น

การเซ็นคำสั่งเพียงคำเดียวนั้น เป็นของง่ายสำหรับท่าน.....แต่คนที่ถูกท่านสั่งให้ต้องตายนั้นซิ

ท่านไม่เคยรับรู้เลยว่า ความตายที่ท่านยัดเยียดให้เขานั้น เป็นความตายที่ทุกทรมานนักในความรู้สึก ก่อนที่จะจบชีวิตลง!

ครั้นแล้ว โดยมิได้รู้เนื้อรู้ตัว มาก่อนว่าจะต้องถูกหมายจับ

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ นั่นเอง....

นายเฉลียว ปทุมรส อดีตราชเลขานุการในพระองค์

สมาชิกพฤฒิสภาผู้ต้องหาในคดีลอบปลงพระชนม์ ในหลวงอานันท์ ฯ ซึ่งถูกศาล ๒ ศาลสั่งปล่อยเป็นอิสรภาพก็ถูกศาลฎีกาออกหมายจับตัว

โดยเช้าตรู่ของวันที่ดังกล่าว พ.ต.อ. รัตน์ วัฒนมหาตม์ ผู้บังคับการสันติบาลพร้อมด้วย พ.ต.ท. อรรณพ พุกประยูร รองผู้บังคับการ ร.ต.ท. ธำรงค์ กลัมพานนท์ รองสารวัตรกองกำกับการ ๒ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลอีกหลายนาย ก็พากันรุดไปยังบ้านของนายเฉลียว ปทุมรส ที่ซอยอารีย์ บางกะปิ เข้าทำการจับกุมควบคุมตัวนายเฉลียว ปทุมรส ไว้ได้ในทันที ขณะที่นายเฉลียว กำลังเป็นสุขอยู่กับการนอน

นายเฉลียว ปทุมรส ตกใจหน้าซีด เมื่อถูกปลุกจากนายตำรวจสันติบาลทั้งสอง ครั้นแล้วทั้งสองนายตำรวจก็ยื่นหมายจับของศาลฎีกาต่อนายเฉลียว ปทุมรส นั่นเอง นายเฉลียว ปทุมรสจึงคลายความวิตกลง

ด้วยความเชื่อว่า ถึงอย่างไร เขาก็จะต้องได้รับอิสรภาพเป็นครั้งที่ ๓ และครั้งสุดท้ายที่เขาจะมีอิสระภาพอยู่ในโลกนี้ในฐานะผู้บริสุทธิ์

แล้วนายตำรวจทั้ง ๒ ก็นำตัวนายเฉลียว ปทุมรส ผู้ตกเป็นจำเลยของศาลฎีกา ไปควบคุมตัวไว้ ณ ที่ทำการสันติบาล

โดยมีนางฉลวย ปทุมรสภรรยาตามร้องไห้สะอึกสะอื้น เหมือนจะเป็นลางร้ายว่าการจากไปของสามีครั้งนี้ เป็นครั้งสุดท้ายที่จะได้มีชีวิตอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน

จนกระทั่งเมื่อ ๒๐.๐๐ น. ร.ต.ท. ธำรง กลัมพานนท์ จึงได้นำตัว นายเฉลียว ปทุมรส ท่ามกลางการคุ้มกันของนายตำรวจอีกหลายคนไปมอบตัวแก่ศาลฎีกา ซึ่งต่อมาศาลฎีกาก็ออกคำสั่ง ให้นำไปคุมขังไว้ที่ลหุโทษระหว่างการรอการพิจารณาคดีของศาลฎีกา

เวลา ๑๓.๐๐ น. ท่ามกลางการอารักขาของตำรวจอย่างแน่นหนา นายเฉลียว ปทุมรส ก็ถูกนำตัวไปขังไว้ ณ ลหุโทษ ท่ามกลางการติดตามของภรรยา ญาติและมิตรสนิทอย่างมากหน้าหลายตา คล้ายกับว่านั่นเป็นการส่งตัวอดีตราชเลขานุการในพระองค์ไปสู่ตะแลงแกง

หลังจากนั้น พ.ต.อ. รัตน์ วัฒนมหาตม์ ก็ได้แถลงแก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ว่า ที่ไม่ส่งหมายเรียกตัวไปให้แก่นายเฉลียว ปทุมรส ดังเช่นคดีอื่น ๆ นั้น เพราะกลัวว่าเมื่อได้รับหมายแล้ว จะรู้ตัวและอาจจะหนีไปอันเป็นการยากแก่การติดตามกันในภายหลังดังเช่นเมื่อคราวออกหมายเรียกตัวนายบุศม์ ปัทมศรินของศาลอุทธรณ์ ปรากฏว่ากว่าจะได้ตัวนายบุศม์มา

มอบตัวให้ศาลอุทธรณ์ก็ต้องเล่นเอาเถิดกันอยู่ถึง ๓ วันจึงได้ตัวนายบุศม์ บัทมศริน ไปให้ศาลอุทธรณ์

ต่อมาอีก ๒ วัน นายเฉลียว ปทุมรส ก็ขอยื่นประกันตัวต่อศาลฎีกาขอให้ปล่อยตัวเป็นการชั่วคราว ในระหว่างที่รอศาลฎีกาพิจารณาคดี โดยวาะหลักทรัพย์เป็นจำนวน ๘ แสนบาทไว้เป็นประกัน โดยอ้างเหตุถึงความลำบากที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวซึ่งมีอยู่ด้วยกันถึง ๒๐ คน อ้างต่อไปว่านับตั้งแต่ศาลอุทธรณ์พิพากษาปล่อยตัวเป็นต้นมาแล้ว จนกระทั่งต้องมาตกเป็นจำเลยของศาลฎีกา เขามิได้เคยคิดหลบหนีไปไหนเลย หากศาลจะอนุญาตโดยมีเขตกำหนดให้อยู่ หรือจะต้องมารายงานตัวทุก ๒๔ ชั่วโมง เขาก็พร้อมที่จะปฏิบัติตาม

แต่ศาลฎีกาสั่งให้รอไปก่อน

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งเช่นนั้น...นายเฉลียว ปทุมรส ก็รู้ชาตากรรมของตนเอง อาการเศร้าหมองทุกข์ระทมเริ่มประปรายขึ้นที่ใบหน้า และแววตา ดังจะสังเกตได้จากวันเมื่อมาฟังคำสั่งศาล เมื่อศาลฎีกาสั่งไม่อนุญาตแล้ว เขาก็สาระวนอยู่กับการเรียกหลานมากอด แล้วก็เรียกเอาลูกชายคนเล็กเข้ามาลูบหน้าลูบหลัง พลางสั่งว่า

"ลูกเอ๋ย อย่าเป็นห่วงพ่อ จงตั้งใจเล่าเรียนให้ดี ๆ พ่อขอลาก่อน"

ใครได้ฟังนายเฉลียว ปทุมรสพูดสั่งลูกตอนนั้นแล้ว ถ้าน้ำตาไม่ไหลหัวใจก็แข็งยิ่งกว่าเหล็ก

ทั้งเมียทั้งลูก และญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทชิดชอบ ต่างพากันเบือนหน้าไปเสียทางหนึ่ง บางคนก็ร้องไห้ออกมาสะอื้นเสียจนหน้าอกสะเทือน บางคนก็พยายามกลืนน้ำตาตกลงไปในหัวอก

คนที่คิดว่า เขาจะต้องมีชีวิตอยู่ต่อไปโดยได้รับการพิพากษาให้ได้รับอิสรภาพในช่วงสุดท้ายนั้นก็คือ คนที่พยายามปลอบใจตนเองเท่านั้น

แล้วเวลาก็ผ่านไปอีก....

ผ่านไปจนกระทั่ง....

วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ศาลฎีกาก็ออกคำสั่งลับเฉพาะถึงพระนิติกฤษณ์ประพันธ์ อธิบดีศาลอาญา ขณะที่พระนิติกฤษณ์ประพันธ์กำลังจะออกจากศาลกลับบ้าน เพราะขณะนั้นเป็นเวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกาแล้ว

คำสั่งลับนั้นก็คือ คำสั่งให้อ่านคำพิพากษาคดีลอบปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ ฯ ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม นั่นเอง

ซึ่งทุก ๆ คนที่รอคอยต่างก็ไม่มีใครรู้ว่า ศาลฎีกาจะอ่านคำพิพากษาเมื่อใด

โดยมิได้มีใครคาดฝันมาก่อนเช่นเดียวกัน

ทั้ง ๓ ผู้ต้องหา ซึ่งรอมาด้วยความทุกข์ทรมานใจก็เช่นเดียวกัน จู่ ๆ เช้าวันที่ ๑๓ ตุลาคม วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ก็อ่านข่าวในภาคเช้าสั้น ๆ ว่า "ศาลฎีกาจะอ่านคำพิพากษาคดีลอบปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ในวันนี้"

เท่านั้นเอง....

ครอบครัวของผู้ต้องหาทั้ง ๓ ก็สาระวน

พร้อมทั้งประชาชนทั้งประเทศก็ฮือ ใคร่จะรู้ชาตากรรมสุดท้ายของผู้ต้องหาทั้ง ๓ คน

เช้าวันนั้นเอง....

อธิบดีศาลอาญาก็มีคำสั่งให้เจ้าพนักงานศาล มาจัดการออกหมายเบิกตัวจำเลยทั้ง ๓ ไปยังลหุโทษ พร้อมกันนั้นก็แจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจชนะสงคราม, กองตำรวจกองปราบปรามและตำรวจสอบสวนกลาง เพื่อขอกำลังคุ้มครองผู้ต้องหา และกำลังคุ้มกันซึ่งอาจจะเกิดเหตุร้ายขึ้นในวันนั้น

แม้ว่า ทุกคนจะฟังข่าวการพิพากษาของฎีกาอย่าง

กระทันหัน เรียกว่า ไม่ทันตั้งเนื้อตั้งตัว กระนั้นพอเลย ๑๐.๐๐ น. ประชาชนนับจำนวนร้อยๆ ก็เริ่มทะยอยกันเข้านั่งฟังอยู่หน้าบัลลังก์ที่ ๒๔ ของศาลอาญา และได้ทวีจำนวนมากขึ้นเป็นพัน และล้นหลามออกมานอกห้องพิจารณา แม้กระทั่งถนนหนทางที่ผ่านหน้าศาล ก็แน่นขนัดจนเจ้าหน้าที่ต้องปิดถนนตอนนั้น

ก่อนเวลา ๑๐.๐๐ น. พ.ต.ท. จำรัส มังคลารัตน์ ผู้กำกับเขต ๒ ร.ต.อ. วาที สุวรรณยิ่ง และ ร.ต.ต. กลยุทธ พันธ์คงชื่นแห่งสถานีตำรวจชนะสงคราม ก็ได้นำกำลังตำรวจพร้อมด้วยอาวุธปืนเต็มตามอัตรามารายล้อมอารักขาอยู่โดยรอบศาลอาญา

เวลาล่วงเลยไปจนกระทั่ง ๑๒.๐๐ น ตรง ร.ต.อ. ผาดทัพพะรังษี กับ ร.ต.ท. จรูญ พึ่งเถื่อน นายตำรวจกองปราบพร้อมด้วยกำลังตำรวจอีกส่วนหนึ่งก็ได้รับตัวนักโทษทั้ง ๓ จากเรือนจำลหุโทษมาถึงศาลอาญา

ถ้าใครเห็นหน้าของนายบุศม์ บ้ทมศรินในตอนนั้นแล้วคงแม้ว่าเขาจะต้องโทษให้ประหารในคดีประทุษร้าย ต่อองค์พระมหากษัตริย์ แต่แววตาและสีหน้าของเขาซึ่งระทมทุกข์อยู่เป็นนิจ จะเรียกความเวทนาสงสารออกมาอย่างจับจิตจับใจ

นายเฉลียว ปทุมรสนั้น อยู่ในเครื่องแต่งตัวเชิ้ต

แขนยาวสีเทาอ่อน กางเกงสีกากีสวมแว่นสายตาสั้น เดินเข้าไปนั่งเงียบ ๆ พยายามระงับความตื่นเต้นเอาไว้อย่างดี ส่วนนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ถูกศาล ๒ ศาลลงโทษประหารชีวิตสวมเชิ้ตแขนยาวสีขาว พับครึ่งแขน สวมกางเกงกากี สวมแว่น เขาพยายามใช้บุหรี่เป็นเครื่องดับอารมณ์อยู่อย่างรุนแรงชนิดมวนต่อมวน เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงชีวิตของเขาซึ่งแขวนอยู่กับคำพิพากษาของศาลฎีกาก็จะจบลงเสียที สำหรับนายบุศม์ ปัทมศรินนั้นสวมเสื้อเชิ้ตสีเนื้อแขนสั้น กางเกงกากี เขานั่งอย่างสงบอยู่ด้วยสีหน้าแววตาที่เต็มไปด้วยความเศร้าหมอง ทั้ง ๓ จำเลยไม่มีใครเอ่ยปากพูดอะไรกับใครเลยจนแม้แต่คำเดียว ก็ใครเล่าจะมีอารมณ์พูดคุย ในเมื่อทุกคนต้องต่อสู้กับอารมณ์ของตนเองอย่างรุนแรง เขากำลังใช้ความคิดอย่างหนัก ต่อสู้ชาตากรรมไปในลักษณะต่าง ๆ กัน และในที่สุดก็คือการรอวาระสุดท้ายของชีวิต

ตลอดเวลาเหล่านั้น พล.ต.จ. สมาน ธูปคุปต์ หัวหน้ากองทะเบียนกรมตำรวจพร้อมด้วย พ.ต.ต. สวัสดิ์ ทุมโฆษิตได้นำรถวิทยุไปควบคุมรายงานการติดต่อ กับกองบัญชาการตลอดเวลา

เวลาล่วงไปนานเท่าไหร่ ประชาชนก็ยิ่งทวีมากขึ้น ต่าง

คนต่างรอการพิพากษาด้วยหัวใจอันเต้นระทึก ใครก็อยากจะรู้วาระสุดท้ายของ ๓ นักโทษ ยิ่งคดีนั้นเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่ใหญ่ยิ่งซึ่งไม่เคยปรากฏมาในประวัติศาสตร์

และเมื่อ ๑๒.๔๕ น. พล.ต.ท. พระพินิจชนคดี ประธานารรมการสอบสวนคดีประวัติศาสตร์ ก็มาถึงบริเวณศาลเพื่อตรวจาวามเรียบร้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑๓.๐๐ น. ตรง...

เวลาที่ ๓ นักโทษเฝ้ารอคอยมาถึง ๘ ปีเศษก็มาถึง เมื่อพระยาเลขวณิชย์ธรรมวิทย์, พระยาธรรมบัณฑิตสฤษดาร, พระดุลย์พากสุวมัน, พระศิลป์วินิจฉัย, พระนารถปัญญาเป็นงค์ออกนั่งบัลลังก์

การอ่านคำพิพากษาก็เริ่มขึ้น ท่ามกลางความเงียบกริบละระโหยโรยแรงของ ๓ ผู้ต้องหา และประชาชนซึ่งเฝ้าคอยมาั่งแต่ ๑๐.๐๐

เสียงผู้พิพากษาศาลฎีกาก็อ่านขึ้นช้า ๆ

"โจทก์ฟ้อง นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ นายชิตงหเสนี จำเลยที่ ๒ นายบุศม์ บัทมศริน จำเลยที่ ๓ กับพวกยังหลบหนีอยู่ บังอาจสมคบกันประทุษร้ายต่อองค์พระมหา-ษัตริย์ในรัชกาลที่ ๘ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันท

มหิดล ต่างกรรมวาระกันคือ

ในระหว่างวันที่ ๙ เมษายน ๒๔๘๙ ถึงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ จำเลยทั้ง ๓ นี้กับพรรคพวกสมคบกันคิดการปลงพระชนม์พระองค์ท่าน โดยประชุมปรึกษาหารือวางแผนการณ์ตกลงกันในอันที่จะทำการปลงพระชนม์และนายชิตปิดความ ไม่นำไปร้องเรียน

ข. ครั้นวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคต นายชิต สิงหเสนี จำเลย เพทุบายเอาปลอกกระสุนปืนไปให้ตรวจ เพื่อจะให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อว่า เป็นปลอกกระสุนที่ยิงจากปืนในลักษณะจับกระชับซ้าย ความจริงปืนนั้นไม่ได้ใช้ยิง ทั้งนี้นายชิตรู้ดีว่าความนั้นเป็นเท็จ แต่เพื่อช่วยเหลือพรรคพวก เหตุเกิดบนพระบรมมหาราชวัง พระนคร ขอศาลลงโทษตามมาตรา ๙๗, ๑๕๔, ม. ๖๓, ๖๔, ๗๐ และมาตรา ๗๑ จำเลยปฏิเสธไม่ได้กระทำผิด เหตุทั้งนี้เกิดเพราะมีบุคคลบางจำพวกฉวยโอกาสเล่นเกมการเมืองเพื่อทำลายล้างบุคคลบางคน เป็นต้นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช รวมทั้งจำเลยทั้ง ๓ ด้วย

คดีนี้ศาลอาญาพิพากษาไปในถูกลอบปลงพระชนม์ และนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ รู้เห็นเป็นใจ จึงพิพากษาให้ประ-

หารชีวิต นายชิต สิงหเสนี ส่วนนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุศม์ ปัทมศริน คดียังไม่มีหลักฐาน จึงให้ยกฟ้องโจทก์ปล่อยตัวจำเลยไป

นายชิต อุทธรณ์ขอให้ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยอีก ๒ คนด้วย

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอาญาให้ประหารชีวิตนายบุศม์ ปัทมศริน ส่วนนายชิต สิงหเสนีและ นายเฉลียว ปทุมรส พิพากษายืนตามศาลเดิม แต่ความเห็นแย้งของผู้พิพากษานายหนึ่ง เห็นควรยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยทั้ง ๓ ไป โจทก์ฎีกาขอให้ลงโทษนายเฉลียว โดยอธิบดีกรมอัยการทำหนังสือรับรอง

นายชิต นายบุศม์ฎีกาขอยกฟ้อง

ศาลฎีกาฟังคำแถลงของโจทก์จำเลยทั้งสองฝ่ายแล้ว ฝ่ายจำเลยแถลงว่า การแต่งตั้งคณะรัฐบาลภายหลังรัฐประหารไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้นการสอบสวนและการยกฟ้องร้องผู้ต้องหา ก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย

ประเด็นเรื่องนี้ศาลฎีกาเห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาก็มีอยู่แล้ว ซึ่งคณะรัฐบาลภายหลังรัฐประหารยังเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลล่างก็ได้วินิจฉัยมาแล้ว

ต่อไปนี้จะได้วินิจฉัยถึงข้อเท็จจริงต่อไป

"นายบุศม์นั้น แม้จะไม่นำสืบ แต่การที่นายบุศม์มีหน้าที่สำคัญ เป็นมหาดเล็กต้นห้องพระบรรทม มีหน้าที่อารักขาพระองค์ท่าน คอยขัดขวางป้องกันภัยอันตรายทั้งปวง ครั้นเสียงปืนลั่นขึ้น ก็ไม่เอะอะโวยวายขัดขวาง ซึ่งในการนี้นายบุศม์ย่อมจะเห็นเหตุการณ์ได้ดี กลับเข้าไปกระทำและงดเว้นไม่กระทำทั้งสองอย่างไม่มีทางจะวิเคราะห์เป็นอย่างอื่น...."

เสียงอ่านคำพิพากษาดังอยู่ในความเงียบ ชัดถ้อยชัดคำ ท่ามกลางลมหายใจที่อัดลึกแล้วระบายออกครั้งแล้วครั้งเล่า ของจำเลยทั้ง ๓ ยิ่งคำพิพากษาใกล้จะสิ้นสุดลงไปมากเท่าใด ความกังวลระทมก็ยิ่งปรากฏมากขึ้นในแววตาและสีหน้า บางครั้งสายตาที่ทอดจ้องอยู่ที่คณะผู้พิพากษาก็ทอดต่ำลง เป็นการทอดมองอย่างคนที่หมดอาลัยตายอยาก ใกล้สิ้นหวัง เหมือนเทียนที่ใกล้จะสิ้นเชื้อ จะดับมิดับแหล่ จะตายมันก็ไม่ตาย มีชีวิตอยู่ก็เหมือนกับคนที่ตายแล้ว เพียงแต่ยังหายใจอยู่เท่านั้น และเป็นการหายใจที่เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมานอย่างสุดแสนจะทน แต่แล้วก็ต้องทนต่อไป....

ห้องพิจารณาคดีทั้งห้องบรรจุคนเป็นเรือนร้อย และยังนอกห้องพิจารณาคดีอีกเป็นเรือนพัน แต่ทุกหนทุกแห่งเงียบกริบ เงียบวังเวงอย่างไรพิกล ยิ่งตระหนักแน่ว่า คำพิพากษา

ยิ่งใกล้จบ ลางแห่งชีวิตก็บอกชัดขึ้นทุกที อารมณ์และหัวใจของประชาชนก็ถูกกดลึกลงไป บัดนี้....ยังเหลือแต่ความเวทนาสงสาร นักโทษทั้ง ๓ ผู้จะต้องทอดทิ้งชีวิตลงเบื้องหลังชาตากรรมอยู่ในหัวใจของคนที่เฝ้าฟังอยู่เท่านั้น นอกนั้นแล้วไม่มีใครปรบมือดีใจเลย ทุกคนพากันลืมหมดแล้วว่า ครั้งหนึ่งได้กระเหี้ยนกระหือรือที่อยากจะลงประชาทัณฑ์แก่เขาทั้ง ๓

แล้วก็มาถึงวินาทีสุดท้ายของการอ่านคำพิพากษา

"อาศัยเหตุนี้ศาลเห็นว่า จำเลยทั้งสามมีความผิดจริงดังโจทก์ฟ้องจึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรสตามมาตรา ๙๗ ตอน ๒ นอกนั้นยืนตามศาลอุทธรณ์"

สิ้นเสียงอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกา นางบุญสม ภรรยาของนายบุศม์ ปัทมศริน กรีดร้องไห้ออกมาลั่นศาลอย่างหมดความรู้สึกที่จะต้องอายแก่ใคร มิใยที่ญาติพี่น้อง และผู้ร่วมความโศกเศร้าจะเข้าไปปลอบประโลม นางบุญสมก็ยังคงร่ำไห้เหมือนชีวิตทั้งชีวิตจะแหลกสลายลงไปตามคำพิพากษาด้วย

แล้วน้ำตาของประชาชนก็ร่วงพรูลงมาด้วย บางคนก็ยกผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับน้ำตา ยิ่งกาลเวลาผ่านไปนานเท่าไหร่ ความโกรธแค้น ความชิงชังก็ค่อยสลายลง เหลือแต่ความเวทนา

เท่านั้นที่ประดังอยู่ท่ามกลางเสียงร้องไห้ของ เมียลูก และญาติพี่น้องของผู้ต้องโทษประหารทั้ง ๓

เมื่อต้องมาประสพการณ์เช่นนั้นใครเลยเล่า หรือจะอดกลั้นความทุกข์ไว้ได้ ยิ่งเป็นลูกเป็นเมียด้วยแล้วมารู้ว่าผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นหลักใหญ่แห่งชีวิตจะต้องจากตาย เรือทั้งลำซึ่งกำลังถูกคลื่นโหมและลมพัดก็พลันอัปปางลง ทิ้งให้คนในครอบครัวต้องลอยคออยู่กลางทะเล ไหนหัวหน้าครอบครัวจะต้องมีคดีอุกฉกรรจ์ ถึงขนาดร่วมกันประทุษร้ายต่อพระเจ้าอยู่หัว ถึงแม้จะมีชีวิตอยู่ก็เหมือนคนตายแล้ว ใครเลยเล่าเขาจะสังคมด้วยกับคนที่มีชนักปักหลังอยู่ และมันจะปักไปจนตาย

กระนั้นแล้วใครไม่ร้องไห้ ก็ดังว่ามิใช่ลูกใช่เมีย ก็แม้แต่คนที่มาฟังคำพิพากษาชาตาของ ๓ นักโทษวันนั้นยังพากันสะอื้นลืมความโกรธแค้นที่มีอยู่แต่หนหลังเสียสิ้นเชิง

สิ้นคำพิพากษา ก็เหมือนสิ้นความผูกพันทางร่างกาย แล้วทุกอย่างในโลกที่เคยอยู่ นายเฉลียวพูดออกมาอย่างคนที่อารมณ์มั่นคงว่า

"ผมไม่มีความรู้สึกอะไรมากนัก เราเกิดมาตัวเปล่าเวลาไปยังมีเสื้อผ้าติดตัว นับว่าได้กำไรชีวิต ผมสิ้นอายุเพียงห้าสิบปี"

กับนักหนังสือพิมพ์ที่เข้าไปขอสัมภาษณ์ นายเฉลียวกล่าวฝากถึงภรรยาและบุตรธิดาของเขาว่า

"ผมห่วงลูกเมีย จนไม่รู้จะสั่งเสียอะไรกับคุณ ฝากไปถึงฉลวยเป็นโรคหัวใจอ่อน ไม่กล้ามาเยี่ยม หนี้สินของผมทางธนาคารผูกพันกันอยู่รุงรังเมียผมจะต้องรับภาระอย่างหนักอีกต่อไป ถึงอย่างไรก็ขอให้บอกเขาด้วยว่า ผมเป็นห่วงมาก ขอให้เขาต่อสู้ชีวิตเลี้ยงลูกต่อไปแทนผมด้วย ..."

เมื่อศาลได้เดินออกจากบัลลังก์แล้ว ก็เป็นหน้าที่ของ

ตำรวจต้องคุมตัวจำเลยต้องประหารทั้ง ๓ ออกไปขึ้นรถเมล์ พลันนั้นฝูงคนจำนวนนับพันก็พากันเฮโลเข้าไปดูหน้านักโทษประหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มารักษาการต้องทำงานอย่างหนัก โดยการปิดช่องทางที่จะพาจำเลยทั้ง ๓ ออกจากศาลไปขึ้นรถ

ขณะที่นักโทษทั้ง ๓ เดินออกมาจากศาลนั้น ใครเล่ายังจะกล้าทนดูได้อีก เมื่อลูกเมียและญาติพี่น้องของจำเลย ต่างพากันเข้าไปเกาะไม้เกาะมือ ร้องไห้รำพันกันแทบน้ำตาจะเป็นธารเลือด ดังจะยึดเอาไว้มิให้เขาทั้งสามต้องพรากจากไป นายบุศม์นั้นน้ำตาไหลพรากทั้งสงสารตัวเอง ทั้งสงสารเมีย นายชิตนั้นเห็นได้ว่า ขบกรามเสียจนเป็นสันโปนความรันทดใจ สงสารลูกลูกเมียนั้นเหลือจะพรรนา

โอ้... บัดนี้แล้ว....จากนี้ไปใครเล่าจะให้ความรัก ความดูแล ใครเล่าจะเฝ้ารักษาลูก

พอรถเคลื่อน....ทั้งลูก ทั้งเมียและญาติมิตรต่างก็ทุ่มทอดอาลัยหัวใจร่ำไห้รำพันแทบจะสิ้นลมปราณ จากกันครั้งนี้แล้วก็เหมือนจากตาย.....ไปแล้วไม่กลับมาอีก คงมีแต่ความรักเท่านั้นที่ประทับใจอยู่แก่เมีย และความอบอุ่นเท่านั้นที่ซึ้งอยู่แก่หัวใจของลูก

ถึงอย่างไร ก็ยังเหลือความหวังเหมือนแสงเทียนที่สิ้นไส้

อยู่อีกนั่นคือการยื่นฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระนิติกฤษณ์ประพันธ์ อธิบดีศาลอาญาได้ชี้แจงนักข่าวหนังสือพิมพ์ว่า

"....หมดหน้าที่ของศาลแล้ว เพราะภายใต้บังคับของกฎหมายเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ปฏิบัติตามระเบียบที่จะต้องนำจำเลยไปประหารภายใน ๖๐ วัน เว้นแต่ว่ามีการทูลเกล้าถวายฎีกา ซึ่งกระทำได้เพียงครั้งเดียว ถ้าฎีกานั้นยก ก็ให้ดำเนินการประหารทันที"

ส่วนทางด้านเรือนจำนั้น ม.จ. วรพงษ์ทัศนา วรวุฒิ หัวหน้าแผนกควบคุมนักโทษรับสั่งว่า

"ขณะนี้นักโทษทั้ง ๓ ยังควบคุมอยู่ที่ลหุโทษนี่ ส่วนจะย้ายไปบางขวางหรือไม่นั้น แล้วแต่ท่านอธิบดีจะสั่งการมา การควบคุม ก็ต้องตีตรวนตามระเบียบนักโทษชั้นเด็ดขาด ต้องจัดผู้ควบคุมนักโทษคนละคน มีพี่เลี้ยงอยู่เป็นเพื่อนอีกรวมหกคน สำหรับอาหารการกินทางการจัดให้ตามความต้องการอย่างอุดมสมบูรณ์ทีเดียว"

แล้วจากนั้น....อีก ๓ วันต่อมา นักโทษต้องประหารทั้ง ๓ ก็ถูกส่งตัวไปยังเรือนจำบางขวาง

บานประตูหีบแห่งเรือนจำมหันตโทษบางขวาง ก็ได้

เปิดออกรับ เมื่อเปิดออกแล้ว ก็กลับปิด ตัดนักโทษประหารทั้ง ๓ ออกจากโลกภายนอก ซึ่งเต็มไปด้วยความสับสนอลหม่าน เต็มไปด้วยสับปรับ หลอกลวง ที่ร้ายกาจก็คือปราศจากความเมตตาต่อกัน ไม่มีแม้แต่ความยุติธรรม

บัดนี้ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ นักโทษประหารทั้ง ๓ ได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำบางขวาง เพื่อรอการประหารให้ตายตามโทษานุโทษแล้ว !

และคำสั่งตามมาก็คือ ห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอกอย่างเด็ดขาด ส่วนการติดต่อเยี่ยมเยือนของญาตินั้น จะต้องเป็นไปตามระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำคนเดียวเท่านั้นที่จะเป็นผู้อนุญาตได้

ระหว่างที่ญาติเข้าเยี่ยม เจ้าพนักงานจะต้องเข้าควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด และต้องบันทึกถ้อยคำของผู้มาเยี่ยม และถูกเยี่ยมว่าพูดกันเรื่องอะไรบ้างแล้วจึงเสนอต่อกรมราชทัณฑ์ทุกครั้งไป

ส่วนการประหารนั้น ขุนนิยมบรรณสารแถลงต่อผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ว่า

"การประหารจะใช้แบบนักโทษธรรมดา คือใช้ปืนกลแบล๊คมันผู้เป็นเพชฌฆาตก็คงได้แก่นายเหรียญ เพ็มกำลังเมืองเพชฌฆาตเก่า เวลานี้นักโทษทั้ง ๓ ยังไม่ได้ถวายฎีกา เพราะ

ถ้าทำก็ต้องผ่านผมก่อน แต่ถ้าทำแล้วแม้จะเลยหกสิบวันก็ต้องรอ"

ขุนนิยมบรรณสารได้กล่าวต่อไปเมื่อถูกถามถึงการพระราชทานอภัยโทษว่า

"รายไหนก็รายนั้นแหละครับ พระองค์พระราชทานชีวิตให้ทุกคน แต่สำหรับราย ๓ คนนี้จะยังไงก็ไม่ทราบนะครับ"

แล้ววันต่อวันล่วงไป จำเลยทั้ง ๓ ก็ยังไม่มีวี่แววว่าจะทูลเกล้าถวายฎีกา จนกระทั่งวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓ นักโทษประหาร ก็ยื่นทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. โดยผ่านขุนนิยมบรรณสารผู้บัญชาการเรือนจำมหันตโทษ

ทั้ง ๓ นักโทษได้ทูลเกล้าถวายฎีกาด้วยลายมือที่เขียนด้วยตัวเอง โดยเฉพาะนายเฉลียว ปทุมรส นั้นเขียนคำฎีกายาวเหยียดกว่านายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ บัทมศริน ซึ่งเขียนเอาใจความเพียงสั้น ๆ ทั้ง ๓ คนต่างก็แนบคำพิพากษาหนาถึง ๖๐๐ กว่าหน้าติดคำฎีกายื่นไปด้วย

แล้วก็เหมือนอย่างทุกวันที่ผ่านมา

ทุกคนเฝ้ารอ เฝ้าคอยด้วยหัวใจที่กระเสือกกระสนเหมือนปลากำลังจะสิ้นน้ำ

แต่ครั้นแล้วก็เกิดปัญหาขึ้นกับการทูลเกล้าฯถวายฎีกาขึ้นอีก ปัญหานั้นก็คือ สิทธิในการทูลเกล้าถวายฎีกาของประชาชนนั้นจะยังมีอยู่หรือไม่ ทั้งนี้เพราะตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้มีกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติสิทธิอำนาจของพระมหากษัตริย์ไว้ โดยพระมหากษัตริย์ทรงพระราชอำนาจอยู่ภายใต้ตัวบทกฎหมาย พระราชหัตถ์เลขา พระบรมราชโองการเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องโดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จึงเกิดเป็นปัญหาขึ้นว่า สิทธิของประชาชนหรือจำเลยอย่างกรณี นายเฉลียว ชิต บุศม์ จะยังมีสิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาอยู่หรือหาไม่ทางการ จึงได้ส่งเรื่องอันเป็นข้อกฎหมายไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความ ซึ่งบรรดานักกฎหมายได้มีความเห็นแตกต่างกันออกไปหลายกระแส โดยเฉพาะ ดร.หยุด แสงอุทัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณาว่า สิทธิในการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาย่อมหมดไปแล้วโดยการเปลี่ยนแปลงแห่งระบบการปกครอง ซึ่งก็หมายความว่าสิทธิแห่งการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาของนักโทษทั้ง ๓ นั้นหมดไปแล้ว

นอกจากนักโทษประหารทั้ง ๓ ผู้เป็นเจ้าของทูลเกล้าฯ ถวายฎีกานั้นแล้ว ซึ่งเต็มไปด้วยความกระวนกระวายใจ ก็ยังมีลูก เมีย และญาติพี่น้องของผู้ต้องประหารทั้ง ๓ อีก ซึ่งการรอคอยนั้นเหมือนลงไปอยู่ในเรือที่กำลังจะจม หมดทั้งพาย ไหนเรือจะรั่ว ไหนคลื่นจะโหม ลมจะพัด

โอ้.. ชีวิต!

วันนั้นเป็นวันศุกร์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งเป็นวันที่ตรงกับวันทางเรือนจำอนุญาติให้ญาติเข้าเยี่ยม นักโทษ ครอบครัวของนักโทษต้องประหารทั้ง ๓ ต่างจัดข้าวปลาอาหารพร้อมด้วยเครื่องใช้เอาไปให้ผู้ซึ่งเป็นสุดที่รัก

แต่แล้วทุกคนต่างก็พบกับความผิดหวัง เมื่อเจ้าหน้าที่เรือนจำแจ้งสั้นๆ ว่า

"ขุนนิยมบรรณสารไม่อยู่ ไปราชการยังไม่กลับ"

พึ่งเจ้าพนักงานเรือนจำแจ้งแล้ว ทุกคนต่างเต็มไปด้วยความระเหี่ยเพลียใจ

แต่ครั้นแล้ว วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘ สถานะการณ์ในเรือนจำมหันตโทษก็เริ่มเคร่งเครียด ไม่มีใครรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น นอกจากขุนนิยมบรรณสารผู้บัญชาการเรือนจำเท่านั้นที่กำเอาความลับไว้ ทุกคนต่างพากันปฏิบัติไปตามคำสั่งโดย

ไม่รู้ว่าอะไรเกิดขึ้น

เมื่อ ๑๗.๐๐ น. ได้มีประกาศประชุมด่วน ห้ามมิให้พนักงานทุกคนออกไปจากเรือนจำอย่างเด็ดขาด

ผู้ต้องขังทั้งหมดถูกจัดให้เข้าเรือนขังหมดก่อนปกติ คือก่อน ๑๗.๐๐ น. มหันตโทษอันกว้างใหญ่และเต็มไปด้วยเสียงเอะอะมาตลอดทั้งวัน พลันก็เงียบลงอย่างฉับพลัน

การประชุมได้ยุติลงเมื่อ๑๗.๔๐ น. ฉับพลันนั้นเจ้าหน้าที่ทุกคนต่างก็กระจายกำลังกันออกไปประจำตามจุดต่างๆที่กำหนด

และที่แดน ๑ อันเป็นที่ขังนักโทษต้องประหารทั้ง ๓ นั้น ข้าง ๆ ที่ตั้งกองรักษาการณ์เพรียบพร้อมไปด้วยหัวหน้าแผนกต่าง ๆ จากพัศดีจนถึงเจ้าพนักงานผู้คุม

นักโทษประหารทั้ง ๓ มิได้นึกเฉลียวใจเลยจนนิดเดียวว่า เวลาที่คืบคลานเข้ามาอย่างน่าเบื่อหน่ายนั้น กำลังจะพรากชีวิตเขาไปจากคนอันเป็นสุดที่รัก และหวงแหน ท่ามกลางหัวใจที่ทุกข์ทรมานมาเป็นเวลาเดือนแล้วเดือนเล่า แล้วก็ปีแล้วปีเล่าจะสิ้นสุดลงอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้า

เวลา ๑๘.๐๐ น. ตรง นายหลอม บุญอ่อน หัวหน้าพนักงานควบคุมสั่งให้เจ้าหน้าที่จำเครื่องพันธนาการ เตรียมตรวนไว้ ๓ คู่ แล้วนำไปรออยู่ที่กองรักษาการณ์ เพื่อจะได้

จำเครื่องพันธนาการให้แก่นักโทษประหารทั้ง ๓ คน พร้อมกัน นั้นเจ้าพนักงานอีกพวกหนึ่งก็ได้ทะยอยกันเข้าสู่แดน ๑ ทีละคน สองคน โดยมีพัศดีหลายนาย กับเจ้าพนักงานควบคุมอีกสิบกว่า านไปรับตัวนักโทษทั้ง ๓ ออกมา จำเครื่องพันธนาการ

แม้กระนั้น นักโทษประหารทั้ง ๓ ก็ยังไม่รู้ว่า เขาจะ อาตัวไปไหน ทำอะไร เพราะไม่มีใครเลยจะบอกเขาได้

นายเฉลียว ปทุมรส เปิดประตูแดน ๑ ออกมาเป็นคน รก ตามมาด้วยนายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศริน ภาย ต้การควบคุมของนายพุ่ม แสงบัว นายดอกรัก วงศ์เฮง ผู้บัง บัแดน พัศดีกล้า คำประสิทธิ์ พัศดีประมัย อภิรัตนพันธ์ ัศดีจวง สุขคะตุงคะ พัศดีอุทัย พยัคฆาต ทั้งหมดนำนักโทษ ระหารทั้ง ๓ ไปนั่งที่กองรักษาการณ์

นายเฉลียว ปทุมรส ถูกเรียกชื่อเป็นคนแรก แล้วต่อมา นายชิต สิงหเสนี นายบุศม์ ปัทมศริน

บัดนี้ทุกคนรู้แล้วว่า เขาถูกนำมาที่นี่เพื่ออะไร..พลันนั้น หน้าของนักโทษต้องประหารทั้ง ๓ ก็ซีดเผือด หมดแล้ว าหรับความหวังที่จะได้รับความปราณีจากพระผู้เป็นเจ้า หมด ล้วสำหรับที่จะมีชีวิตอยู่อีกต่อไป หมดสิ้นแล้วทุกอย่าง จะเรียก องหาไม่ได้แล้วความเมตตาจากใครที่ไหน

เมื่อถูกเรียกชื่อไปจำตรวน นายชิต และนายบุศม์ นั้
เต็มไปด้วยความตระหนกตกใจ หวาดกลัวอย่างเห็นได้ชัด ทั้ง
ต่างยืนจดๆ จ้องๆ จนกระทั่งนายเฉลียว ปทุมรส ต้องหันมาดุ

"วั๊ะ....จะไปกลัวอะไรเข้ามาซี เกิดมาก็ตายหนเดียว
แล้วตัวเขาเองก็หันไปพูด อย่างคนที่ระงับอารมณ์โศกเศร้าด้ว
สีหน้ายิ้ม ๆ ว่า "น้องชายระวังนะ อย่าตีตรวนให้พลาดถูกหน
แข้งนะ"

และดูเหมือนนายเฉลียว ปทุมรส คนเดียวเท่านั้นที่พู
ปลอบใจตัวเองอยู่ตลอดเวลาระหว่างการจำตรวน กับพัศ
ปราศัย อภิรัตนพันธ์ เขาพูดด้วยประโยคสั้นเป็นการเตือนสติจ

"คุณปราศัย คุณเป็นพัศดียังหนุ่ม ๆ อยู่ ทำอะไรคุณจ
รับราชการให้ดีนะ" เสร็จแล้วก็เปรยขึ้น "ผมขอทำพินัยกรรมจ
ได้ไหมครับ" แล้วก็หันไปดูนายชิตกับนายบุศม์ เมื่อเห็นทั้ง
คนยังยืนรีรออยู่อีกก็เตือนซ้ำสองว่า "เข้ามาเถิดน่า จะไปกลั
อะไร เกิดมาตายหนเดียว"

เมื่อการจำตรวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ถูกนำมาให้นา
ตำรวจสันติบาล ซึ่งมาคอยทำการพิมพ์ลายมืออยู่ ณ หอรักษ
การณ์ ๗ ชั้น เสร็จจากนั้นก็ถูกนำตัวไปให้นายเชื้อ ทัศนเจริ
ตรวจโรคบันทึกสุขภาพไว้ และทำการตรวจค้นตัวอีกครั้งหนึ่

แล้วทั้ง ๓ นักโทษประหารก็ถูกควบคุมตัวไปไว้ ณ ห้องเยี่ยมญาติในหอรักษาการณ์ ๗ ชั้น ขณะนั้นเป็นเวลา ๑๘.๐๐ น.

ตลอดเวลาถูกนำตัวไปทำพิธีต่าง ๆ นั้น นายบุศม์ บัทมศริน ยังรู้ตัวว่าต้องตายก็แทบจะสิ้นกำลัง เนื้อตัวอ่อนปวกเปียก ชั้นจะก้าวเดินก็แทบไม่ไหว

ในระหว่างการควบคุมอยู่นั้น นายแพทย์เชื้อกับผู้ช่วยแพทย์อีกคนหนึ่ง นั่งเฝ้า คอ ดูตรวจอาการของนักโทษประหารทั้ง ๓ อยู่ตลอดเวลา กำลังเจ้าพนักงานหน้าที่ของเรือนจำ รักษาการณ์ภายในเรือนจำตามจุดต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งเป็นพิเศษ ไฟฟ้าภายในห้องเยี่ยมซึ่งจัดเป็นที่พำนักของนักโทษประหารทั้ง ๓ ได้ติดตั้งใหม่เพิ่มกำลังไฟจาก ๑๐๐ แรงเทียนอีก ๓ ดวง ภายในห้องนั้นล้อมรอบไปด้วยบรรดาเจ้าหน้าที่ควบคุมอย่างเข้มแข็งโดยจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปนั่งขั้นระหว่างนักโทษคนต่อคน และจัดเสื่อนอนกับเก้าอี้อย่างละหนึ่งตัวแจกแก่นักโทษต้องประหารทั้ง ๓

นายแพทย์ชูเชื้อได้ฉีดยาบำรุงหัวใจให้แก่นายเฉลียว ๑ เข็ม เมื่อตรวจดูว่าจิตใจของนายเฉลียวไม่สู้ปกติ เมื่อเวลา ๑๙.๑๐ น.

ตลอดเวลาที่รอคอยเวลาประหารนั้น นายเฉลียว ปทุมรส ได้พยายามชวนเจ้าหน้าที่คุยอยู่เกือบไม่ขาดปาก ซึ่งเป็นวิธีเดียว

เท่านั้นที่จะปลอบใจให้เขาหายโศกเศร้า วิตกหวาดกลัว เมื่อ
อีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้านี้แล้วตัวจะต้องเข้าสู่หลักประหาร

ส่วนนายชิต สิงหเสนีนั้นคงนั่งกอดอกนิ่ง ไม่มีใครรู้ว่า
เขากำลังคิดอะไร จากนี้ไปอีกไม่นานนักแล้ว เขาจะต้องทอด
ทิ้งร่างกายเอาไว้เบื้องหลังให้ลูกเมียร่ำไห้ วิญญาณนั้นก็จะล่อง
ลอยไปไม่รู้หนไหน

สำหรับนายบุศม์ บัทมศรินนั้นเล่า ความอ่อนแอหวาด
วิตกทำให้เขาเป็นลมไปครั้งแล้วครั้งเล่า ผลุดลุกผลุดนั่งกระวน
กระวายใจ ก็จะให้เขานั่งนิ่งอยู่กระไรได้เล่า ในเมื่อรู้ตัวว่ายิ่ง
เวลาผ่านไปเท่าไหร่ ความตายก็ใกล้เข้ามาเยือน เมื่อต้องคำ
พิพากษาให้ประหารนั้นก็ทุกข์ทรมานนักแล้ว เมื่อยิ่งมารู้ตัวจะ
ต้องตายในชั่วเวลาอันใกล้ เป็นการตายอย่างรู้กำหนดเวลา ภาพ
ของเมียรัก ญาติพี่น้องก็คงจะผลุดขึ้นมาหลอกหลอนอารมณ์
ไหนจะเป็นห่วง ไหนจะคิดถึง ตายโดยมิได้เห็นหน้า มิได้สั่ง
เสีย จากครั้งนี้แล้วก็เป็นการจากชั่วกัลปวสาน

เมื่อเวลา ๒๒.๐๐ น. นายหลอม บุญอ่อน และพัศดี
ประหยัด โลหะรัตน์ ได้เข้ามาเป็นพยานในการทำพินัยกรรม
ของนักโทษประหารทั้ง ๓

จนกระทั่งเวลา ๐๑.๐๐ น. พระภิกษุเนตร ปัญญาโพธิ

เจ้าอาวาสวัดบางขวาง ซึ่งรับนิมนต์มาเทศน์โปรดนักโทษต้องประหารทั้ง ๓ ก็มาถึง ทางเรือนจำได้จัดที่เทศน์ไว้ในห้องเยี่ยมญาตินั่นเอง ระหว่างที่นั่งเทศน์กับที่นั่งนักโทษมีลูกกรงกั้นไว้ระยะห่างกันพอพูดกันได้ยิน

เมื่อเวลา ๐๒.๐๐ น. พระก็เริ่มเทศน์ นายเฉลียว ปทุมรส เป็นผู้อารธนาศีลด้วยสุ้มเสียงเป็นปกติ เจ้าอาวาสวัดบางขวางเทศน์บทพระธรรมว่าด้วยเรื่อง "สรณะ" เป็นการทัดฐานเพื่อโน้มน้าวจิตใจของนักโทษประหารทั้ง ๓ ให้ยึดมั่นในสรณะและพระพุทธคุณเป็นที่ตั้งก่อนดับขันธ์

เมื่อเทศน์เสร็จแล้ว เจ้าอาวาสวัดบางขวางก็ได้พูดปลอบใจ และพยายามชี้ให้เห็นเรื่องของ กรรม อันเป็นที่ตั้งแห่งการเกิดและการตาย

ต่อมาเจ้าอาวาสวัดบางขวางได้กล่าวว่า "ความรู้สึกของอาตมาหลังจาก ทราบ ข่าว เรื่อง การ ประ หารนักโทษทั้งสามแล้ว เป็นความรู้สึกที่กล่าวยาก บอกได้แต่เพียงว่า อาตมานอนไม่หลับเลยจนถึงเวลานัด" ท่านได้บอกต่อไปว่า นายเฉลียว ปทุมรส และนายชีต สิงหเสนี นั้นพยายามระงับอารมณ์เป็นปกติ แต่นายบุศม์ บัทมศรินนั้นเต็มไปด้วยความเศร้าโศก พร้อมกับฝังกับเจ้าอาวาสวัดบางขวางฝากสั่งเสียไปถึงพระมหิทธิสรราช ผู้

เคยเป็นนายเก่า และคนจังหวัดเดียวกันด้วยเสียงเครือระห้อยว่า

"ขอลา...."

เมื่อพระเทศน์จบแล้ว นายเฉลียว ปทุมรส ได้ถวายเงินทั้งหมดที่มีฝากไว้ในหมวดสงเคราะห์ของเรือนจำราว ๑๐๐ บาท แก่ท่านเจ้าอาวาส นายชิต กับนายบุศม์ อีกคนละ ๑๐ บาท

แล้วนายเฉลียว ปทุมรส ก็คลานเข้ามาใกล้ เหมือนว่าจะสั่งเสียอะไรสักอย่างแก่เจ้าอาวาส ก็พอดี พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์, พล.ต.ต. หลวงแผ้วพาลชน, พล.ต.ต. หลวงพิชิตธุระการ, พ.ต.ท. ประยงค์ สมิติ, พ.ต.ท. อรรณพ พุกประยูร, พ.ต.ท. พันธ์ศักดิ์ วิเศษภักดี, พ.ต.ท. พุฒ บูรณสมภพ มาถึง

เมื่อเห็นนายเฉลียว ปทุมรส ก็ร้องทักด้วยเสียงเป็นปกติว่า

"อ้อ....คุณเผ่า"

นักโทษต้องประหารทั้ง ๓ ต่างพากันลุกขึ้นยืน โดยฉับพลันนั้นนายเฉลียว ปทุมรส ก็ร้องเชิญ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์

"เชิญทางนี้หน่อยครับท่านรัฐมนตรี ผมอยากจะสนทนาด้วย"

พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ หยุดชงักมองหน้านายเฉลียว ปทุมรส แล้วก็หันไปโบกมือให้คณะผู้ติดตาม และบรรดาเจ้าหน้าที่ทุกคนให้ถอยห่างออกไป การสนทนาเริ่มขึ้นประมาณ ๑๐

นาทีก็สิ้นสุดลงโดยหามีใครรู้ไม่ว่า นายเฉลียว ปทุมรส ได้พูดอะไรกับ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ การสนทนานั้นเป็นความลับมาจนกระทั่งบัดนี้

ใกล้จะรุ่งสาง .. ....

ยามนั้นน้ำค้างจะพร่างพรม อากาศเดือนกุมภาพันธ์กำลังเยือกเย็น ดอกไม้ใบหญ้าคลี่ดอกและใบออกรับแสงแดดที่จะปรายลงมาอาบในอีกไม่กี่นาที ความสุขใดเล่าที่จะได้รับเท่าตอนเช้า

แต่ในยามนั้น ชีวิตของผู้ตกอยู่ภายใต้ห้วงแห่ง "พรหมจิต" ทั้ง ๓ กำลังตกอยู่ในความทุกข์อย่างหมดหัวใจ ความตายของใครเล่าจะโหดร้ายนักเท่ากับการตายเมื่อหูต้องฟัง และประสาททุกส่วนก็กระชับแน่น นับวินาทีที่เสียงปืนจะลั่นขึ้น แม้จะปวดเจ็บทรมานเพียงชั่วแปลบ

อาหารมื้อเช้าซึ่งเป็นมื้อสุดท้ายในชีวิต กลิ่นกาแฟหอมเย็น พร้อมด้วยข้าวต้ม แต่ใครเลยเมื่อตกอยู่ในสภาพจิตใจเช่นนี้จะกล้ากลืนลง มีแต่น้ำชาและน้ำส้มเท่านั้นที่กลั้วคอบรรเทาความแห้งเหือด

ครั้นแล้วการประหารก็เริ่มขึ้น.....

นายเฉลียว ปทุมรส ถูกเบิกตัวเข้าสู่บริเวณโรงประหาร

เป็นคนแรก โรงประหารนั้นสร้างขึ้นเป็นโรงมีหลังคามุงเรียบร้อย ประดับด้วยไฟนีออนสว่างไสว นายดอกรักษ์ วงษ์เฮง และนายมุ้ย จุ้ยเจริญ เป็นผู้ควบคุมนายเฉลียว ปทุมรส จากหอบังคับตึก ๗ ชั้น มามอบตัวให้นายอุ่น คุรุกุล เมื่อใกล้จะถึงหลักประหาร

นายเฉลียว ปทุมรส ผู้เต็มไปด้ ยความแข็งแกร่งตลอดเวลา ตกมาถึงตอนนี้ อาการหมดกำลังก็ปรากฏ เขาหมดกำลังที่จะก้าวขาเดินต่อไป จนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมต้องเข้าช่วยกันประคองนำเข้าไปผูกตาติดกับหลักประหาร ซึ่งทำเป็นรูปไม้กางเขนในท่ายืนพนมมือเหนือศีรษะ มีดอกไม้ธูปเทียนอยู่ในมือ หันหลังให้กับปืนกลอาวุธประหารที่จะส่งวิญญาณของเขาออกจากร่าง

เมื่อทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ป้ายสีน้ำเงินก็เลื่อนปิด เอาป้ายสีขาวกลับติดไว้ตรงระดับหัวใจของผู้ต้องประหาร

นายเหรียญ เพิ่มกำลังเมือง เพชฌฆาตอายุใกล้ ๖๐ แต่งชุดสีแดงสดเข้าประจำปืนกล "แบล็คมัน" ซึ่งตั้งอยู่ห่างประมาณ ๕ วา นิ้วของเขาสอดเข้าไปไว้ที่โกร่งไก รออาณัติสัญญาณจากธงสีแดงในมือของ ม.จ. ทัศนาวรพงษ์ ซึ่งยืนอยู่ตรงหน้า

แล้ววินาทีประหารก็มาถึง เมื่อธงแดงในมือของ ม.จ.

ทัศนา วรพงษ์ ลดต่ำลง นายเหรียญ เพิ่มกำลังเมือง ก็เหนี่ยวไกพ่นกระสุนเข้าใส่ร่างของนายเฉลียว ปทุมรส อดีตราชเลขานุการในพระองค์ เสียงดังสนั่นหวั่นไหว

ชีวิตของเขาจบลงเมื่อเวลา ๐๔.๒๐ น. ของวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๘

แล้วม่านสีน้ำเงินก็ถูกรูดออก นายแพทย์ชูเชื้อ พัฒนเจริญเข้าไปตรวจชีพจรอย่างถ้วนถี่ ติดตามด้วย พล.ต.อ. เผ่าศรียานนท์ ซึ่งอยู่ในชุดสากลสีขาว สวมหมวกไบเล่ห์สีแดง ปรากฏว่ากระสุนทุกนัดตัดหัวใจของนายเฉลียว ปทุมรสพอดี เขาตายอย่างสนิทในฉับพลันนั้น ในเครื่องแต่งกายกางเกงแพรสีน้ำตาลไหม้ เสื้อยืดคอกลมสีขาว สวมถุงและรองเท้าอย่างเรียบร้อย

สิ้นทุกข์สิ้นความทรมานโดยสิ้นเชิง!

แล้วอีก ๒๐ นาทีต่อมา เจ้าพนักงานก็นำตัวนายชิต สิงหเสนี นักโทษต้องประหารคนที่ ๒ ลงมาจากหอบังคับการ นายชิต สิงหเสนี เดินอย่างสง่าผ่าเผยเหมือนครั้งหนึ่งที่เคยเดินอยู่ในราชสำนักชั้นสูง ท่าทางและสีหน้าของเขามิได้สะทกสะท้านต่อแบล็คมันที่เห็นอยู่ตรงหน้า และเสียงที่แผดคำรามตัดชีวิตเพื่อนผู้ต้องประหารของเขาไปแล้ว

แล้วอีกไม่กี่วินาทีต่อมา วิญญาณของเขาก็ถูกกระชากออกจากร่างด้วยความเหี้ยมเกรียม ของเสียงกระสุนที่แผดคำรามอย่างสนั่นหวั่นไหว เขาจากไปในเครื่องแต่งกายชุดกางเกงขาสั้นสีเทา เสื้อกุยเฮงแพรสีนวล สวมรองเท้าและถุงเรียบร้อย

ลาก่อนชีวิต....ลาก่อนแม้แต่สิ่งอันสุดที่รัก !

.....เราจะมิได้พบกันอีกเลยจากนี้ไปจนชั่วกัปชั่วกัลป ไอ้ความยุติธรรม

จากนั้น....นักโทษต้องประหารคนสุดท้ายนายบุศม์ บัทมศริน อดีตมหาดเล็กหน้าห้อง ซึ่งมีตำแหน่งใกล้ชิดกับเบื้องพระยุคคลบาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ถูกนำเข้าสู่หลักประหารภายใต้การควบคุม และพยุงแขนของพัศดี จวง สุขคะตุงคะและเจ้าพนักงานอย่างเข้มแข็ง เพราะนายบุศม์เกิดเป็นลมขึ้นอีก ร่างของเขา ระทดระทวยหมดเรี่ยวหมดแรงจนกระทั่งนำเข้าสู่หลักประหารเสร็จเรียบร้อย

อีกชั่ววินาทีต่อมา...

"แบล๊คมัน" ก็แผดเสียงเหมือนเสียงร้องของมัจจุราชเด็ดวิญญาณของนายบุศม์ บัทมศรินออกจากร่าง เมื่อเวลา ๕.๑๐ น. แต่เมื่อนายแพทย์ชูเชื้อได้เข้าไปตรวจปรากฏว่า นายบุศม์ยังไม่ตาย เขาหายใจคร๊อกคอยังตั้งตรง "แบล๊คมัน" จึงต้องคำรามอีกครั้งหนึ่งด้วยการยิงทีละ ๘ นัด จนหมดกระสุน คอ

ของเขาก็หงายพับไปข้างหลัง ร่างพลุนไปด้วยกระสุนถึง ๒๘ นัด เลือดสาดกระจายเต็มไปหมด แล้วร่างของเขาก็ล้มฮวบลงในอ้อมแขนพยุงของนายจันทร์ คลังสิน และเพชฌฆาตมุ้ย จุ้ยเจริญ เมื่อแก้มัดออกจากหลักประหาร

ใครเล่าจะรู้ยิ่งไปกว่าตัวเขาว่า

เขาทรยศต่อชีวิต หรือนักการเมืองทรยศต่อเขา....บัดนี้เขาลาโลกไปแล้วทั้ง ๓ คน ลาไปท่ามกลางความเยือกเย็นของอากาศความวังเวงขอ ความเงียบ ลำแสงแรกของดวงอาทิตย์ค่อยฉายแสงขึ้นมาอาบโลกทีละน้อย ๆ ชีวิตเริ่มเคลื่อนไหวต่อไปพร้อมด้วยความดี พร้อมด้วยความชั่วเหมือนรอยโครอยเกวียน

บันทึกลับ

ฟ้องประชาชน ของ พระยาศรยุทธเสนี

วันที่ ๑๙ มิย. ๙๑ เวลาประมาณ ๙.๐๐ น. เศษ นายเสถียรลูกชายบอกว่า ตำรวจสันติบาลให้นายเสถียรไปที่ทำการกรมตำรวจ และหารือว่าควรจะไปหรือไม่ ข้าพเจ้าได้เชิญตำรวจเข้ามาถามว่าจะให้นายเสถียรไปทำไม ตำรวจผู้นั้นแจ้งว่าไม่ทราบ พระพินิจฯ ให้มาเชิญไป ข้าพเจ้าก็อนุญาตให้ไป และให้ภรรยานายเสถียรไปด้วย ทั้งสองคนไปกับรถของตำรวจ

ข้าพเจ้าไม่นึกเลยว่าจะเกี่ยวกับกรณีสวรรคต สงสัยไปในทางการเมืองส่วนตัวของนายเสถียร เพราะเด็กคนนี้มักมีเรื่องมากวนใจอยู่เสมอ เลยเดาไปถึงเรื่องที่เคยอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่า เขาไปเกี่ยวข้องกับสมาคมกรรมกร

ราวเที่ยงนายเสถียรกลับมาเล่าว่า คุณพ่อน่าจะเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคต ตำรวจเขาเรียกนายตี๋ออกมายืนยันว่า หลวงประดิษฐ์และพวกได้มาประชุมวางแผน ลอบปลงพระชนม์ที่บ้าน เวลานั้นเป็นเวลารับประทานอาหาร ข้าพเจ้ายังมิได้ซักถาม

อะไรต่อไป เมื่อกินข้าวเสร็จแล้วจะรีบไปธุระเสียก่อน ทั้งนี้ตนเองนึกว่าตนบริสุทธิ์ กินข้าวแล้วก็ ไปวัดชนะสงคราม ไปนั่งเป็นประธานในการเทศน์มหาชาติเก็บเงินซ่อมแซมวัดซึ่งถูกระเบิดในสงคราม

ประมาณ ๑๔.๐๐ น. มีคนไปตามว่า พระพินิจให้ตำรวจมาเชิญไป ก็กลับขึ้นรถส่วนตัวไปกับนายตำรวจคนหนึ่ง ภายหลังทราบว่าเป็น พ.ต.ต. นายราชภักดี

เดินเข้าไปทางเรือนชั้นเดียวหลังที่ทำการตำรวจสันติบาล พอขึ้นบันไดก็แลเห็นนายตี๋ และนางสาวทองใบนั่งอยู่ที่ม้ายาวเฉลียงราวบันได กับตำรวจอีก ๒–๓ คน ก็ร้องทักออกไปว่า นายตี๋....ทองใบมาอยู่ที่นี่ด้วยหรือ ? แล้วก็เดินไปหาพระพินิจและหลวงแผ้ว ซึ่งนั่งอยู่ที่โต๊ะกลางห้อง พระพินิจเชิญให้นั่ง ก็นั่งลงตามที่เขาเชิญ

พระพินิจเริ่มถามถึงทุกข์สุขก่อนแล้วก็ถามว่านายตี๋เคยอยู่ที่บ้านหรือ ตอบว่าเคยอยู่ ถามว่าเคยรู้จักกันมาก่อนหรือ ตอบว่าแต่ก่อนไม่รู้จัก มารู้จักเมื่อเริ่มจะค้าไม้หมอนรถไฟ นายแม้นจันทวานิช เป็นคนพามาให้รู้จัก ถามว่านายแม้นอยู่ที่ไหน ตอบว่านายแม้นเป็นเจ้าของแพ ทำเรือแดงอยู่ที่ตลาดมโนรมย์ หรือคุ้งสำเภา บ้านนายแม้นอยู่ที่ไหนตอบว่าอยู่ที่ตลาดหลังท่าแพ

ถาม อ.ภ. อะไร จ.ว. อะไร ตอบ อ.ภ. มโนรมย์ จ.ว. ชัยนาท นายตี๋มาอยู่เมื่อไหร่ ตอบราว ๔–๕ เดือน ก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม ถามการค้าไม้หมอนเข้าหุ้นกันอย่างไร ตอบไม่ได้เข้าหุ้น ตกลงว่าจะแบ่งให้บ้างเมื่อได้กำไร ใช้เป็นคนวิ่งเต้นหาคนรับตัดไม้ส่งให้ก็เลยเล่าให้ฟังว่า หาได้รายเดียวคือราย พ.ต. หลวงขจรกลางสนาม ซึ่งเป็นเขยน้อยเขยใหญ่ กับนายตี๋เอาเงินล่วงหน้าไป ๓๐,๐๐๐ บาท โดยมีนาเป็นการันตีจัดส่งยังไม่ได้สักท่อน ต้องไปบอกเลิกสัญญากับบริษัทนพคุณ ซึ่งรับเงินเขามาถูกปรับปีนปีเลย ปรับหลวงขจร ฯ บ้าง หลวงขจรยอมให้ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็น ๕๐,๐๐๐ บาท สัญญาจะผ่อนใช้ครบสัญญาก็ไม่ผ่อน ต่อมาใช้นายตี๋ไปซื้อไม้หมอนทางสองพี่น้อง จ.ว. สุพรรณไป ๒ คราว ขาดทุนไปหลายพันบาท ไปเลือกไม้เลว ๆ มา ถูกตัดออกหลายร้อยท่อน จึงเลิกไม่ค้าต่อไป

ถามนายตี๋ออกจากบ้านเมื่อไหร่ โกรธกันหรือเปล่าตอบเห็นจะโกรธ เพราะเมื่อจะกลับขอเงิน ๒๐๐ บาท ให้ไป๕๐ บาท ไปแล้วก็ไม่กลับ ๆ มาตอนปลายครั้ง ๑ มาช่วยพูดว่าหลวงขจรขอให้ ๓๕,๐๐๐ บาท และถ้าตกลงจะใช้ทีเดียวหมด ตอบไปว่าฉันถูกปรับถึง ๒๐,๐๐๐ บาท และยังขาดทุนค่าโสหุ้ยและอื่น ๆ อีก ลดให้ไม่ได้ ตั้งแต่นั้นก็ไม่เคยมาอีกเลย ถามทราบ

ไหมว่าเมื่อไปแล้วไปอยู่ที่ใด ตอบทราบว่าไปทำไม้อยู่กับหลวงขจร ฯ ถามว่านางสาวทองใบมาเป็นคนใช้นานเท่าไหร่ ตอบว่าราว ๒–๓ ปี ออกไปราว ๑ ปี ไปเป็นคนใช้ที่อื่น ซึ่งทราบจากคุณหญิงว่า เขาให้ค่าจ้างสูงกว่า

ต่อจากนี้ก็ถามว่า คุณแม่ถึงแก่กรรมเมื่อไหร่ ตอบว่าจำไม่ได้ และย้อนถามพระพินิจว่า เมื่อทำบุญ ๗ วัน คุณพระก็ไป คุณพระจำได้ไหม พระพินิจตอบว่า ผมก็จำไม่ได้ นึกขึ้นได้ตอบไปว่า ขอผมกลับบ้านประเดี๋ยว จำได้ว่าผมโน๊ตไว้ คุณพระพินิจก็ให้กลับมา จึงเอาสมุดบันทึกและประวัติย่อส่วนตัวบันทึกไว้ไปด้วย เมื่อกลับก็แจ้งให้ทราบว่า คุณแม่ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๔ ต.ค. ๒๔๘๙ (ในหลวงสวรรคต ๙ มิ.ย. ๒๔๘๙ ห่างกัน ๔ เดือนเศษ)

ต่อจากนี้ก็ถามหลวงประดิษฐ์เคยมาบ้านไหมตอบว่าเท่าที่จำได้ เคยมาหนเดียว เมื่อแต่งงานลูกสาว หลวงธำรงเคยมาไหม ตอบว่าเคยมาเมื่อทำบุญ ๗ วันคุณแม่ นายทองอินเคยมาไหม บอกว่าไม่เคยมาเลย นายจำลองเคยมาไหม ตอบว่าไม่เคยมา ถามย้ำว่าพวกนี้รู้จักกันมานาน ทำไมไม่เคยมาบ้างหรือ ตอบว่ารู้จักกันก็เพียงเวลาไปประชุม นอกสมัยประชุมไม่เคยไปมาหาสู่เลย เฉพาะคุณทองอินเคยมีการกินใจกันอยู่บ้าง และ

ภายหลังมีความรู้สึกว่าเขาใหญ่โตขึ้นก็เลยไม่ใคร่ได้พูดกัน

ถามว่ารู้จัก ร.อ. วัชรชัยไหม ตอบไปตามตรงว่า เด็กคนนี้รู้ พ่อแม่ทางภรรยาก็คุ้นเคยกัน ภรรยาวัชรชัยก็คุ้นเคยกัน พ่อแม่วัชรชัยก็คุ้นเคยกันมาก แต่วัชรชัยไม่ใคร่ไปมาหาสู่

ถามว่ารู้จักนายชิต นายบุศม์ไหม บอกว่าไม่เคยรู้จักเคยเห็นรูปในหนังสือพิมพ์ ๑ ครั้ง บัดนี้ก็จำไม่ได้

ถามว่า หลวงเชวง ฯ เคยมาไหม ตอบว่าไม่เคยมา ถามว่าก็อยู่พรรคเดียวกัน ทำไมไม่ไปมาหาสู่กันบ้างหรือ ตอบว่าเกี่ยวแก่งานของพรรคก็ไปพูดกันที่ทำการพรรค ถ้าเมื่อไรส่วนตัวก็หาโอกาสพบกันที่อื่น เพราะต่างคนต่างมีงานทำ

ถามถึงเฉลียวว่า เคยมาไหม ตอบว่าไม่เคยมา พบคุยกันบ้างก็ที่สภาเท่านั้น

จะเป็นหลวงแผ้วหรือใครก็ไม่รู้ชื่อ เอ่ยขึ้นว่า ก็นายตี ร.ส. ทองใบต่างก็ยืนยันว่า พวกนี้เคยมาที่บ้านเจ้าคุณเสมอ ทำไมเจ้าคุณบอกว่าจำไม่ได้ ถ้าไม่จริงสองคนนี่จะเอาอะไรมาพูด ขาบอกว่าพวกนี้ได้มาประชุมวางแผนการณ์ปลงพระชนม์ที่บ้านเจ้าคุณ ทั้งสองคนเท่าผมสอบสวนที่แล้ว เขาก็เคารพและคิดถึงบุญคุณเจ้าคุณอยู่ เมื่อได้ให้การไว้ ยังกราบไหว้ผมว่า ขออย่าให้เจ้าคุณต้องเกี่ยวข้องด้วยเลย ท่านเป็นคนดีมาก และให้ที่

พักกินอยู่หลับนอน ดังนี้ถ้าไม่จริง มันจะเอาอะไรมาพูด นายปรีดีแก่กว่าเจ้าคุณยังจำได้ เจ้าคุณปฏิเสธว่าจำไม่ได้ จะให้ผมเชื่ออย่างไร ? ส่วนเวลานั่งเป็นประธานสภาทำไมจำข้อความได้แม่นยำ

ตอบว่า เรื่องข้อบังคับสภานั้น เอามาเทียบกันไม่ได้ เพราะหน้าที่จะต้องดูไว้ให้ขึ้นใจ ส่วนเรื่องพันนี้ไม่นึกฝันว่าจะมีผู้มาถาม จึงไม่สนใจ และพูดต่อไปว่า ที่จริงนั้น รู้สึกว่าความจำไม่ดีมาตั้งแต่อายุ ๕๒ แล้ว จึงได้หาทางลาออกจากราชการตั้งแต่อายุ๕๕ ซึ่งยังไม่ครบเกษียรอายุ

ตอนนี้ตำรวจผลัดกันมาชวนพูด และชี้แจงหลายคน ทั้งพระพินิจด้วย ยังไม่มีการจด

พระพินิจกล่าวว่า เรื่องนี้ผมได้ตรองมานานโดยผมนับถือเจ้าคุณและทราบว่า เจ้าคุณเป็นคนดี ไม่ค่อยเอาเรื่องอะไรกับใคร ที่ต้องมาพัวพันด้วยก็คงจะกลัวอิทธิพลหลวงประดิษฐ์ ผมทราบมานานแล้ว แต่ที่เก็บนิ่งไว้เป็นคนสุดท้ายก็เพื่อจะมาแน่ใจว่าผมบริสุทธิ์เกี่ยวแก่เรื่องนี้ แต่เพื่อให้โอกาสผมทบทวนความทรงจำสักเล็กน้อย อยากจะขอพบคุณหญิงสักหน่อย ลองถามเขาดู เขามีความจำดีกว่าผม

พระพินิจก็สั่งให้ตำรวจมารับคุณหญิงไป และพูดกับข้าพเจ้าต่อไปว่า เจ้ คุณรับเสียดีกว่าว่าผมจะกันเอาเป็นพยาน ถ้าไม่เชื่อผมจะเชิญ พล.ท.ผิน มาทำหนังสือรับรองให้ หรือถ้ายังไม่แน่ใจ ผมจะให้จอมพลทำหนังสือรับรองให้ก็ได้ ผมจะพาไปพบท่านเหล่านี้ เขายังสงสารเจ้ คุณอยู่

ข้าพเจ้าก็ตอบว่า รอพบคุณหญิงก่อน พระพินิจจึงชวนข้าพเจ้าลุกขึ้นจากโต๊ะขอพูดกันเป็นส่วนตัว พาลงทางบันไดหลังลงไปนั่งที่โต๊ะ (เวลานี้ประมาณ ๐๖.๐๐ น. เศษ) ใต้ถุนเรือนไล่นายตำรวจซึ่งนั่งอยู่ ๒–๓ คนไปหมด สั่งเอาโอวัลตินมาให้ ๑ เก้ว แล้วก็เริ่มพูดจาเกลี้ยกล่อม ถามว่าในเวลานี้ทำ อะไร ก็บอกว่าเวลานี้เป็นกรรมการบริษัทอยู่ ๓ บริษัท ได้เบี้ยประชุมบ้างคือนละเล็กละน้อย บำนาญก็ได้เล็กน้อย ตั้งแต่ถูกรัฐประหารแล้วรายได้ไม่พอจ่าย กินทุนทุกวัน ต้องขายของเก่าเลี้ยงครอบครัว ลูกยังเรียนหลายคน

พระพินิจก็เอ่ยขึ้น ผมจะช่วยให้จอมพลหางานให้เจ้าคุณทำสักแห่งหนึ่ง และผมเองก็จะพยายามช่วยอย่าปฏิเสธเลย เรื่องจะได้เสร็จกันเสียที นี่ก็หลายชั่วโมงแล้ว

ก็ตอบว่า ก็เรื่องมันไม่จริงจะให้ผมรับอย่างไร รู้สึกจะอายใจเหลือเกิน พระพินิจก็ย้ำถึงเรื่องนายตี๋ ก็ยังรู้บุญคุณ

ข้าพเจ้าอยู่ และกราบไหว้ท่านขออย่าให้ข้าพเจ้าต้องเป็นจำเลย เพราะไม่ได้โกรธเคืองอะไรเจ้าคุณ มันจะปรักปรำเจ้าคุณเอาอะไร

ข้าพเจ้าก็บอกว่า คุณพระอย่าเชื่ออ้ายตี๋นักนา อ้ายนี่ชอบโม้ไม่เข้าเรื่องเสมอ อยู่กับผมมายิ่งอยู่ไป ยิ่งรู้ว่าเชื่อไม่ได้ การพูดพล่อย ๆ ของมัน ถึงกับจะทำให้ลูก ๆ หลาน ๆ ผมทะเลาะ จะแทงนายตี๋ก็ครั้งหนึ่ง และเรื่องไม้หมอนก็เหมือนกัน รายนาที่ขจรเอามาการันตี เงินที่เอาไปนายตี๋มาบอกผมว่า เป็นนาดี ซื้อมาจากท่านผู้หญิงละเอียด ได้ค่าเช่าพอเลี้ยงครอบครัวทุกปี และเป็นคนมีนามากเชื่อได้ ผมเชื่อเลยไม่ได้ไปดูนาก่อนจ่ายเงิน ต่อมาเมื่อตกลงโอนให้ข้าพเจ้าแล้ว กลับปรากฏว่าเป็นนาทำเลไม่ดี มีคนเช่าทำไม่เต็มพื้นที่ ที่ไม่ได้ทำปล่อยรก ให้ไปซื้อไม้ก็ตรวจไม่รอบคอบจนผู้ซื้อตัดออกหลายร้อย กลับไปทะเลาะกับผู้ตัดไม้ออกอีก ที่ข้าพเจ้าไม่ได้ไล่ออกเพราะเกรงจะรุนแรงไป นอกจากนี้ยังไปเที่ยวคุยโม้กับผู้ที่เขาไปติดต่อว่า เป็นหุ้นส่วนกับข้าพเจ้า เรื่องเหล่านี้มาทราบภายหลังเป็นตอน ๆ ฉะนั้นตอนจะกลับบ้านจึงไม่ให้เงินตามที่ขอ

พระพินิจก็ว่า นายตี๋ให้การไว้ก็ว่ายังเคารพเจ้าคุณดีอยู่ พูดกันเพียงเท่านี้ก็พอดีกับคุณหญิงมาถึง

พอคุณหญิงมาถึง ก็มานั่งที่โต๊ะใต้ถุน ซึ่งข้าพเจ้านั่งพูด

อยู่กับพระพินิจฯ พระพินิจ ฯ ก็ลุกขึ้นจากโต๊ะขึ้นข้างบน มีนายตำรวจคนอื่นไม่รู้จักมานั่งแทน ข้าพเจ้าก็ถามว่า จำได้ไหมหลวงประดิษฐ์เคยมาที่บ้านบ้างไหม คุณหญิงตอบว่า เท่าที่จำได้เคยมาหนเดียวเมื่อคราวแต่งงานลูก ตำรวจคนนั้นถามว่า รู้จักนายทองอินและนายเฉลียว นายจำลอง นายตุ๊ (วัชรชัย) ไหม ? คุณหญิงตอบว่า นายตุ๊รู้จัก แต่ไม่คุ้นเคย นายทองอินเคยพบครั้งเดียว และไม่เคยพูดกัน เมื่อกรรมการหอการค้าเชิญไปรับประทานอาหารที่หอการค้า คนอื่นที่ถามไม่รู้จัก

เมื่อถามว่า แม่ถวิลลองนึกดูให้ดี นายตี๋แกยืนยันว่าพวกที่กล่าวนามมาแล้วเคยไปที่บ้าน แม่ถวิลว่าเอ ถ้าไปก็คงนึกออก พอพูดเท่านั้นตำรวจก็เชิญข้าพเจ้าขึ้นข้างบน ขึ้นบันไดหลังไปนั่งโต๊ะที่ชานระหว่างฝาห้องใหญ่กับครัวหรือห้องคนใช้

คราวนี้ตำรวจมานั่งอยู่ด้วย ๒ คน ยืนข้างขวา ๑ คน รู้จักแต่หลวงแผ้ว ฯ คนเดียว คนยืนทางขวาหนุ่มและร่างใหญ่โตแข็งแรง ตัดผมใหม่เกรียนข้าง ๆ

คนใหญ่โตชี้แจงว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนสนใจมาก พวกผมอยู่ต่างจังหวัดถูกเรียกมาสอบสวน ผมทำงานทั้งกลางคืนกลางวัน บางคืน ๒ ยามก็ยังไม่ได้นอน ฝ่าอันตรายมาก แต่พวกผมทำงานตามหน้าที่ไม่ได้ปั้นเรื่องขึ้นเลย สืบไป

ได้มาอย่างไรก็ว่าไปตามรูป พวกผมนับถือเจ้าคุณจึงพยายามช่วย ควรรับเสียดีกว่า นี่ก็เย็นมากแล้ว

อีกคนก็กล่าวขึ้นว่า ผมเชื่อว่าเรื่องนี้เป็นจริง เจ้าคุณไม่แน่ใจว่าพวกผมจะช่วย กลัวจะต้องเป็นจำเลยจึงไม่รับ พอพูดเท่านั้น พระพินิจก็เข้ามาย้ำ พูดถึงจะให้ พล.ท.ผินฯ หรือจอมพลรับรองอีกเป็นคำรบสอง

ข้าพเจ้าก็ยังยืนกรานว่า ก็จำไม่ได้ว่าพวกนี้มา จะให้รับอย่างไร ถ้าจริงก็ยินดีรับ และเชื่อเกียรติคุณพระ (พระพินิจ) ไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ต้องรับรองดอก พอพูดเท่านั้น พระพินิจก็ออกไป และได้ยินสั่งตำรวจว่าผมจะกลับไปบ้าน ไปอาบน้ำอาบท่า สักประเดี๋ยว แล้วก็หายไป

ตอนนี้ใครคนหนึ่งบอกว่า คุณอุ่นลูกเขยเจ้าคุณก็มาจะให้ขึ้นมาพบไหม ข้าพเจ้าบอกว่าดีเหมือนกัน ถ้าคุณหญิงอยู่ให้เชิญขึ้นมาด้วย

หมายเหตุ คุณหญิงบอกให้ทราบภายหลังว่า ตอนที่ข้าพเจ้าลุกขึ้นข้างบนเมื่อพบกับคุณหญิงแล้วนั้น ตำรวจคนหนึ่งมาบอกกับคุณหญิงว่า จะให้ตามคุณอุ่นมาไหม ผมรู้จักกันจะไปรับมา เพื่อจะได้มาช่วยพูดกับเจ้าคุณท่าน ดูเหมือนจะเป็นนายราชภักดี คุณหญิงยังไม่ทันตอบเขาก็ไป ข้าพเจ้าหรือคุณ

หญิงไม่ได้ให้ประกันตามข่าวหนังสือพิมพ์

เมื่อคุณหญิงและองุ่นขึ้นไปหาข้าพเจ้าแล้ว ตำรวจก็ลุกออกไปหมด ปล่อยให้ข้าพเจ้าพูดกันตามลำพังอยู่พักหนึ่ง องุ่นและคุณหญิงก็ว่าตาตี๋และอีใบมันยืนยันเราจะทำอย่างไรข้าพเจ้าก็ว่าเมื่อนึกไม่ออกจะบอกว่าเขามาอย่างไร อยากจะปล่อยไปตามเรื่องเลยบอกองุ่นให้ทราบว่า เวลานี้มีหนี้สินอยู่ที่โกดัง ให้ช่วยเป็นธุระและค้นเรื่องดูแม่ถวิลช่วยหาเอกสารต่างๆให้เขาด้วย พูดกันเพียงเท่านี้ นายตำรวจก็เชิญองุ่นกลับ สักประเดี๋ยวก็มีคนเอาข้าวห่อ ๒ ห่อกับแกงจืดและโอวัลตินมาให้ ว่าเย็นแล้วรับประทานเสียข้าพเจ้าและคุณหญิงก็รับประทาน รับประทานไม่ลงเพราะข้าวแข็ง พื้นไม่ดี เวลานี้ทุ่มกว่าแล้ว นั่งรับประทานอาหารอยู่ราวครึ่งชั่วโมง พอจะอิ่มก็มีตำรวจมานั่งอยู่ด้วยสองสามคน

คราวนี้นายตำรวจผิวเนื้อดำ ๆ มานั่งด้วย ๑ คน ๆ คนนี้พูดว่า เมื่อคุณพระพินิจจะไปบ้าน ท่านรู้สึกฉุนเจ้าคุณแล้ว สั่งพวกผมว่าอีกครึ่งชั่วโมง เจ้าคุณยังปฏิเสธอยู่ ให้บอกสันติบาลเอาตัวไปกักไว้ พวกผมสงสารเจ้าคุณ จึงขอร้องว่าให้โอกาสพวกผมช่วยเกลี้ยกล่อมและชี้แจงต่อไปอีก และขอให้คุณพระรีบกลับมาด้วย อีกคนหนึ่งพูดเสริมต่อไปว่า ถ้าเจ้าคุณต้องถูกกักตัว พอรุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์ก็จะลงกันแซ่หมด มติมหาชนเป็น

อย่างไร เจ้าคุณคงทราบแล้ว ต่อไปเจ้าคุณเสียหายหมด ความดีที่เคยทำมาหมดกันครั้งนี้ ถ้ารับเสียจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าคุณและครอบครัว เจ้าคุณยอมเป็นพยาน ต่อไปจะแลเห็นว่าพวกผมทำคุณไว้แก่เจ้าคุณมากมาย พวกผมไม่ได้ปรักปรำเจ้าคุณเลย ไม่ชื่อเรียกนายตี๋และทองใบมาสอบถามดูก็ได้ ถ้าไม่จริงมันจะเอาอะไรมาพูด

ในที่สุดข้าพเจ้าขอให้เรียกนายตี๋ขึ้นมาถาม นายตี๋ยืนยันว่าจำได้ ว่าพวกนี้ได้มาปรึกษากันจริง ๆ เขาจำได้แน่นอน พูดเท่านี้เขาก็ให้นายตี๋กลับ ข้าพเจ้าจึงได้เรียก น.ส. ทองใบขึ้นมาถามว่า แกรู้จักนายเฉลียวหรือ ทองใบตอบว่าเด็ก ๆ บอก พอจะถามต่อไปเขาก็ให้ น.ส. ทองใบกลับ

เมื่อ ๒ คนกลับแล้วยังสำทับอีกว่า ไม่เฉพาะแต่ ๒ คนนี่เท่านั้น แม้แต่บุตรของข้าพเจ้าเองก็ยังมาให้การว่าพวกนี้เคยมา (เขาหมายถึงนายเสถียร) และยังมีคนอื่น ๆ ใกล้เคียงยืนยันอีกหลายราย เช่นพวกโรงกสาปน์ และตามห้องแถวเป็นต้น

ขณะนี้ข้าพเจ้าร้อนและเพลียเพราะแต่งกายสากลปลดผ้าผูกคอออกรู้สึกมึนงงไปหมด แต่คิดในใจว่า ถ้าถูกเป็นจำเลยเขาจะต้องเอาไปกักไว้เวลานี้สุขภาพไม่สมบูรณ์ รับประทานก็ต้องจัดอาหารเหลว ๆเคี้ยวง่ายๆเป็นพิเศษข้าวก็ต้องหุงให้เปียกถ้าถูกจับ

คงเจ็บ ๆ ก็คงตายในระหว่างขังเป็นแน่ ฐานะทางครอบครัวก็เต็มที มีหนี้เวลานี้เหยียบแสนบาท อยู่ข้างหลังต้องล้มละลายแน่ ถึงคราวฟ้องคงประกันไม่ได้ หากจะให้ประกันก็คงไม่มีเงินวางประกัน เบี้ยหวัดเบี้ยบำนาญที่เคยได้รับก็ถูกงด คิดทบทวนอยู่เช่นนี้ก็พอดี พระพินิจกลับเข้ามาถามว่า ทำไมเจ้าคุณรับประทานอาหารน้อยเหลือเกิน ตอบว่าข้าวแข็งกินไม่ได้ และกินไม่ลงฟันไม่ดี อยู่บ้านต้องจัดอาหารเคี้ยวง่าย ๆ เป็นพิเศษ พระพินิจจึงต้องสั่งให้ไปซื้อโจ๊กมาให้ทาน ข้าพเจ้าขอบใจว่าไม่ต้องซื้อ ขอเชิญพระพินิจเข้ามาที่โต๊ะ ขออนุญาตปรึกษากับคุณหญิงสักเล็กน้อย พระพินิจก็อนุญาต

เมื่อตำรวจคนอื่น ๆ จะลุกขึ้น ได้พูดกับคุณหญิงว่า เรื่องนี้อยู่ที่คุณหญิง ถ้าคุณหญิงให้ท่านรับ ท่านก็คงรับ การรับจะเป็นประโยชน์แก่คุณหญิงและครอบครัว แล้วต่างก็ออกไปหมด

เวลานี้เป็นเวลาเกือบ ๖ ทุ่มแล้ว จึงพูดกับคุณหญิงว่าที่เขารับว่าถ้าตกลงเป็นพยานให้เขาแล้ว เขาจะหาทางให้เราพ้นจากคดีนั้น เขามีความคิดอย่างไร คุณหญิงก็ตกลง

ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นจากโต๊ะ ขอเชิญพระพินิจพบกันสองต่อสอง จึงพากันเดินทางเฉลียงสุดทางด้านหลัง เฉลียงเดียวกับที่

นั่งอยู่นั้น แล้วข้าพเจ้าก็ถามว่า ที่ว่าจะช่วยให้ผมปลีกตัวพ้นคดีนั้นทำอย่างไร พระพินิจก็แนะว่า เมื่อเชิญพวกนั้นเข้าห้องรับแขกแล้วก็ขอตัวลุกขึ้นไปเสียสักครู่ แล้วก็กลับคุยกันเรื่องค้าขายหรือเรื่องอื่น ๆ อีกสักครู่ แล้วเขาก็ลากลับ ระหว่างที่เจ้าคุณลุกไปนั้น นายตี๋เป็นคนได้ยินเขาปรึกษาวางแผนการณ์ เท่านี้เจ้าคุณก็ไม่ต้องเกี่ยวข้อง เป็นแต่เขามาอาศัยสถานที่บ้านเจ้าคุณเป็นที่ปรึกษาเท่านั้น

เมื่อพระพินิจ ฯ แนะนำขึ้นเช่นนี้ ข้าพเจ้าตรึกตรองอยู่สักครู่ ทบทวนเหตุผลเห็นว่า พยานสำคัญคือนายตี๋คนเดียว เมื่อกลับบ้านได้คงจะหาข้อเท็จจริง หักล้างพยานปากนี้ได้ และถ้ามีทางทำได้ ก็กลับคำให้การทีหลัง ก็ตกลงรับเป็นพยาน จึงพาเดินเข้าไปที่โต๊ะกลางในห้อง โต๊ะเดียวกับที่ไปนั่งครั้งแรก มีนายตำรวจนั่งอยู่ทางซ้ายหนึ่งคน ไม่รู้จักชื่อ ข้าพเจ้านั่งทางพระพินิจนั่งหัวโต๊ะ

พระพินิจก็เริ่มเขียนคำให้การเริ่มต้น ด้วยการรู้จักนายตี๋ มีนายแม้นแนะนำมาให้รู้จักก่อน ตลอดจนนายตี๋ไปพาพันตรีขจร ฯ มารับตัดไม้ส่ง การจ่ายเงินให้หลวงขจร ฯ ไปตลอดจนการปรับพันตรีหลวงขจร ฯ จนนายตี๋ออกจากบ้านไป

ข้อสำคัญก็คือได้ให้การว่า นายตี๋มาอยู่บ้านข้าพเจ้าราว

๔–๕ เดือนก่อนคุณแม่ (แม่ยาย) ถึงแก่กรรม ซึ่งภายหลังเมื่อได้สอบถามคนที่เคยมาอยู่ที่บ้าน และออกไปอยู่ที่อื่นแล้ว ก็สอบทวนความจำคนที่กำลังอยู่ในบ้าน จึงแน่ใจว่า นายตี๋ได้เข้ามาอยู่ในบ้านตอนเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว ก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม เป็นแต่ไป ๆ มา ๆ ซึ่งจะบันทึกไว้ต่อไปข้างหน้า

เมื่อหมดเรื่องนายตี๋แล้ว พระพินิจก็เริ่มเขียนเรื่องหลวงประดิษฐ์กับพวก ซึ่งเขียนนำว่า ประมาณ ๒ เดือนก่อนกรณีสวรรคต หลวงประดิษฐ์ นายตุ๊ นายเฉลียว (แล้วจะเขียนชื่อนายชิต นายบุศม์ นายทองอินลงไปด้วย ข้าพเจ้าก็ว่า ๓ คนก็พอแล้ว) พระพินิจจึงเขียนว่ากับพวกอีก ๒–๓ คน ซึ่งจำชื่อไม่ได้ลงไป ข้าพเจ้าก็ยอม) ได้ไปหาข้าพเจ้าตอนเย็น ๆ โดยไม่ได้บอกล่วงหน้าให้ทราบ เมื่อข้าพเจ้าเชิญเข้าไปในห้องรับแขก เมื่อได้ถามทุกข์สุขกันแล้ว ก็ถามข้าพเจ้าถึงเรื่องการทำไม้หมอนรถไฟ ซึ่งได้ทราบมาว่ากำลังทำการค้าอยู่ ข้าพเจ้าตอบว่า ยังมิได้ลงมือ เป็นแต่เพียงเที่ยวสืบราคาผู้รับส่งอยู่ แล้วข้าพเจ้าก็ขอตัวและลุกออกจากห้องไปข้างบน (หมายถึงบนเรือน เพราะห้องรับแขกอยู่ข้างล่าง) เพื่อสั่งให้เด็กหาน้ำและบุหรี่มาเลี้ยง

หมายเหตุ (การจัดน้ำและบุหรี่เลี้ยงแขกที่มาหาข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้ามิได้มอบหมายให้ใครเป็นพิเศษ เพราะเด็กส่วน

มากเป็นนักเรียนและไปทำงานบ้าง พวกแม่ครัวก็แต่งตัวไม่เรียบร้อย สุดแต่ใครว่างก็จัดมา โดยมากข้าพเจ้ามักต้องสั่งทุกราย แขกบางรายไม่จัดมารับรองก็มี เพราะโดยปกติบุหรี่ข้าพเจ้ามิได้หาไว้ประจำ บางทีต้องออกไปซื้อข้างนอกก็มี เพราะข้าพเจ้าไม่สูบและไม่อยากซื้อมาทิ้งไว้ ส่วนมากซื้อบุหรี่มวนของกรมสรรพสามิต ซึ่งเก็บนานก็เสีย ซื้อมาทีไรที่เหลือเด็ก ๆ ผู้ชายและลูกชายโต ๆ รวบเอาไว้สูบหมด ซึ่งข้าพเจ้าห้ามมิให้เขาเหล่านั้นสูบ เพราะต่างยังมีรายได้ไม่พอ)

สักครู่ก็กลับลงมา และคุยกันเรื่องการค้าไม้หมอนต่อไป สักครู่ต่างก็ลากลับ ระหว่างที่ข้าพเจ้าออกไปจากห้อง เขาจะคุยหรือพูดเรื่องอะไรข้าพเจ้าไม่ทราบ

ต่อจากนี้ พระพินิจก็ถามถึงว่า หลวงประดิษฐ์นับถือข้าพเจ้ามากไม่ใช่หรือ และหลวงธำรงก็เรียกเจ้าคุณว่าอาจารย์ไม่ใช่หรือ ข้ พเจ้าก็ตอบว่า หลวงธำรงไม่เคยเรียกข้าพเจ้าอาจารย์ เลยความจริงข้าพเจ้าเคยเป็นครูสอน แต่ไม่เคยเรียก

ส่วนหลวงประดิษฐ์นั้น เริ่มนับถือนับแต่เมื่อครั้งเปิดประชุมสภาใหม่ ๆ ตอนต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งมีสมาชิกพกอาวุธเข้าประชุมกันมาก เวลาโต้เถียงกัน รัฐบาลพระยามโนเกรงจะเกิดเหตุจึงให้ทหารไปตรวจค้นตอนจะเข้า

ประตูพระที่นั่ง เมื่อเปิดประชุมข้าพเจ้านั่งเป็นประธาน ก็ได้มีการถามกันขึ้นในที่ประชุมสภาว่า การที่รัฐบาลทำเช่นนี้ ถูกผิดและเป็นการสมควรเพียงไร ข้าพเจ้าจึงลุกขึ้นกล่าวว่า เรื่องสภานี้เป็นของใหม่สำหรับเรา จึงหันไปถามหลวงปะดิษฐ์ว่า ท่านเป็นผู้รู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและสภาดีอยู่ ขอเชิญชี้แจงระเบียบที่ทราบมาให้ที่ประชุมฟัง หลวงประดิษฐ์ก็ชี้แจงว่า การเกิดระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวแก่สภานั้น เป็นหน้าที่ของประธานสภา ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาล

เมื่อหลวงประดิษฐ์ชี้แจงแล้ว ข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นกล่าวแก่รัฐบาลว่า เมื่อระเบียบเช่นนี้ เป็นหน้าที่ของประธานสภา ในนามของประธานสภา ข้าพเจ้าขอร้องว่า ต่อไปขอรัฐบาลงดปฏิบัติเช่นที่แล้วมาเสีย

พอเลิกประชุม หลวงดิษฐ์ก็ตรงเข้ามาคำนับข้าพเจ้าและพูดว่า การที่ข้าพเจ้าขอร้องรัฐบาลไปนั้น เป็นการถูกต้อง เขารู้สึกนับถือข้าพเจ้ามาก ต่อนั้นมาก็รู้สึกว่าหลวงประดิษฐ์เคารพข้าพเจ้า

พระพินิจถามต่อไปว่า เดี๋ยวนี้เป็นอย่างไร ข้าพเจ้าก็ตอบว่า เดี๋ยวนี้หลวงประดิษฐ์เป็นใหญ่เป็นโตขึ้น ข้าพเจ้ากลับ

ต้องเคารพเขา ส่วนหลวงประดิษฐ์ก็ยังคงเรียกข้าพเจ้าว่า เจ้าคุณ หรือใต้เท้าเสมอมา

หมายเหตุ สำหรับหลวงธำรงนั้น ดูเหมือนพระพินิจไม่ได้จด ส่วน ร.อ. ตุ๊ จดหรือเปล่าจำไม่ได้ คนอื่นไม่ได้จด

วันนี้จดเพียงเท่านี้ พระพิพิจลงชื่อเป็นผู้ไต่สวน ข้าพเจ้าลงชื่อฐานเป็นพยาน

ในการเขียน พระพินิจมีการเขียนนำตลอดเวลา ข้าพเจ้าท้วงและขอแก้บ้าง ที่แก้มีการลงนามย่อกำกับทั้งสองคน และลงนามกำกับทุกหน้าที่เขียน

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๙๑ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าไปฟังเทศน์มหาชาติอยู่ในโบสถ์ วัดชนะสงคราม มีเด็กที่บ้านและนายตำรวจไปเชิญข้าพเจ้าว่า พระพินิจให้เชิญไปสันติบาล ข้าพเจ้าก็ไป ครั้งนี้ไปรถของโรงพักสถานีตำรวจชนะสงคราม

เมื่อขึ้นไปพบพระพินิจแล้ว (ณ ที่หลังบ้านเดิมกับวันที่ ๑๙ มิ.ย.) ได้มีการสอบถามและคุยกันถึงเรื่องกรณีสวรรคตยังไม่จด มีการถามความคิดเห็นในการพิจารณาเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน เป็นมาแต่ต้นหรือเมื่อไร ข้าพเจ้าจำไม่ได้จึงขอดูสมุดรายงานของคณะกรรมการ ก็ตอบว่าข้าพเจ้าขอยืนยันความคิดเห็น

ตามที่มีส่วนลงนามในรายงานนั้น มีตำรวจคนหนึ่งถามว่า สำหรับนายชิต นายบุศม์นั้น คณะกรรมการก็เพ่งเล็งอยู่มาก แต่ก็ไม่มีหลักฐานจะลงโทษได้ ซึ่งปรากฏในรายงานนั้นแล้ว

ส่วนที่เข้าร่วมเป็นกรรมการนั้น เริ่มเข้ามาเมื่อตอน พ.ต วิลาศลาออกจากตำแหน่งประธานพฤฒิสภา เข้าเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ และข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นประธานพฤฒิสภาแทน เมื่อเข้ามานั้นจำได้ว่ามีการสอบสวนกันเสร็จสิ้น และกำลังพิจารณาสำนวนรวมกันอยู่แล้ว แล้วพระพินิจก็เริ่มจด โดยเขียนนำว่า

ตามที่ข้าพเจ้าให้การถึงว่า หลวงประดิษฐ์กับพวกได้ไปที่บ้านข้าพเจ้า ซึ่งนายตี๋อยู่ด้วยนั้น ข้าพเจ้าขอให้การเพิ่มเติมต่อไปว่าข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคต โดยตำแหน่งสืบแทน พ.ต. วิลาศ โอสถานนท์ซึ่งลาออกไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นเวลาที่มีการสอบสวนเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าเห็นพ้องกับความเห็นของคณะกรรมการซึ่งได้รายงานไว้แล้วว่า ควรให้เจ้าหน้าที่สืบสวนต่อไป และในระหว่างพิจารณา คณะกรรมการได้เพ่งเล็งถึงนายชิต และนายบุศม์อยู่มาก แต่ไม่มีหลักฐาน

ต่อจากนี้ก็มีการซักถามถึงความเห็นส่วนตัว ข้าพเจ้าก่อน

เข้าเป็นกรรมการว่า มีความคิดเห็นอย่างไร ตอนนี้มีนายตำรวจอีกคนหนึ่งเป็นผู้ถาม พระพินิจเป็นผู้จด

ข้าพเจ้าก็ตอบว่า ในชั้นแรกที่รัฐบาลออกแถลงการณ์ให้สภาทราบ ข้าพเจ้าก็เชื่อตามนั้น ต่อมาเมื่อมีการแต่งพระศพจะเอาลงโกษฐ์ เมื่อพบแผลกระสุนทะลุทางท้ายพระเศียรอีก ๑ แผล ก็นึกตำหนิเจ้าหน้าที่ว่าชั้นแรกทำไมไม่มีการชันสูตรพระศพกัน ต่อมาเมื่อมีการชันสูตรพระศพแพทย์ต่างมีความเห็นไปคนละทางสองทาง ซึ่งตัดสินไม่ได้ว่าจะเป็นเอาทางไหน ได้ลองใคร่ครวญดูในใจของตนเอง ไม่กล้าพูดกับใครว่าจะเป็นอย่างนี้ได้ไหม อย่างโน้นได้ไหม ก็ไม่มีอะไรจะยืนยัน

นายตำรวจคนหนึ่งจึงถามข้าพเจ้าว่าเฉพาะกรณีฆาตกรรมเจ้าคุณคิดอย่างไร ข้าพเจ้าตอบว่า ได้ลองคิดดูเหมือนกัน เห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะพระราชฐานนั้นกว่าจะเข้าถึงพระองค์ในหลวงย่อมต้องผ่านกองรักษาการณ์ และเจ้าหน้าที่หลายชั้น หลายเชิง นี่เป็นความรู้ที่ข้าพเจ้าเคยเป็นราชองค์รักษ์เวรอยู่นาน เมื่ออยู่ในราชการทหารเรือ

แล้วนายตำรวจคนหนึ่งก็ถามขึ้นว่า เดี๋ยวนี้ (คือขณะที่เกิดกรณีสวรรคต) เขาจัดการอย่างไรเจ้าคุณทราบไหม ข้าพเจ้าตอบว่าไม่ทราบ

หมายเหตุ ตอนนั้นพระพินิจอธิบายให้ฟังว่า เดี๋ยวนี้เขาจ้างกันมาเป็นทั้งนั้น ไม่เลือกว่าตำแหน่งควรหรือไม่ควร ไม่ได้ถวายพระเกียรติเหมือนแต่ก่อน ข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าไม่ทราบ

ต่อจากนี้พระพินิจก็เริ่มถามว่า ผมขอถามเกี่ยวกับการเมืองอีกสักเล็กน้อย และเริ่มเขียนว่า ในสมัยที่นายปรีดีเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ก็มีโครงการณ์ที่จะจัดตั้งสหพันธรัฐขึ้น แล้วอ่านให้ข้าพเจ้าฟัง ข้าพเจ้าค้านว่าเรื่องนี้ข้าพเจ้าไม่ทราบ ขอแก้เป็นว่าในสมัยรัฐบาลหลัง ๆ นี้ รู้สึกว่ารัฐบาลสนับสนุนพวกญวณอิสระ ลาวอิสระ และเขมรอิสระอยู่มาก พระพินิจก็ยอมแก้ไขตามนั้น

ต่อจากนี้มีนายตำรวจถามเพิ่มเติมว่าตอนที่หลวงประดิษฐ์กลับนั้นออกมาส่งหรือเปล่า ข้าพเจ้าก็ตอบว่าออกมาส่ง และถามว่าเขามารถหรือเดินมา มารถกี่คัน ข้าพเจ้าก็ตอบว่าคนชั้นเขาก็ต้องมารถทั้งนั้น ไม่มีใครเดินมาหรอก จำเป็นต้องจดจำด้วยหรือ แล้วก็มิได้จด

ฯ ล ฯ

ตอนเช้าวันที่ ๒๐ มิย. ๙๑ มีตำรวจไปที่บ้านเจ้าคุณระเสริฐ ขอรับตัวเด็กคนนี้ไปที่ตำรวจสันติบาล พระยาประ-

เสริฐถามว่ามีเรื่องอะไร มีหมายไหม ตำรวจว่าไม่มี พระยาประเสริฐว่า ถ้าไม่มีก็ให้ไปไม่ได้ ทั้งเป็นเด็กสาวจะไปคนเดียวอย่างไร ตำรวจกลับไปขอหมายที่โรงพักวัดราชคฤหบดีมาแสดง และขณะนั้นเป็นเวลาเที่ยงเศษ เจ้าคุณประเสริฐฯ ก็ว่ามีหมายมาก็แล้วแต่เจ้าตัวเขา เขาจะไปหรือไม่ไป ที่ถูกควรจะหารือข้าพเจ้าเสียก่อน เพราะอยู่กับข้าพเจ้า น.ส. กมลมาหาข้าพเจ้ามีนายวงศ์ บุรุษชาติ ซึ่งเป็นอาว์มาด้วย ตำรวจก็มาตามด้วย ขณะนั้นข้าพเจ้าไปฟังเทศน์มหาชาติอยู่ที่วัดชนะสงคราม มีคนไปตาม เมื่อมาบ้านตำรวจแจ้งความประสงค์ให้ทราบ ข้าพเจ้าก็เรียก น.ส. กมลมาให้ไปกับเขา และสั่งว่าให้ ๆ การตามความจริงแล้วตำรวจก็พาขึ้นรถไปให้นายวงศ์ตามไปด้วย

วันต่อมาได้เรียก น.ส. กมลมาถามว่าเขาถามอย่างไร และตอบไปว่าอย่างไร บันทึกไว้ดังต่อไปนี้

วันที่ ๒๐ มิ.ย. ๙๑

ถามว่า เวลาแขกมาให้เอาน้ำไปให้แขก ตอบว่าบางทีเขาเอง บางทีก็ยายเล็ก (หมายถึงบุตรสาวของข้าพเจ้า) บางทีก็นายกลาง (หมายถึงบุตรชายคนเล็กของข้าพเจ้า) แขกที่มาบ้านจำได้บ้างไหม เช่นหลวงประดิษฐ์ หลวงธำรง นายชิต

นายบุศ ร.อ. วัชรชัย นายเฉลียวมาบ้างไหม (ไม่ได้เอารูปให้ดู อย่างนายเสถียร ศรยุทธเสนี) ตอบว่าจำได้ว่าหลวงประดิษฐ์ เคยมาครั้งหนึ่งเมื่อแต่งงานอุไร (บุตรข้าพเจ้า) หลายปีมาแล้ว (ก.ค. ๘๘) หลวงธำรงฯ มาเมื่องานศพคุณยาย นอกนั้นไม่รู้จัก

ถามว่านายตี๋เคยรับแขกบ้างหรือเปล่า ตอบว่าโดยปกติไม่มีหน้าที่ แต่ถ้านายตี๋นั่งอยู่หน้าบ้านจะเข้ามาบอกว่ามีแขกมา เพียงเท่านี้เคยมี

ถามว่านายตี๋นอนที่ไหน มาอยู่แต่เมื่อไร ตอบว่าบางครั้งก็นอนใต้ถุนเรือนใหญ่ บางครั้งก็นอนใต้ถุนเรือนคุณยาย (หมายความว่าเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว) ส่วนมาอยู่นั้นก่อนคุณยายเสีย ถามว่านายตี๋เคยมาอาละวาดบ้างไหม ตอบว่าไม่เคย แต่ทราบว่า เวลากินเหล้าไปกินนอกบ้าน ถามว่าเมื่อนายตี๋ออกจากบ้านไปนั้น ออกไปโดยการทะเลาะกับเจ้าคุณหรือเปล่า ตอบว่าไม่เคยทะเลาะ ออกไปโดยการเลิกค้าไม้หมอนแล้ว

ถามเพียงเท่านี้ อ่านให้ฟังแล้วก็ให้เซ็นชื่อเป็นพยาน

เรื่องพิเศษต่อเนื่องกัน

เมื่อกลับมาแวะบ้านประเดี๋ยวหนึ่ง ก็กลับไปบ้านพระยาประเสริฐฯ คืนนั้นราว ๔ ทุ่ม น.ส. ป่วน บุรุษชาติ ก็มีอาการ

หนัก ถึงแก่กรรมในเวลาใกล้เคียงในคืนนั้นเอง เข้าใจว่าทั้งนี้คงเป็นห่วงข้าพเจ้า เพราะรักข้าพเจ้ามาก

รุ่งขึ้นเวลา ๗.๐๐ น. หลวงพิทักษ์ซึ่งอยู่ในบ้านเจ้าคุณประเสริฐฯ ถูกใช้ให้มาส่งข่าวข้าพเจ้า และขอให้ข้าพเจ้าช่วยพิมพ์บัตรปลงศพให้ ๑๐๐ ฉบับ โดยจะปลงเสียให้เสร็จธุระในวันที่ ๒๘ มิย. ๗๑ ทีเดียว ตอนเช้าวันนี้ ข้าพเจ้าไปนั่งฟังเทศน์มหาชาติในโบสถ์ชนะสงคราม พอราว ๑๐.๐๐ น. ก็มีคนไปตามว่า พระพินิจฯให้เชิญไป ตามที่บันทึกมาแล้วเมื่อกลับมาบ้านสั่งให้เด็กไปจัดพิมพ์บัตรปลงศพแล้วก็ออกเดินทาง

วันที่ ๒๑ มิย. ๙๑ เมื่อข้าพเจ้ากลับจากพระพินิจ และไปประชุมบริษัทไทยเดินเรือทะเล แล้วก็ไปบ้านพระยาประเสริฐเพื่อไปอาบน้ำศพ ซึ่งอาบกันเวลา ๑๗.๐๐ น. ราว ๑๖.๐๐ น. เศษมีคนมาบอกว่า พรุ่งนี้เวลา ๘.๐๐ น. ขอให้ น.ส.กมลฯไปสันติบาลอีกครั้ง ดังนั้นเมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านก็เลยรับ น.ส. กมลฯมาด้วย

น.ส. กมลไปให้การครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๒ มิย. ๕๑

เวลา ๙.๐๐ น. น.ส. กมลฯ ไปกับนายเสถียร ศรยุทธเสนี

ไปรถของสถานีตำรวจชนะสงคราม กลับมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง และบันทึกไว้ดังต่อไปนี้

พระพินิจเป็นผู้จด ถามว่าห้องรับแขกนั้นใช้เป็นห้องรับแขกมานานแล้วหรือเคยมีห้องแขกที่อื่นไหม ? แบ่งชั้นแขกไหม ตอบว่าใช้มานานแล้ว ใคร ๆ ก็รับที่ห้องนี้ทั้งนั้น

ถามว่า คนเดินผ่านห้อง เห็นคนในห้องรับแขกไหม ? ตอบว่า ถ้าไม่สังเกตก็ไม่เห็น ถ้าสังเกตก็เห็น เพราะมีบังตากั้น

ถามว่าทุกครั้งที่แขกมา ยกน้ำไปให้เสมอหรือ ตอบว่า ถ้าเห็นก็ยกเข้าไป ถ้าไม่เห็นก็ไม่ยก เพราะบางทีไปอยู่บนเรือน บางทีก็อยู่หลังบ้าน

ถามว่าห้องคุณยายนั้น เมื่อคุณยายตายแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้างหรือเปล่า ตอบว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับพื้นบ้าน เพราะแต่ก่อนรกรุงรัง

ถามเพียงเท่านี้ อ่านให้ฟังแล้วเซ็นชื่อเป็นพยาน

บันทึกวันที่ ๒๖ มิย. ๙๑

ต่อไปนี้เป็นบันทึกคำให้การของคุณหญิง

ในวันที่ ๑๙ มิย. ๙๑ ซึ่งข้าพเจ้าขอให้รับคุณหญิงไปด้วยนั้น วันนั้นไม่มีการจดปากคำคุณหญิง ตอนที่คุณหญิงไปถึง

แล้ว และพบข้าพเจ้าแล้ว ที่ใต้ถุนเรือนห้องสอบสวนนั้น คุณหญิงเล่าให้ฟังว่า ตำรวจเขาแนะและพูดเป็นเชิงขู่ดังต่อไปนี้ ๓--๔ คน ผลัดกันมานั่งถามคนหนึ่งก็เอ่ยขึ้นว่า ที่เจ้าคุณให้ไปเชิญมานั้น ท่านจำอะไรไม่ได้ เชิญคุณหญิงมาเพื่อทบทวนความทรงจำ คุณหญิงจำอะไรได้บ้าง เขาก็ถามว่าหลวงประดิษฐ์ นายเฉลียว นายวัชรชัย เคยมาที่บ้านหรือเปล่า คุณหญิงปฏิเสธว่าไม่เคยมา จำได้แต่หลวงประดิษฐ์มาเมื่อแต่งงานลูก แล้วตัวเองก็ไม่ได้รับรอง เพราะมีหน้าที่รับแขกผู้หญิงอยู่ข้างล่าง แล้วถามว่าเมื่อแต่งง นมีใครมาบ้าง ก็ตอบว่าไม่ทราบ เป็นแต่โจษกันว่าหลวงประดิษฐ์มา อีกคนหนึ่งแนะนำว่า เขาจะไปรับคุณองุ่นมาได้จากไหน เขารู้จักกันเพื่อจะให้มาแนะนำท่าน คุณหญิงไม่ได้ตอบว่ากระไร เขาก็ออกไปรับกันมา นายองุ่นยังไม่มาถึง เขาก็เชิญให้ขึ้นไปพบข้าพเจ้า สักครู่ก็ให้กลับลงมาข้างล่าง อยู่คนเดียวบ้าง ประเดี๋ยวก็มาถามว่าจะตักเตือนอะไรท่าน ก็ตักเตือนเสีย ก็ตอบว่าฉันไม่มีอะไรจะตักเตือนท่าน ขึ้นๆลงๆ อยู่ ๒ เที่ยว จนรับประทานด้วยกันแล้วก็กลับด้วยกัน

วันที่ ๒๔ หรือ ๒๕ มิย. ๙๑ จำไม่ได้ว่าวันไหนแน่ เวลาประมาณ ๙.๐๐ น. เศษ ถูกเชิญไปที่สันติบาล และได้ให้การไว้ดังนี้

พบพระพินิจที่เชิงบันไดข้างล่าง บอกว่าจะขอย้อนความจำสักเล็กน้อยเท่านั้น แล้วก็เชิญให้ขึ้นไปข้างบน ไปนั่งโต๊ะกลางห้อง มีนายตำรวจสูง ๆ ใหญ่เป็นคนเขียน และหลวงแผ้วเป็นคนถาม ถามว่าตาตี๋ที่แรกมาอย่างไร ตอบว่านายแม้นฯ นายท่าคุ้งสำเภาเป็นผู้พามา ถามนานเท่าไหร่ จำไม่ได้เพราะไปๆมาๆ ถามว่านายตี๋นอนที่ไหนบอกว่านอนไม่เป็นที่ บางทีก็ไปนอนทางหน้าห้องไว้ศพคุณแม่ ถามว่าเคยมีปากเสียงกับนายตี๋บ้างหรือเปล่า ตอบไม่เคย ถ้าว่าเจ้าคุณท่านก็รับว่าหลวงประดิษฐ์มาแล้ว คุณหญิงนึกไม่ออกหรือ ตอบว่าหลวงประดิษฐ์ไม่ได้มา ถามว่าทำไมแขกมาไม่ทราบว่าใครมาบ้างหรือ ตอบโดยปกติไม่สนใจ ถามว่า ทำไมไม่เคยรับแขกบ้างหรือ ตอบเคยรับแต่ผู้ที่คุ้นเคย และที่เขาต้องการพบ ถามว่าเจ้าคุณขึ้นไปบอกหรือว่าใครมา ตอบว่าไม่ได้ถาม เท่านี้อ่านให้ฟังแล้วก็ลงนามเป็นพยาน

ความคิดเมื่อกลับจากกองสันติบาล

เสร็จการไต่สวนคืนวันที่ ๑๙ มิย. ๙๑ เวลา ๔ ทุ่มเศษ เดินทางกลับพร้อมด้วยคุณหญิง ขณะนั่งมาในรถได้ครุ่นคิดถึงเรื่องนี้ได้ให้การไปแล้วว่า ข้อที่ให้การไปไม่ตรงกับความจริง

และที่ไอ้ตี๋มันยืนยันว่ามีการประชุมที่บ้านซึ่งไม่เป็นความจริงนั้น จะหาวิธีแก้หักล้างอย่างไร

ข้อแรกก็คือคิดจะกลับคำให้การปฏิเสธ ในข้อที่รับรองว่าหลวงประดิษฐ์กับพวกมาที่บ้าน ซึ่งความจริงนึกไม่ออกว่าได้มา คุณหญิงก็นึกไม่ออกทั้ง ๒ คน นึกได้แต่ครั้งเดียวมาเมื่อแต่งงานอุไรลูกสาว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ เท่านั้น ส่วนหลวงธำรงก็เคยมาเมื่อศพ ๗ วันคุณแม่คุณหญิง

ได้นึกถึงว่า การกลับคำอาจถูกฟ้องว่าให้การเท็จต่อเจ้าพนักงานเหมือนกัน แต่ตนเองเข้าใจว่า เราไม่ได้ไปแจ้งความเท็จ เขามาเรียกเราไปให้การ และต้องการให้เรารับรองว่าหลวงประดิษฐ์ได้มาประชุมที่บ้านตามที่ไอ้ตี๋ยืนยัน โดยเรียกอ้ายตี๋มายืนยันรวมทั้ง น.ส. ทองใบด้วย นอกจากนี้มีการทั้งปลอบทั้งขู่ ขู่ว่าถ้าไม่รับจะต้องตกเป็นจำเลยเสียชื่อเสียงไปตลอดชีวิต ไม่มีเวลาจะกลับดีได้อีก และจะต้องถูกกักตัวตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เมื่อถูกกักตัวแล้วครอบครัวจะแย่ ถ้ารับจะปลีกตัวเอาเป็นพยาน แล้วจะช่วยรักษาความปลอดภัยให้ ทั้งจะขอร้องจอมพลให้ช่วยหางานให้ทำด้วย คำปลอบคำขู่เหล่านี้ คุณหญิงและองุ่นก็รู้เห็นและได้ยิน ซึ่งเป็นกรณีผิดกับกรณีแจ้งความเท็จของนายยรรยงบุรุษสำคัญของหลวงกาจ

ข้อที่สองก็คือ คิดจะต้องหาหลักฐานหักล้างคำกล่าวหาของอ้ายตี๋ให้ได้ เพราะเป็นเรื่องปั้นขึ้นแท้ ๆ ในคืนนี้มองเห็นเงาลาง ๆ ที่จะหักล้างได้คือ เรื่องสถานที่นี่เพราะเท่าที่พระพินิจและตำรวจบางคนสอบถามแล้ว เมื่อพระพินิจ ฯ เขียนคำให้การนำนั้นเรื่องห้องนอนซึ่งนายตี๋เคยนอนนั้น เป็นที่ ๆ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว ส่วนเวลาที่นายตี๋มาอยู่ด้วยที่บ้านนั้น ยังนึกไม่ออก ที่ให้การไปว่าประมาณ ๔-๕ เดือนก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรมนั้น เป็นแต่ประมาณ ๆ เอา ซึ่งเวลานั้นยังอ่อนเพลียและมึนงงอยู่ คิดอยู่ในใจว่าจะหาหลักฐานหักล้างพยานปากนี้ได้ จะมอบหลักฐานแก่ทนายฝ่ายจำเลยให้หมดและขอให้เขาติดต่อกับจำเลย ขอความเห็นใจในการที่ข้าพเจ้าจำต้องให้การขอเอาตัวรอดมา เพราะเหตุดังกล่าวมาแล้วข้างต้นๆ นอกจากนี้ข้าพเจ้าต้องขัง ย่อมหาคนที่จะหาหลักฐานหักพยานปากนี้ (คือนายตี๋) ได้ยาก เพราะการทำงานของข้าพเจ้าๆทำคนเดียว มีคนในบ้านรู้เห็นละเอียดน้อยที่สุด แม้แต่คุณหญิงส่วนเด็กโตก็มีเหย้ามีเรือนไปหมด เด็กโตที่เหลือ เช่นนายกระสินธ์ และนายเสถียรก็ไม่เอาถ่าน เอาแต่เที่ยวกลับบ้านดึก ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นเวลาที่ข้าพเจ้านอนแล้ว เช้าขึ้นต่างคนต่างก็ไปทำงานไม่มีเวลาคุยกัน

ภายในระยะ ๒ วันคือ ๒๐–๒๑ ข้าพเจ้าไม่ได้ทำอะไร หาเวลาไปสงบอารมณ์อยู่ในโบสถ์วัดชนะสงคราม เพราะเป็นประธานกรรมการจัดให้มีเทศน์มหาชาติเก็บเงินบำรุงวัด พอเย็นเข้าก็ไปงานศพ น.ส. บ่วน พี่สาวพระยาประเสริฐสุนทรศัย บ้านข้างวัดนวลนรดิษฐ์ในคลองบางกอกใหญ่ กลับถึงบ้านเกือบสี่ทุ่มทุกคืน

เรื่องที่เกี่ยวกับนายตี๋

พอใจสงบลงบ้าง ก็พยายามทบทวนเรื่องที่ข้าพเจ้าติดต่อกับนายตี๋ สอบจากเด็กในบ้าน สอบจากคนที่เคยไปเคยมาหาสู่ข้าพเจ้าเสมอ และสอบถามจากคนที่เคยมาอยู่ในบ้านข้าพเจ้าใกล้ ๆ กับการค้าไม้หมอนของข้าพเจ้า แต่ได้กลับออกไปอยู่ที่อื่น และตรวจค้นหนังสือที่เกี่ยวแก่ไม้หมอนคงได้ความดังต่อไปนี้

๑. ราวเดือน หก (ประมาณเดือนพฤษภาคม) นายแม้น จันทวานิช ได้พานายตี๋มาพบข้าพเจ้าที่บ้าน แล้วพานายตี๋ไปพักพึ่งเรื่องราวอยู่ในคลองบางหลวง แถวสพานข้ามคลองบางหลวง ที่ทางแยกจะเลี้ยวไปตลาดพลู ค้างที่บ้านภรรยานายแม้น จันทวานิช สอบถามน้องภรรยานายแม้นว่า ตัวนายตี๋ได้พักอย่

นี่บ้านเขาราว ๓–๔ เดือน แล้วจึงไปที่อื่น ระหว่างนี้ไปๆมาๆ อยู่บ้าง

๒. นายสงวน ศรีอรุณ ผู้จัดการร้านไทยอุตสาหกรรม สาขาบางลำภูแจ้งว่านายตี๋ได้ไป ขอกินอยู่หลับนอน ที่บ้านราว ๓ เดือน แล้วจึงมาอยู่กับข้าพเจ้า โดยนายตี๋โกหกอ้างว่า ข้าพเจ้าให้ไปอยู่ชั่วคราว นายสงวนเกรงใจข้าพเจ้าก็รับไว้ และเพิ่งมาบอกว่าข้าพเจ้าให้ไปอยู่ทำไมจำไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงทราบว่านายตี๋โกหก

เมื่อนายสงวน ฯ บอกเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงนึกออก เพราะนายตี๋เอาหวัดไปติดเด็ก ๆ ลูกนายสงวนแทบทุกคน และเวลาต้องการตัวข้าพเจ้าจึงให้คนไปตาม

๓ ระหว่างที่นายตี๋ยังมิได้มาอยู่บ้านข้าพเจ้านั้น การไปมาหาสู่ข้าพเจ้าส่วนมาก มาแต่เช้าก่อน ๘.๐๐ น. ซึ่งเป็นเวลาข้าพเจ้ารับทานอาหารเช้า มาพบกับข้าพเจ้าราวครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้าก็ออกไปทำงาน เพราะเวลานั้นข้าพเจ้ายังทำงานเป็นกรรมการจัดการบริษัทเรือไทยอยู่ แต่ถ้าวันใดมีเรื่องจะต้องหารือเพิ่มเติมอีก จึงในตอนเย็น ๆ ราว ๑๘.๐๐ น. และโดยมากกลับก่อนค่ำเสมอ ส่วนมากข้าพเจ้ารับประทานอาหารเย็นระหว่างเวลา ๑๘.๐๐–๑๘.๓๐ น. เสมอ

๔. ข้าพเจ้าค้นพบจดหมายของนายแม้น มีมาถึงข้าพเจ้าในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๙ รวม ๔ ฉบับ จดหมายฉบับ ๑ ปรากฏชัดว่า ขณะนั้นนายตี๋อยู่ทางปากน้ำโพ

๕. นายแพร จันทรนิยม ซึ่งเป็นนายตรวจบริษัทเดินเรือไทย ซึ่งระหว่างเป็นนายตรวจมาพักอยู่กับข้าพเจ้า จำได้ว่าเขามาอยู่กับข้าพเจ้าราวกลางเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๙ เดือนนั้นได้รับเงินเดือนเพียงเดือนครึ่ง ผู้นี้ยืนยันว่า เมื่อเขามาอยู่นายตี๋ยังมิได้มาอยู่บ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงขอให้เด็กไปสอบคำสั่งบริษัทว่านายแพรเป็นนายตรวจที่บริษัทเรือไทยเมื่อใด ก็ปรากฏว่าข้าพเจ้าสั่งบรรจุ ๑๖ ก.ค. ๘๙ ตรงกับความจำของนายแพรเป๋งทีเดียว

นายแพรจำได้ต่อไปว่า นายตี๋ได้มาอยู่บ้านข้าพเจ้าตอนทำบุญ ๗ วันคุณแม่แล้ว เพราะตอนนี้ได้พบนายตี๋ที่ห้องโถงหน้าห้องไว้ศพคุณแม่ แต่ก่อนเขานอนในห้องรับแขกปัจจุบัน โดยเอาเตียงมาตั้ง และยังได้ลุกไปช่วยพยาบาลคุณแม่กลางคืน เมื่อตอนคุณแม่เจ็บหนักด้วย

๖. มีอีกคนหนึ่ง เป็นพยาบาลผู้ช่วย ซึ่งเคยอยู่กับข้าพเจ้า เวลานี้เป็นพลทหารบก ประจำกองร้อยที่ ๒ กองพันทหารบางซื่อ ผู้นี้ชื่อผิน มีครุธ เป็นคนอยู่ไปประจำ ถูกส่ง

ไปตรวจโรคตามหัวเมืองเสมอ ครั้งหนึ่งถูกส่งไปทาง จ.ว. นราธิวาส กลับมาถึงบ้านวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๙ แจ้งว่าจำได้ว่าตอนนั้นนายตี๋ยังไม่ได้มาอยู่กับข้าพเจ้า

คนนี้ย้ายไปประจำอยุธยา เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๙ ภายหลังเมื่อคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว (คุณแม่ถึงแก่กรรมวันที่ ๒๒ ก.ค. ๘๙) ทำบุญห้าสิบวันก็มาช่วยยืนยันว่านายตี๋มาอยู่ตอนคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว และได้เห็นนอนกับนายแพร จันทรนิยมที่ห้องโถงหน้าห้องศพคุณแม่

เหล่านี้เป็นการหักล้าง เวลาที่นายตี๋มานอนอยู่บ้านข้าพเจ้า กับคำให้การของข้าพเจ้าของ น.ส. กมล (หรือเครือ) บุรุษชาติ ซึ่งได้ให้การว่ามาอยู่ก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม

๗. ข้อที่จะหักล้างพยานปากนี้ได้อีกก็คือ ลักษณะบ้านของข้าพเจ้าตอนระหว่างรั้วสังกะสีตรอกโรงกสาปน์ กับเรือนใหญ่หรือห้องรับแขก เมื่อก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรมไม่เหมือนกับลักษณะในปัจจุบัน ข้าพเจ้าแน่ใจเหลือเกินว่า นายตี๋และตำรวจคงคิดว่าลักษณะบ้านตอนนี้คล้ายคลึงกับปัจจุบัน คงแปลกอยู่แต่ว่ามีห้องโถงหน้าห้องศพคุณแม่ซึ่งรื้อแล้ว

ที่แน่ใจเช่นนั้น เพราะเมื่อวันที่ ๒๖ มิย. ๙๑ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. เศษ ข้าพเจ้ากลับจากไปประชุมกรรมการ

พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยที่มหามกุฏราชวิทยาลัย เดินมาที่ร้านไทยอุตสาหกรรม และคุยกับนายสงวน ศรีอรุณ พอหย่อนก้น ลงนั่งก็มี นายตำรวจพา บุตรชายคนเล็ก ข้าพเจ้า ไปตามข้าพเจ้า และรับข้าพเจ้ากลับบ้าน ขออนุญาตฉายรูปบ้านคุณแม่ และฉายโต๊ะเก้าอี้ในห้องรับแขก กับขอทำแผนที่สังเขปไปด้วย

รุ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงให้เด็กทำแผนที่บ้านไป ๓ แผ่นด้วยกัน โดยทำเป็น ๓ แผ่น อธิบายให้เห็นว่า เมื่อก่อนคุณแม่ถึงแก่กรรม ลักษณะเช่นรั้วกันอย่างไรและฝากั้นอย่างไร อะไรตั้งที่ไหน มีประตูเข้าออกอย่างไร

ก่อนทำบุญ ๗ วัน เริ่มรื้ออะไร ระหว่างที่ศพคุณแม่อยู่บ้าน ลักษณะบ้านเป็นอย่างไร เมื่อปลงศพคุณแม่แล้วมีลักษณะอย่างไร

ลักษณะบ้านเช่นว่านี้ มีพยานยืนยันได้หลายคน เฉพาะคนภายนอก ซึ่งไม่เกี่ยวเป็นญาติเลย ก็มีพระสงฆ์วัดชนะสงคราม ซึ่งเคยมาเยี่ยมคุณแม่เมื่อคุณแม่เจ็บหนักเสมอ คือคุณเหล็งกับคุณตุ๋ย ฯ เป็นต้น

๘. ห้องรับแขก ความจริงเคยจัดสับเปลี่ยนกัน คือห้องปัจจุบัน กับห้องหน้ามุข บนเรือนหรือ ที่เฉลียง บันได หน้ามุข

ห้องปัจจุบันดัดแปลงจัดไว้เป็นห้องรับแขก แต่โดยคุณแม่ปลูกโน่นเพิ่มนี่ขึ้นเสมอ จึงบังแสงสว่างเสียหมด ยิ่งกว่านั้นทางด้านหน้าต่าง ตรงนอกชานหน้าเรือนคุณแม่ ปัจจุบันยังเอาตุ่มน้ำล้างเท้า ตุ่มน้ำรับประทาน ม้าวางชามและสำรับ ตู้วางกับข้าวกับเก้าอี้สำหรับให้พระสงฆ์นั่งเวลามาเยี่ยมกั้นปิดหน้าต่างเสียเกือบหมด หน้าต่าง ๔ บาน เปิดไม่ได้เลยหน้าต่างร้อนส่วนมากก็ปิดไว้ เปิดรับแขกที่เฉลียงหน้ามุข ต่อเมื่อมีหน้าที่ทางสภาโตขึ้น จึงจัดห้องหน้ามุขเป็นที่รับแขก ห้องปัจจุบันอาศัยเก็บของบางอย่าง และให้คนที่มาอาศัยอยู่หลับนอนเป็นบางครั้งคราว

เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งที่ ดร. เดือนแข่งขันกับ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมชในห้องหน้ามุขเป็นห้องรับแขก ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ตอนออกหาเสียง ยังได้ขึ้นพักที่ห้องรับแขกหน้ามุขนี้

ห้องรับแขกปัจจุบัน เริ่มจัดเป็นห้องรับแขกตอนใกล้คุณแม่เจ็บหนัก เพราะคิดไว้ว่า พอถึงแก่กรรมจะรื้อห้องที่รุงรังทันที เมื่อรื้อแล้วก็จะสว่าง ใช้เป็นห้องรับแขกได้ดี

แต่ไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าได้ให้การว่ามีห้องเดียว และรับนายปรีดี ในห้องนี้ คุณหญิงก็ให้การว่ามีห้องเดียว

น.ส. กมล ฯ ก็ให้การเช่นเดียวกัน

ในการที่พยานฝ่ายเราจะไปให้การ เห็นจะต้องให้คล้อยตาม เพื่อมิให้ขัดกันจนเกินไป

หลักฐานหักล้างพยาน

หลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวแก่นายตี๋ ข้าพเจ้ามอบและชี้แจงให้ผู้ที่จะช่วยเหลือข้าพเจ้าทราบหมดแล้ว

พยานและเด็กในบ้าน

๑. พยานที่ตำรวจเรียกไปให้ถ้อยคำ นอกจากตัวข้าพเจ้าก็คือ คุณหญิง น.ส. กมล บุรุษชาติ นายเสถียร ศรยุทธเสนี

๒. ที่ตำรวจเรียกไปสอบถาม แต่ไม่ได้จดมี ๒ คน (เท่าที่ทราบ) คือ น.ส. ชิตซึ่งเป็นน้า น.ส. ทองใบ ซึ่งเคยมาอยู่เป็นคนใช้ที่บ้านพร้อมๆ กับ น.ส. ทองใบ เวลานี้เป็นลูกจ้างอยู่ที่โรงแรมนานกิง ตำรวจมารับไปสอบถามโดยเอารูปพวกเหล่านี้ให้ดูว่า รู้จักใครบ้างไหม ? แต่คนนี้ปฏิเสธไม่รู้จัก ตำรวจให้ น.ส. ทองใบ เกลี้ยกล่อมให้ช่วยปรักปรำเด็กคนนี้ไม่ยอม แล้ว น.ส. ทองใบบอกว่า ตัวเองได้เบี้ยเลี้ยงวันละ ๑๐ บาท และเมื่อเสร็จเรื่องเขาจะให้เงินอีกหลายพันบาท น.ส. ชิต

กลับด่า น.ส. ทองใบว่า เป็นคนอกตัญญูไม่รู้คุณท่าน ข้าไม่เอากับเอ็ง

น.ส. ชิตนำเรื่องจะมาบอกข้าพเจ้าแต่วันที่ให้ ารบังเอิญมาพบนายตำรวจกำลังมาฉายรูปบ้านของข้าพเจ้าพอดี เลยกลับต่อมาได้นำความไปเล่าแก่คนใช้ในบ้านลูกสาวคนโตข้าพเจ้า

๓. นายสอาด ประวาทะนาวิน คนรถข้าพเจ้าที่ไปกับข้าพเจ้าเมื่อวันที่ ๑๙ มิ.ย. ๙๑ ก็ถูกสอบสวน แต่คนนี้ปฏิเสธไม่รู้ จำไม่ได้เลยไม่จด

นายชั้น ประวาทะนาวินน้องนายสอาด ซึ่งข้าพเจ้ารับไปช่วยแก้รถ ในวันที่ ๑๙ มิ.ย. ๙๑ ก็ถูกถาม และปฏิเสธ จำไม่ได้และไม่สนใจ จึงไม่จด

น.ส. กมล บุรุษชาติมีหน้าที่ปกติซักผ้ารีดผ้า กวาดบ้านและหาน้ำรับแขกในบางคราว

๔. ทองใบ มีหน้าที่ช่วยทำครัว ภรรยานายสอาดเป็นแม่ครัว และทำความสอาดบ้านชั้นล่าง

๕. น.ส. ชิต ตอนต้นเป็นคนช่วยทำครัว ซักผ้าและทำความสอาดบ้านชั้นล่าง ตอนหลังเมื่ออุไรบุตรข้าพเจ้ามีเรือนแล้ว ยกให้ น.ส. ชิตเป็นคนใช้จนลาออก

๖. มีนายสุวินอีก ๑ คน ที่เคยอยู่ด้วยกันมาก่อน น.ส.

ทองใบ และ น.ส. ชิตไปอยู่เป็นลูกจ้างทางวัดสวนพลู บ้านที่ น.ส. ทองใบไปอยู่ด้วยข้าพเจ้ายังไม่ได้ไปพบ แล้วไม่ทราบว่าทางตำรวจเรียกไปหรือไม่

๗. นายชั้น ประวาทะนาวินเป็นเด็กรับใช้ทั่วไปอยู่ที่บ้าน แต่ภายหลังเมื่อฝากงานให้ทำก็ไม่ค่อยได้รับใช้ ตำรวจถามมันปฏิเสธจำไม่ได้ และไม่รู้เรื่องอะไรเลย

๘. ยังมีอีก ๒ คน อุไรบุตรข้าพเจ้า กับนายประจักษ์ สิทธิชัยบุตรเขยเวลานี้ไปอยู่บ้านนอก ยังมิได้เรียกมาสอบถามเลย

๙. อีกคนหนึ่งคือนายกระสินธุ์ ศรยุทธเสนี บุตรชายคนโตข้าพเจ้า เวลานี้ก็อยู่ในบ้านไม่ได้สอบถาม เพราะส่วนมากแกกลับบ้านค่ำ ๆ เสมอ

นอกจากนี้ก็มีบุตร ๒ คนถือ น.ส. ประจวบจิต ศรยุทธเสนี เวลานี้เป็นนักเรียนห้อง ๘ จุฬาลงกรณ์ น.ส. ประไพพิศ ศรยุทธเสนี เวลานี้เป็นนักเรียนห้อง ๖ ราชินีล่าง เด็กชายพิชิต ศรยุทธเสนีนักเรียนห้อง ๘ จุฬาลงกรณ์ กับเด็กชายธำรง ศรยุทธเสนี ม. ๓ อยู่กินนอน ร.ร. วชิราวุธวิทยาลัย

นางบุญรอด ประวาทะนาวิน ภรรยานายสอาด ประวาทะนาวินเหล่านี้ยังไม่ได้ถามเพราะกลัวเรื่องจะแพร่มากไป

เกี่ยวแก่ตำรวจสันติบาล

และพวกสอบสวน

ในวันที่สอบสวนนั้น พระพินิจกำชับว่า เรื่องนี้อย่าเพิ่งแพร่งพรายให้ใครทราบ และไม่ควรไปไหนมาไหนมากนักข้าพเจ้าก็บอกว่าการห้ามไปไหนมาไหนนั้นยากเพราะออกไปหากิน

วันที่ ๒๖ มิ.ย. ๙๑ มาขอฉายรูปบ้านตามที่บันทึกมาข้างต้น

วันที่ ๕ ก.ค. ๙๑ พระพินิจ ฯ มาหาข้าพเจ้าที่บ้านตอนเช้า แต่ไม่พบ พบแต่คุณหญิง พระพินิจฯ บอกคุณหญิงว่าเรียนข้าพเจ้าว่าอย่าตกใจเลย ได้ตกลงกับจอมพลแล้ว คงเป็นพยานตามที่รับปากไว้และได้ตัดพยานออก ๒ ปาก คุณหญิงถามว่าตัดนายตี๋หรือเปล่า พระพินิจว่าไม่ใช่ แล้วบอกว่าวันหลังจะมาใหม่แล้วก็ลากลับไป

วันที่ ๖ ก.ค. ๙๑ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. พระพินิจฯ มาหาข้าพเจ้า พบกันก็แจ้งให้ฟังอย่างที่บอกกับคุณหญิง และแจ้งว่าได้เรียนจอมพล ให้ช่วยหางานให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอบใจ

ข้าพเจ้าจึงต่อว่า ๆ ให้ผมปิดเรื่องทำไมหนังสือพิมพ์เอาเรื่องไปลงอย่างครึกโครมเช่นนั้น พระพินิจฯ ออกตัวว่า เรื่องนี้เห็นจะเป็นพวกรัฐประหาร เพราะเมื่อเขาไปหาจอมพลนั้น ได้เล่าเรื่องให้ฟัง ซึ่งมีพวกรัฐประหารอยู่ด้วย

ข้าพเจ้าว่า สำนวนเช่นนี้เขาปิดเป็นความลับกันไม่ใช่หรือ การที่ปล่อยให้รั่วออกไปผิด ๆ ถูก ๆ เช่นนี้จะว่าอย่างไร พระพินิจนิ่ง

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าต่อว่าเรื่องเอาตำรวจมาคอยดูอยู่หน้าบ้าน ใครไปก็ถาม ใครมาก็ถาม รู้สึกรำคาญเต็มที ทำให้คนขบขันกันมากขึ้น พระพินิจฯ บอกว่า ที่เอามาไว้ก็เพราะรักษาความปลอดภัยให้เท่านั้น ข้าพเจ้าก็ว่าใครจะมาทำร้ายข้าพเจ้า ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็น พระพินิจ ฯ แก้ว่า ที่เอามาก็เพราะเกรงว่าจะเกิดอันตราย

พอคืนวันที่ ๘ ก.ค. ๙๑ ก็มีข่าวทางวิทยุกระจายเสียงประกาศว่า การที่ตำรวจไปรักษาตามบ้านพยานสำคัญๆ นั้น ก็โดยประธานกรรมการไต่สวนกรณีสวรรคตขอร้องให้จัดเพื่อรักษาความปลอดภัยให้

ราววันที่ ๒๒ ก.ค. ๙๑ หลวงแผ้วมาหาซึ่งเวลานั้นนายสง่า วรรณดิษฐ์ มาเยี่ยมและมาคุยอยู่ก่อน พอหลวงแผ้วมา นายสง่าก็ลากลับ หลวงแผ้วมาเยี่ยมถามสุขทุกข์ก็เลยตอบว่า การที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวนั้นทำให้ชักใจไม่สบาย ต้องพยายามเก็บตัวและที่เอาตำรวจมาเฝ้าบ้านก็เช่นเดียวกัน ได้ขอร้องให้งดเสียไม่ได้หรือ หลวงแผ้ว ฯ ตอบว่าทางการเขาจัดมารักษาความปลอดภัยให้ ฯลฯ

เนื่องจากเห็นว่า "บันทึกลับ" ของพระยาศรยุทธเสนีจะยาวยืดเยื้อ จึงจบลงเสียแต่พอเข้าใจ แล้วปิดท้ายด้วยจดหมายฉบับสุดท้าย ซึ่งเป็นลายมือของเจ้าของบันทึก

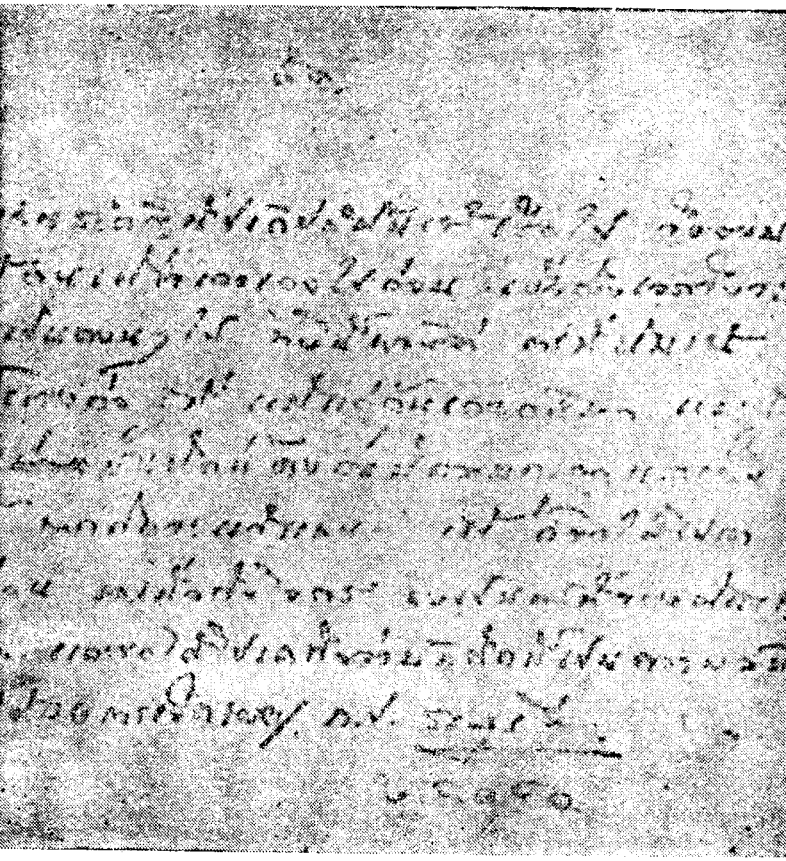

บทสรุป

ขบวนการพิจารณาคดี ลอบปลงพระชนม์พระบาท-สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล แม้จะได้เสร็จสิ้นลงแล้วด้วยศาลฎีกาสั่งประหารชีวิตจำเลยทั้ง ๓ เป็นเวลาผ่านมานานถึงเกือบ ๓๗ ปี แต่พฤติการณ์สวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นหาได้จบสิ้นลงไปด้วยไม่ เพราะการพิจารณาคดีนั้นได้ทิ้งปัญหาเรื่องใครเป็นผู้ลงมือปลงพระชนม์ เอาไว้ให้เป็นปริศนา ทั้งในคำให้การของพยานแต่ละคนก็ไม่ปรากฏว่าได้มีใครรู้เห็นว่าใครเป็นผู้ลงมือลอบปลงพระชนม์

ประเด็นที่เกี่ยวแก่พฤติการณ์เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวชนั้น นอกจากจะมี พล.ต ต. หลวงแผ้วพาลชน ซึ่งให้การเป็นพยานโจทก์ยืนยันว่า เป็นผู้ลงมือปลงพระชนม์ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ร.๘ แล้ว ก็ยังมีพยานอีกคนหนึ่งคือ ร.ต. กรี พิมพะกร อ้างว่าได้รับการบอกเล่ามาจากนายสี่ หรือ ชูรัตน์ว่า นายชาติเศรษฐทัต คนสนิทของนายปรีดี พนมยงค์ ได้มาว่าจ้างนายสี่ฆ่าบุคคลสำคัญคนหนึ่งเป็นเงินถึง ๔๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ต่อเมื่อ

ล้นเกล้าฯ ร. ๘ สวรรคตแล้วถึง ๔ วันนายสี่จึงได้รู้ว่าบุคคลที่นายชาติ เศรษฐทัตมาว่าจ้างไปฆ่านั้น แท้จริงก็คือล้นเกล้าฯ ร. ๘ นี่เอง ร.ต. กรี พิมพะกรให้การต่อเจ้าพนักงานสอบสวนว่า ที่รู้เพราะนายสี่ซึ่งเคยเป็นนักโทษร่วมกันมาในคุกได้ร้องไห้มาหาเล่าเรื่องให้ฟัง ทั้งยังระบุอีกด้วยว่าคนที่ฆ่าในหลวงอานันทฯ นั้นก็คือ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช และเวลานั้นตำรวจในสมัยที่พระรามอินทราเป็นอธิบดีกำลังล่าตัวเขาอยู่ ทำนองว่านายปรีดี พนมยงค์ได้ใช้อิทธิพลให้ตำรวจตามล่าเพื่อจะปิดปากเขา นายสี่จึงขอร้องให้ ร.ต. กรี พิมพะกรให้พาไปหาพระยาเทพหัสดินทร์ ซึ่งรู้จักกันตั้งแต่ต้องโทษอยู่ด้วยกันในคุกเช่นเดียวกัน ร.ต. กรี พิมพะกรก็พานายสี่ไปหาพระยาเทพหัสดินทร เล่าเรื่องให้พระยาเทพหัสดินทรฟัง และขออาศัยอยู่ด้วย แต่พระยาเทพ-หัสดินทรไม่ยอมให้อาศัยอยู่ด้วย นายสี่จึงออกจากบ้านพระยาเทพหัสดินทร ตั้งแต่นั้นนายสี่ก็หายตัวไป

ซึ่งในการให้การของ ร.ต. กรี พิมพะกร ในชั้นศาล-ต้องกับคำให้การของพระยาเทพหัสดินทรในข้อที่ว่า ร.ต. กรี พิมพะกร ได้พานายสี่ไปหาพระยาเทพหัสดินทรเท่านั้น แต่พระยาเทพหัสดินทรหาได้ให้การด้วยไม่ว่า นายสี่ได้ไปเล่าเรื่องที่นายชาติ เศรษฐทัตจ้างฆ่าในหลวง ร. ๘ และ ร.อ. วัชรชัย

ชัยสิทธิเวชเป็นผู้ฆ่าในหลวงให้ฟังด้วยไม่

ทั้ง ร.ต. กรี พิมพะกร และพระยาเทพหัสดินทรให้การแล้วได้ความแต่เพียงว่า ที่รู้ว่า ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวชฆ่าในหลวง ร. ๘ ก็เพราะได้ฟังจากปากคำของนายสี ซึ่งเคยเป็นผู้ต้องโทษมาด้วยกัน แต่เมื่อคณะกรรมการสอบสวนต้องการตัวนายสีมาให้การกลับว่า นายสีได้หายไปเสียแล้วตามหาตัวไม่พบ ทั้งพยานอีกคนหนึ่งคือพระยาเทพหัสดินทรก็มิได้ให้การปรักปรำ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวชแต่อย่างใด

การณ์ก็เข้าทำนองว่า ร.ต. กรี พิมพะกร และพระยาเทพหัสดินทรนั้นคงเป็นเหยื่อตกของนายสี ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากผู้มีอำนาจในการสืบคดีนี้ คือนายสีได้ทำเป็นวิ่งร้องห่มร้องไห้มาหา ร.ต. กรี พิมพะกร แล้วให้ ร.ต. กรี พิมพะกร พาไปหาพระยาเทพหัสดินทรเอาเหยื่อมาล่อให้คนทั้งสองติดเบ็ดของคณะกรรมการสอบสวนซึ่งมีอิทธิพลในการทำคดีนี้ หรือไม่ก็ ร.ต. กรี พิมพะกรนั้นเองเป็นผู้ได้รับอิทธิพลจากผู้สอบสวนคดีนี้บังคับมาให้คำทำนองเดียวกับนายสี เพราะแต่เดิมมาทั้งสองคนต่างก็ตกเป็นนักโทษจำคุกอยู่ด้วยกันทั้งคู่ แล้วมาล่อให้พระยาเทพหัสดินทร ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนคงเห็นว่าพระยาเทพหัสดินทรนั้นเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์สุจริต แม้ว่าจะเคยต้องโทษในคดีกบฏมา

แล้ว แต่โทษที่เคยได้รับนั้นหาได้เป็นความจริงไม่แท้จริงแล้ว เจ้าพนักงานสอบสวนคดีกบฏ ๘๒ นั้นเองได้ทำการปลุกปั้นพยานเท็จปรักปรำ ท่านจนทำให้ ท่านต้อง ได้รับโทษ ทรมาน อยู่ในคุกเป็นเวลาเกือบสิบปี ซ้ำลูกชายสองคนยังถูกยิงเป้าในคดีเดียวกันนั้นอีก เหตุเกิดขึ้นในสมัยที่จอมพลแปลก พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งน่าจะทำให้เรื่องเป็นจริงเป็นจังขึ้น พิจารณากลับอีกทีแล้วทำให้เห็นจริงเห็นจังขึ้นว่า นายสี่เดิมทีนั้นจะต้องได้พบกับเจ้าหน้าที่ผู้ทำการสอบสวนคดีนี้มาแล้ว หาใช่เจ้าพนักงานสอบสวนมาฟังจากคำของ ร.ต.กรี พิมพะกรแต่อย่างใดไม่ เมื่อได้ฟังคำให้การของร.ต.กรี พิมพะกรแล้วกรรมการสอบสวนผู้ทำคดีนี้จึงตีปลาหน้าไซให้ไปตามตัวนายสี่มา ทำการสอบสวนตามคำให้การของ ร.ต. กรี พิมพะกร ก็ปรากฏว่านายสี่ได้หายไปเสีย

พิจารณาพยานชุดนี้มาถึงตรงนี้แล้ว ทำให้สงสัยว่าเมื่อนายสี่ได้มาเล่าเรื่องที่นายชาติ เศรษฐทัตมาว่าจ้างตัวไปยิงบุคคลสำคัญนั้น ต่อมาเมื่อในหลวง ร.๘ สวรรคตแล้วจึงได้รู้ว่า คนที่นายชาติ เศรษฐทัตจ้างไปยิงนั้นก็คือในหลวงพระองค์นั้นเองให้ ร.ต. กรี พิมพะกรฟัง และ ร.ต. กรี พิมพะกรให้การต่อพนักงานสอบสวนเช่นนั้น ทำไมไฉนเล่าคณะกรรมการสอบสวนทำคดีนี้เมื่อเชื่อปากคำของ ร.ต.กรี พิมพะกรจนกระทั่งนำขึ้นเป็นพยานใน

ชั้นศาลแล้ว ไฉนเลยคณะกรรมการสอบสวนจึงไม่ตั้งข้อหาเอาแก่นายชาติ เศรษฐทัต จับกุมตัวนายชาติ เศรษฐทัตเป็นจำเลยเสียอีกคนหนึ่ง กลับปล่อยปละละเลยให้นายชาติ เศรษฐทัตกลับมาเป็นพยานจำเลยในคดีนี้เสียอีกซึ่งพิจารณาแล้วแม้ว่าการว่าจ้างนั้นจะมิเป็นที่ตกลงกัน ก็เป็นการแสดงให้เห็นเจตนาของนายชาติ เศรษฐทัต ว่าได้ร่วมมือกับผู้ร้ายรายนี้กระทำการปทุษร้ายต่อล้นเกล้าล้นกระหม่อม ร. ๘ จะหลีกเลี่ยงมิให้ตกเป็นผู้ต้องหานั้นมิได้แน่

ยิ่งพิจารณาก็ยิ่งเห็นชัดขึ้นว่า พยานสองคนนี้คือ ร.ต.กรี พิมพะกร และพระยาเทพหัสดินทร ใครคนหนึ่งจะต้องได้รับอิทธิพลมาจากผู้มีอำนาจเบื้องสูงให้มาเป็นพยานปรักปรำจำเลย ผู้ยังมิได้ตัวมาเยี่ยง เช่นพระยา ศรยุทธเสนีถูก บังคับให้เป็น พยานปรักปรำนายปรีดีพิจารณาในชั้นศาลฉะนั้น และผู้ที่หนีรอดไปได้ เช่นนายปรีดี พนมยงค์และ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช จะหาเอาคำให้การของใครนั้นเป็นจริงไม่ได้เลย ยิ่งว่าเมื่อคณะกรรมการสอบสวนให้ไปตามตัวนายสี่ มาทำการสอบสวน นายสี่กลับหายไปเสียไม่รู้ว่าไปอยู่นรกขุมไหนเช่นนี้ ทำให้เชื่ออย่างไม่ตะขิดตะขวงใจว่านายสี่นั้นไปนรกแน่ เพราะตำรวจในสมัยนั้นจะบันดาลให้ใครไปนรกหรือสวรรค์ก็ย่อมได้ตามอำเภอใจ

ซึ่งแน่ละ แล้วทำไมเล่า พล.ต.ต. หลวงแผ้วพาลชน ซึ่งเป็นรองประธานกรรมการสอบสวนคดีนี้จะไม่ให้การยืนยันต่อศาลว่า

"เชื่อว่าเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นผู้ลงมือยิงในหลวงอานันท์ ฯ" ส่วนผู้อยู่เบื้องหลังการปลงพระชนม์หรือนัยหนึ่งว่าวางแผนลอบปลงพระชนม์ พยานเกือบทุกคน ให้การเหมือนกันหมดว่า นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนการณ์นั้นโดยความมุ่งหมายว่า เมื่อแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์ในหลวง ร. ๘ สำเร็จแล้ว ก็จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบประชาธิปไตยเป็น มหาชนรัฐซึ่งพยานบางปากว่าจะรวมเอาประเทศลาว, ญวน และ เขมร เข้ามาอยู่ในความปกครองประเทศไทยด้วย

การจะเป็นจริงหรือไม่นั้น ไม่ว่าจะเป็นแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์ก็ดี หรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเป็นระบอบมหาชนรัฐก็ดี ตามทางพิจารณาของเจ้าหน้าที่สืบสวนทำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลได้ความจากนายตี๋ ศรีสุวรรณเป็นปากแรกว่าได้เห็นนายปรีดี พนมยงค์พร้อมด้วยสมัครพรรคพวกซึ่งบางคนเป็นผู้ต้องหาในคดีนี้ ได้พากันไปปรึกษาวางแผนการณ์กันที่บ้าน

พระยาศรยุทธเสนี นอกจากตัวนายตี๋เองแล้ว ก็ยังมีพยานสนับสนุนปากของนายตี๋ อีกถึงห้าคนด้วยกัน คือนางสาวทองใบ แนวนาค, ขุนเทพประสิทธิ, นายชวน จนิษฐ์, หลวงแผ้วพาลชน และนายแม้น จันทวานิช, ถ้าจะพิจารณากันตามพยานกล่าวว่ารู้เห็นแล้ว ก็พอที่จะเชื่อได้ว่า นายปรีดี พนมยงค์ และพรรคพวกได้ไปที่บ้านของพระยาศรยุทธเสนี เพื่อวางแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์จริง เพราะพยานทุกคนล้วนแต่ให้การสอดคล้องต้องกันทั้งสิ้น ซ้ำตัวนายตี๋ ศรีสุวรรณ เองยืนยันว่า ตนเป็นผู้ได้ยินได้ฟังนายปรีดี พนมยงค์ และพรรคพวกพูดคุยกันจะฆ่าในหลวงอานันท์ ฯ ใครก็ตามถ้าได้ฟังคำให้การโดยผิวเผินของนายตี๋ ศรีสุวรรณก็ดี พร้อมด้วยพยานที่สนับสนุนนายตี๋ก็ดี จะต้องเชื่อว่านายปรีดี พนมยงค์ และพวกได้วางแผนลอบปลงพระชนม์ และใครคนหนึ่งในจำนวนนั้นจะต้องเป็นผู้ลงมือปลงพระชนม์แน่ โดยมีสองมหาดเล็กหน้าห้องพระบรรทมเป็นผู้รู้เห็นเป็นใจให้คนร้ายเข้าไปถึงในห้องพระบรรทมแล้วลงมือปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นเสีย

แต่ถ้ากลับมาพิจารณาถึงฐานะของ นายปรีดี พนมยงค์ ในระหว่างที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้วางแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์นั้นก็จะพากันสงสัยว่ากระไรเลย มีฐานะเป็นถึงนายกรัฐมนตรี

ผู้สำเร็จราชการก็เคยเป็นมาแล้ว ทำเนียบที่อยู่หรือก็มีห้องส่วนตัวมิดชิด ใครจะเข้าออกก็ต้องเกรงใจจะมาทำเพ่นพล่านเหมือนบ้านคนธรรมดาสามัญนั้นหาได้ไม่ทั้งคนที่จะไปปรึกษาหารือก็ย่อมจะปลอดภัยจากการรู้เห็นจากคนภายนอก มีหรือไม่ปรึกษากัน กลับไปอาศัยบ้านคนอื่นเขาทำการปรึกษาหารือ ทั้งเรื่องที่ปรึกษาหารือนั้นเล่าก็เป็นเรื่องที่คอขาดบาดตาย ซ้ำเจ้าบ้านเขาก็มิได้เอออออห่อหมกด้วย เมื่อเข้าไปอาศัยบ้านเขาปรึกษาเขาก็ลุกหนีไปเสีย ไม่ร่วมการปรึกษาด้วย เข้าทำนองว่าทำอะไรไม่เกรงใจเจ้าของบ้านเขาถ้าเผื่อเจ้าของบ้านเขากริ้วเกรงขึ้นมา เพราะเรื่องที่ปรึกษากันนั้นเป็นเรื่องที่ร้ายแรงขนาดถึงตายสถานเดียวด้วยแล้ว ไม่เฉลียวใจบ้างเชียวหรือว่าเขาอาจจะนำเอาความไปแจ้งเจ้าหน้าที่ ขนาดการวางแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์ในหลวงยังทำกันหละลวมถึงเพียงนี้ แล้วคนอย่างนายปรีดี พนมยงค์ จะไปยอมรับนับถือถึงกับจะยกย่องกันว่าเป็นอาจารย์ มีสมองเฉลียวฉลาด สุขุมได้อย่างไร

และในระหว่างเกิดกรณีสวรรคตของล้นเกล้าฯ ร.๘ นั้นเล่า นายปรีดี พนมยงค์ ก็กำลังต่อสู้อยู่กับพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งมีนายควง อภัยวงศ์เป็นหัวหน้าเหมือนน้ำมันที่กำลังเดือดประชาชนทั่วไปต่างก็กำลังพากันเดือดร้อน ด้วยเรื่องข้าวยากหมากแพง

ไหนกรรมกรจะพากันสไตร๊ค์ โจรผู้ร้ายหรือก็ชุกชุม ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นพรรคพวก สนับสนุนฐานะของการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์อยู่ต่างก็พากันทำริยำตำบอน ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนอยู่ไม่มีวันส่างซา เป็นเหตุให้พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งมีนายควง อภัยวงศ์ เป็นหัวหน้าพรรค หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมชเป็นรองหัวหน้าพรรคโจมตีรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ จนจะไปรอดหรือไม่รอด แต่เนื่องจากรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ มีพรรคสนับสนุนอยู่ถึง ๒ พรรค คือพรรคสหชีพและพรรคแนวรัฐธรรมนูญ ดังนั้นแม้ฐานะของรัฐบาลจะสั่นคลอนเพียงใด รัฐนาวาของนายปรีดี พนมยงค์ ก็ไม่คว่ำลงอย่างใจนึก ยิ่งจะทำให้พรรคประชาธิปัตย์เดือดดาลใจ เร่งการโหมกระหน่ำคว่ำอย่างไม่หยุดยั้ง

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ นั้นเอง....ก็เกิดเรื่องใหญ่คือรถยนต์พระที่นั่งได้หายไปจากที่เก็บในชั้นสอง ของพระที่นั่งบรมพิมาน เรื่องนี้ฝ่ายค้านได้ทุ่มการโจมตี นายปรีดี พนมยงค์ หาว่าไม่ป้องกันพระมหากษัตริย์ สัมหาอะไรกับชีวิต แม้แต่รถก็ยังถูกกลั่นแกล้งขะโมยเอาไปเสีย ซึ่งมีบุคคลในคณะรัฐบาลนั้นเป็นผู้ทำให้เกิดการเป็นไปของรถพระที่นั่ง ฉะนี้ใครเล่าจะคิดว่าบุคคล

ในคณะรัฐบาลนั้นเป็นใครอื่นไปได้ นอกจากนายปรีดี พนมยงค์ นั่นเองเป็นผู้กลั่นแกล้ง

พิจารณาจากพฤติการณ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ต้องมาย้อนคิดถึงเรื่องรถยนต์พระที่นั่งหายไปนั้นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ทำเช่นนั้นเพื่อประสงค์อะไร ฐานะของรัฐบาลหรือก็คลอนแคลนเต็มทน ราษฎรหรือก็กำลังเดือดร้อน ระส่ำระสายไปทุกหย่อมหญ้า น่าจะได้หาทางกำจัดบัดเป่าความทุกข์ยากของประชาชนให้ลดน้อยลงเสียก่อนให้พ้นจากการโจมตีของพรรคฝ่ายค้านแต่นี่กลับมาหาเรื่องใส่ตัวเข้าไปอีกเรื่องคือขะโมยรถพระที่นั่ง ดูจะเป็นการกระทำที่ไม่ดูตาม้าตาเรือ เหมือนเรือที่นั่งอยู่นั้นก็รั่วจนจะอุดไม่อยู่อยู่แล้ว กลับจะเอาสว่านเจาะซ้ำเข้าไปอีก เป็นอันผิดวิสัยของคนซึ่งมีฐานะเป็นถึง ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นรัฐบุรุษอาวุโส, นายกรัฐมนตรี และที่สำคัญก็คือเป็นมันสมองของคณะปฏิวัติ ๗๕ จะพึงกระทำการอันนี้, ยิ่งมาได้ยินได้ฟังจากคำให้การของพยานเป็นส่วนใหญ่แล้วว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นการกลั่นแกล้งในหลวง อันเป็นการกรุยทางไปสู่การวางแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์เพื่อเปลี่ยนแปลง ระบอบการปกครองด้วยแล้วก็ยิ่งทำให้มองเห็นว่า ถ้านายปรีดี พนมยงค์ ทำเช่นนั้นก็ไม่น่าที่ใครจะเรียกว่าอาจารย์ให้ความเคารพนบนอบอีกต่อไปเลย มอง

การกลับกันแล้ว ถ้าหากนายปรีดี พนมยงค์มีแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์แล้ว นายปรีดี พนมยงค์ ก็น่าจะต้องทำเป็นตีปลาหน้าไซเอาอกเอาใจในหลวงเข้าไว้ อะไรที่ไม่พอใจก็หวานอมขมกลืนเสีย ถ้าทำเช่นนั้นก็ยิ่งทำให้คนภายนอกเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ นั้นเป็นคนที่จงรักภักดีต่อราชบัลลังก์อย่างหาใครเสมอเหมือนไม่ พระองค์จะกระทำสิ่งใด ต้องพระประสงค์สิ่งใด นายปรีดี พนมยงค์ จะต้องหามาสนองมิให้ขาดตกบกพร่อง แล้วแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์ก็ทำง่ายเข้า ประชาชนหรือนักการเมืองตรงกันข้ามคนไหนก็ไม่เฉลียวใจ, การที่จะกลั่นแกล้งพระองค์โดยการขะโมยรถพระที่นั่งนั้นยิ่งจะมองไม่เห็นว่าจะมีความสำเร็จที่ตรงไหน หรือได้ชัยชนะอย่างไร กลับกลายเป็นผลร้ายแก่ตนเอง เมื่อในหลวงสวรรคตด้วยต้องพระแสงปืนเช่นนี้ ใครหรือจะไม่คิดว่าเป็นการกระทำของนายปรีดี พนมยงค์ ดูไปก็จะเป็นเรื่องมักง่าย เดินเรื่องเดินแผนการณ์ไม่ลึกลับอะไรเลย ตื้นเขินเหมือนการกระทำของเด็ก ๆ

เมื่อพิจารณาถึงการกระทำ และไม่กระทำของนายปรีดี พนมยงค์ ในข้อนี้แล้ว ระหว่างที่นายปรีดี พนมยงค์ กำลังขับเคี่ยวอยู่กับนายควง อภัยวงศ์ พลพรรคของนายปรีดี พนมยงค์ อาทิเช่น นายทองอินทร ภูริพัฒน์, ดร. ทองเปลว ชลภูมิ ก็

เคยได้ระแคะระคายมาบ้างแล้วว่า ได้มีนักการเมืองซึ่งเป็นพรรคที่สาม ซึ่งต่อไปก็จะเรียกว่า "*พรรคผี*" กำลังเฝ้าจ้องมองดูความเคลื่อนไหวของรัฐบาลนายปรีดีพนมยงค์อยู่อย่างใจจดใจจ่อ ใคร่อยากจะได้อำนาจจากนายปรีดี พนมยงค์มาเสีย แต่การจะโผล่ออกมาเล่นเกมอย่างขาวสะอาดนั้นเล่า ก็ไม่มีพรรคมีพวกที่จะสนับสนุน "*พรรคผี*" พรรคนั้นก็เลยหลบลงไปเล่นใต้ดินโดยการแอบหลังบังเอานายควงเป็นฉากหน้า ลงว่าอยากได้อำนาจ และหลบลงไปเล่นการเมืองอยู่ใต้ดินแล้ว การจะทำอะไรลงไปแก่คนในแผ่นดินนั้นยอมจะไม่คำนึงถึง หวังผลอยู่แต่ประการเดียวเท่านั้นคือขอให้ได้รับชัยชนะ ก็เรื่องรถพระที่นั่งนี้เอง ซึ่งพิจารณาดูแล้ว เห็นทีน่าจะเป็นการกระทำของ "*พรรคผี*" เป็นแน่ เพราะการจะหันไปกล่าวโทษเอาแก่นายควง อภัยวงศ์ ก็ไม่มีเหตุผลจะเป็นไปได้ เพราะนายควง อภัยวงศ์ นั้นเป็นคนไม่มีอำนาจ ไม่มีอิทธิพล จะอาศัยอำนาจจากใครก็ไม่ได้ ทั้งบุคคลชั้นแม่ทัพ ผู้บัญชาการทหารก็ล้วนแต่เป็นคนของนายปรีดี พนมยงค์ทั้งสิ้น หาใครนึกเฉลียวใจไม่เลยว่า "*พรรคผี*" นั้นกำลังกระทำตนเป็นหนอนบ่อนทำลายอาศัยแอบหลังบังรั้วนายควง อภัยวงศ์นั่นเอง ประกอบทั้งนายปรีดี พนมยงค์ กับนายควง อภัยวงศ์ ก็กำลังเป็นไม้เบื่อไม้เมา

กันอย่างหนักการณ์ก็เลยเป็นช่องว่างให้ "*พรรคผี*" ยื่นมือเข้ามา ทำการแหย่ตรงนั้นนิดเย้าตรงนี้หน่อย นายควง อภัยวงศ์ ก็เล กลายเป็นลาโง่เที่ยวและเล็มน้ำค้างกินไปจนวันตาย

ทั้งตอนนั้นนายปรีดี พนมยงค์ ก็มิได้หันไปเหลียวแล ทหารว่าจะอยู่ดีกินดีหรือเป็นฉันใด มุ่งแต่จะไปเอาอกเอาใจอยู่ กับเสรีไทย ย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องเกิดน้อยอกน้อยใจขึ้นแก ประดาทหาร แต่ถึงอย่างไรทหารนั้นก็ยังถืออาวุธอยู่ เมื่อช่อง นั้นยังโหว่อยู่อีกช่องหนึ่ง "*พรรคผี*" ก็ยื่นมือเข้าไปทางช่องนั้น กระทำการยุยงให้ทหารกะหือรือที่จะล้มรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ก็ด้วยการให้เหตุผลง่าย ๆ ว่า นายปรีดี พนมยงค์ นั้นมิใช่ทหาร หรือจะมาเยื่อใยดีอะไรกับทหารนัก ฉะนี้แล้ว แม้จะมิได้คะแนน สนับสนุนจากผู้แทนราษฎรกลับมาได้คะแนนนิยมจากทหาร ซึ่ง เป็นการดีกว่าเสียอีก เพราะทหารนั้นถืออาวุธอยู่ในมือ การภาย หน้าของ "*พรรคผี*" หรือจะไม่สมหวัง ดังนั้นรถพระที่นั่งนี่เอง จึงน่าจะเป็นเหยื่อรายแรกที่ "*พรรคผี*" ได้สำแดงออกมา ยังถึง นายปรีดี พนมยงค์ สั่นไปทั้งร่างกายและหัวใจ และเมื่อใดได้ จังหวะแล้ว "*พรรคผี*" ก็จะอาศัยทหารเป็นเครื่องมือลงมือ กระทำการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลอันเป็นเป้าประสงค์สุดท้าย

เมื่อพูดถึงการทำรัฐประหารแล้ว เป็นที่ตระหนักกันดี

อยู่ว่า การหาได้กระทำสำเร็จลงเพียงในชั่วอาทิตย์หรือเดือนหา ได้ไม่ต้องประชุมวางแผนการณ์ครั้งแล้วครั้งเล่า ตอนนั้นเอง "*พรรคผี*" ต่างก็ตระหนักดีว่า การจะทำอะไรลงไปนั้นย่อมจะต้องระมัดระวังตัวให้จงหนักเพราะกองทัพบกนั้น ก็มีนายพลเอกหลวงอดุลย์เดชจรัสเป็นผู้บัญชาการทหารบกอยู่ ทั้งยังมีรัฐมนตรีว่าการกลาโหมที่เป็นพวกของนายปรีดี พนมยงค์ ขึ้นชื่อว่าหลวงอดุลย์แล้วก็ยากนักที่ใครจะหาญเข้าไปเล่นด้วยโดยไม่ระมัด ระวังเนื้อระวังตัว ดังนั้นการจะลงมือทำการปฏิวัติ รัฐประหารจะต้องใช้เวลาแรมปี "*พรรคผี*" จึงต้องคอยแอบหลังบังนายควง อภัยวงศ์ คอยยุตรงโน้น แหย่ตรงนี้ให้นายปรีดี พนมยงค์ เดือดร้อนอยู่มิได้ขาด

การผ่านมาจนกระทั่งล้นเกล้าล้นกระหม่อม ร.๘ สวรรคตด้วยต้องพระแสงปืน ซึ่งขณะนั้นนายปรีดี พนมยงค์ กำลังเข้ารับตำแหน่งนายรัฐมนตรีเป็นครั้งที่ ๒ ยังไม่ทันจะประกอบรัฐบาลสำเร็จ ในหลวงอานันท์ก็มาสิ้นพระชนม์ ฐานะของรัฐบาลก็สั่นสะเทือนจนแทบจะเกินที่รัฐบาลจะแก้ไข ประกอบกับนายปรีดี พนมยงค์ นั้นมีศัตรูที่เป็นฝ่ายศักดินาอยู่มากเมื่อล้นเกล้า ฯ ร.๘ สวรรคตก็เหมือนฟ้าผ่าตูมลงมากลางร่างของนายปรีดี พนมยงค์ ใครเลยจะล่วงรู้การณ์ลงไปลึกซึ้งว่า พวก

ศักดินานั้นคอยจ้องจะเล่นงานนายปรีดี พนมยงค์อยู่แล้ว ทันใดเมื่อสพโอกาสก็จ้างกุ๊ยเข้าไปตะโกนในโรงหนังถึง ๓ โรงในวันเดียวกันว่า *"ปรีดีฆ่าในหลวง"* คนที่ไปจ้างกุ๊ยตะโกนร้อง ว่า *"ปรีดีฆ่าในหลวงนั้น"* ก็ไม่เห็นจะมีใครนอกจาก **ไอ้หม่อมใจบี้ศาจในคราบของนักบุญนั้นเอง** เป็นผู้รับบัญชาจากพวกศักดินาไปลงมือกระทำ

เท่านั้นเองนายปรีดี พนมยงค์ก็พัง

พร้อมกับ *"พรรคพี"* ได้จังหวะก็คลานออกมาจากถ้ำอย่างช้า ๆ เยี่ยงเสือหิว

การเสด็จสวรรคตของล้นเกล้าล้นกระหม่อม ในหลวงอานันท์ ฯ นั้น พิจารณาในด้านนายปรีดี พนมยงค์แล้ว ไม่เห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ จะได้อะไรกับการก่อคดีอุกฉกรรจ์เช่นนั้น จะว่าเพื่อผลแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็ยังมองไม่เห็น อีกว่าทำไมนายปรีดี พนมยงค์ จะต้องทำเช่นนั้น ในเมื่อเหลือเวลาอีกไม่กี่วัน ล้นเกล้า ฯ ก็จะเสด็จไปต่างประเทศอยู่แล้ว จะกระทำการปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงการปกครองเอาตอนที่พระองค์เสด็จไปต่างประเทศแล้วเสียมีดีกว่าหรือ อย่างน้อยก็เป็นการกระทบกระเทือนหัวใจคนไทยน้อยลง หรือใช่ว่าเมื่อปลงพระชนม์ในหลวงแล้วนายปรีดี พนมยงค์ ถึงจะทำการลงมือปฏิวัติได้ ก็

หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะในวันนั้น หรือในวันต่อมาจนกระทั่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้กราบถวายบังคมลาออกจากนายกรัฐมนตรีแล้วนั้น ก็หาได้ทำอะไรลงไปไม่ พวกแม่ทัพนายกอง ลูกศิษย์ลูกหา ทั้งนอกและในสภาต่างคนต่างก็อยู่ ต่างคนต่างก็ไม่รู้ว่าได้เกิดอะไรขึ้นในวันนั้น ต้องวิ่ง ต้องโทรศัพท์ตามกันให้วุ่นวายเพื่อบอกข่าวให้รู้ว่า ในหลวงเสด็จสวรรคต อีกอย่างหนึ่งก็นายปรีดี พนมยงค์ นั่นเองที่เป็นเจ้าของร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ฉบับ คือ พ.ศ. ๗๕ และ ๘๙ ย่อมจะรู้ดีกว่าใครทั้งหมดว่าเมื่อสิ้นในหลวงพระองค์หนึ่งไปแล้ว พระราชวงศ์ซึ่งมีชั้นลดหลั่นกันไปย่อมจะต้องได้รับอัญเชิญขึ้น เถลิงถวัลย์ราชสมบัติสืบสันติวงศ์แทนหาใช่ว่าเมื่อสิ้นในหลวงพระองค์นั้นแล้ว บัลลังก์จะว่างกษัตริย์ลงไม่ ซ้ำตัวนายปรีดี พนมยงค์ นั่นเองที่ได้ทูลอัญเชิญสมเด็จพระอนุชาธิราชของล้นเกล้า ร.๘ ขึ้นเถลิงถวัลย์สืบราชสมบัติสืบไป ฉะนี้แล้วจะว่านายปรีดี พนมยงค์ ฆ่าในหลวงทำไม แล้วตัวก็ลาออกจากนายกรัฐมนตรีเสียไม่ทำอะไรสักอย่างที่เรียกกันว่า เป็นเจ้าของแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์เพื่อหวังผลแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขไปสู่ระบอบการปกครอง แบบระบอบมหาชนรัฐโดยมีสามัญชนเป็นประธานาธิบดี

ยิ่งพิจารณาดูก็ยิ่งให้เกิดความสงสัยว่า นายปรีดี พนมยง
นั้นเล่นการเมืองอย่างไรกัน ดูจะไม่เอาไหนเอาเสียเลย ได้แต่พ
ฝ่ายค้านด่า ด่า ด่า แล้วก็ไม่ทำอะไรอีก นอกจากจับเอานักกา
เมืองฝ่ายค้านมาสองคน จับมาเมื่อสอบสวนแล้วไม่ได้ความอะไ
ก็ปล่อยไป หาใช่ว่าจับแล้วก็ปลุกปั่นพยานเท็จส่งเอาตัวนักกา
เมืองทั้งสองคือ ดร. โชติ คุ้มพันธ์ และนายเลียง ไชยกาล เข้าคุ
ไปอันเป็นการขู่กันในเชิงไม่และการจับกุมนักการเมืองสองคนไป
นั้นแทนที่จะไปสอบสวนหาตัวผู้ไปร้องตะโกนในโรงหนังว่า "*ปรีดี
ฆ่าในหลวง*" กลับเป็นว่าจับไปเพื่อสอบหาข้อเท็จจริงว่า กำลังมีนัก
การเมืองกลุ่มหนึ่งร่วมมือกับทหารจะทำการปฏิวัติจริงหรือไม่ส่วน
การตายของนายชื้น โรจนวิภาต และนายไถง สุวรรณทัต ถูกขว้าง
ด้วยระเบิดมือจนขาขาดนั้น ก็ไม่น่าจะเป็นการกระทำของนาย
ปรีดี พนมยงค์ หรือพวกพ้องอีกเช่นกัน ไหนจะรถพระที่นั่งหาย
ไหนในหลวงจะเสด็จสวรรคต แล้วยังจะมาหาเรื่องใส่ตัวด้วยการ
ฆ่าบุคคลทั้งสองอีก ดู ๆ ก็จะรู้สึกว่านายปรีดี พนมยงค์ นั้นแส่
จะหาเรื่องใส่ตัวจนกระทั่งไม่รู้ร้อนรู้เย็น การจะเป็นไปได้เช่นไร

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ๆ ว่า เมื่อเกิดความปั่นป่วน
ในรัฐบาลเพราะเรื่องข้าวยากหมากแพงนั้น "*พรรคผี*" ซึ่งนอน
จำศีลอยู่ในถ้ำก็คลานออกมาลองเชิงยกแรก ด้วยการขโมยเอา

รถพระที่นั่งไปเสีย แล้วเมื่อในหลวงเสด็จสวรรคตก็น่าจะพิจารณาได้ว่า "*พรรคผี*" นี่เองอีกกระมังที่ยื่นมือออกมาสร้างสถานะการณ์ด้วยการ สังหารนายชื้น โรจนวิภาต และขว้างระเบิดนายไถง สุวรรณทัต เสียขาขาด อันเป็นการสร้างความปั่นป่วนจนทำให้ประชาชนหวาดวิตกหมดความศรัทธาในรัฐบาลยิ่งขึ้น

ยิ่งพิจารณาก็ยิ่งมองเห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ นั้นมิได้มีแผนการณ์อะไรอยู่ในกระเป๋าเลยจนแผ่นเดียว ที่จะไม่คุ้มครองครองราชบัลลังก์ ตรงกันข้ามเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร ๘. ได้สิ้นพระชนม์แล้ว กลับได้พยายามป้องกันพระเกียรติยศของพระองค์ และพระอนุชาซึ่งสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์สืบไป ซึ่งเรื่องนี้จะเห็นได้จากเมื่อนายควง อภัยวงศ์ ขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ซึ่งมีญัตติข้อ ๘ ซึ่งเป็นข้อสุดท้าย คือญัตติที่ว่าด้วยการสวรรคตในหลวงอานันท์ ฯ ทั้งนายปรีดี พนมยงค์ และหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ กลับเที่ยวได้อ้อนวอนคนโน้นคนนี้ขอให้ไปเจรจากับนายควง อภัยวงศ์ ให้ถอนญัตติในข้อ ๘ นั้นเสีย โดยให้เหตุผลว่า ถ้าหากว่าปล่อยให้ญัตติข้อ ๘. เข้าสภาแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะพากันอภิปรายเปรอะเปรื้อน ไหนเลยจะประหยัดปากประหยัดคำ กล่าวคำอันไม่ควรออกมา อันจะเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของพระ-

มหากษัตริย์ทั้ง ๒ พระองค์ ซึ่งการนี้หลวงธำรงฯ เองจะบอกได้ว่า ได้รับการปฏิเสธจากประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือกรมพระชัยนาทนเรนทรซึ่งหลวงธำรงฯ ได้ไปอ้อนวอนขอให้พระองค์ไปทรงพูดกับนายควง อภัยวงศ์ ขอให้ยับยั้งญัติข้อ ๘. นี้เสีย

ถ้าหากนายปรีดี พนมยงค์ มีแผนการณ์ลอบปลงพระชนม์ในหลวง ร.๘ และแผนการณ์มหาชนรัฐอยู่ในกระเป๋า ไหนเลยจะเที่ยวไปกราบการานอ้อนวอนคนโน้นคนนี้ ให้ไปขอให้นายควงยับยั้งญัติข้อนั้นทำไมสู้ยั่วยุนายควง อภัยวงศ์ และลูาพรรคให้บรรเลงให้ครื้นเครงพระที่นั่งอนันตสมาคมมิดีกว่าหรือ ตัวเองและพรรคพวกกลับจะได้หัวเราะให้สนุกปากไป

ยิ่งคิดก็ยิ่งทำให้เห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ เล่นการเมืองไม่เอาไหนเสียแล้ว ตำรวจสันติบาลมาบอกว่า มีพวกทหารนอกราชการจะทำการรัฐประหาร ให้จับคนโน้นคนนี้ ก็ไม่ลงมือทำซ้ำยังไปเชิญตัวหลวงอดุลย์ ฯ มาขอร้องคอยดูแล มิให้ทหารกระทำการปฏิวัติ แล้วยังกล่าวคำมั่นสัญญาจะสนับสนุนให้หลวงอดุลย์ ฯ เป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า การทำรัฐประหารนั้นมิใช่จะวางแผนการณ์กระทำกันได้ภายในเวลาเดือน สองเดือน

ไหนจะต้องอาศัยกำลังคน กำลังอาวุธ และกำลังเงิน นอกจากนั้นแล้วก็จะต้องสร้างความสั่นสะเทือนให้แก่รัฐบาล ยุยงส่งเสริมให้ประชาชนเกลียดชังรัฐบาล ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเล่า ก็หว่านเงินเข้าไปทำให้เกิดความปั่นป่วน ก็เวลานั้นรัฐบาลกำลังได้รับการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงจนแทบจะล้มคว่ำคมำหงายเพราะการเช่นไรเล่า ?

หลังจากนายปรีดี พนมยงค์ และหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เชิญ พล.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส ผู้บัญชาการทหารบกเข้ามาปรับความเข้าใจแล้วไม่กี่วัน ก็เกิดรัฐประหาร

บุคคลที่เข้าทำการรัฐประหารล้มรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์นั้น มิใช่ใครอื่น แท้จริงก็คือจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งตีปลาหน้าไซให้ นายพล ท. ผิน ชุณหะวัน พ.อ. กาจ กาจสงคราม พ.อ. เผ่า ศรียานนท์ ออกมารับหน้าแทน พร้อมด้วยนายทหารประจำการอีกจำนวนหนึ่ง

แล้วก็แต่งตั้งให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีประกอบรัฐบาลขึ้น ทันใดที่ได้เป็นรัฐบาล งานชิ้นแรกที่นายควงลงมือทำตามความประสงค์ของคณะรัฐประหารก็คือการรื้อฟื้นกรณีสวรรคตขึ้นมาสะสาง แล้วก็ลงมือจับกุมผู้ต้องหา สองหม่อมพี่หม่อมน้องก็ลุ้นเอาพี่เขย คือพระพินิจชนคดี ซึ่งถูกสั่งพักราชการไประยะหนึ่งให้กลับเข้ามารับ

ราชการเป็นประธานกรรมการสอบสวนคดีประวัติศาสตร์ แต่ความจริงแล้ว คณะรัฐประหารเพียงแต่ได้ขอยืมมือนายควง เข้ามาทำการสะสางคดีนี้เท่านั้น ซึ่งคณะรัฐประหารมีริ้วรอยอะไรบางอย่างอยู่ในหัวใจไม่กล้ากระทำการลงไปโดยตัวเอง การณ์ก็เห็นชัดยิ่งขึ้นว่านายควง อภัยวงศ์ นั้น นอกจากจะเป็นสะพานให้คนเดินแล้วยังจะให้หมาขี้รดอีกด้วย

คนที่นั่งหัวเราะต่อกระซิกในชัยชนะครั้งนี้ก็คือ

๑. บุคคลบางคนในคณะรัฐประหาร ๒๔๙๐

๒. เจ้านายบางองค์ซึ่งมีความผูกใจเจ็บอยู่ต่อนายปรีดี พนมยงค์

พอนายควง อภัยวงศ์ รื้อฟื้นคดีนี้ขึ้นมาสะสางจนเข้ารูปเข้ารอยตามความพอใจของคณะรัฐประหารแล้ว ก็ถูกจี้ให้ออกไปเสีย เพราะหมดความต้องการแล้ว เช่นนี้จะว่านายควงไม่เป็นสะพานให้หมาขี้รดได้อย่างไร

นายปรีดี พนมยงค์ ก็เลยเตลิดหนีออกไปนอกประเทศอย่างคนที่มีชนักปักหลังไปด้วย เป็นที่สนใจของศัตรูทุกฝ่าย

นอกจากนี้ในกรณีสวรรคตยังจะพิจารณาจากคำให้การของพยานโจทก์ทุกคนแล้ว จะเห็น ได้ว่า แต่ละคนให้การเหมือนนัดกันมา คือมุ่งให้การกล่าวหาอยู่แต่นายปรีดี พนมยงค์ อยู่คน

เดียวว่า ไม่พอใจล้นเกล้า ร. ๘ เช่นโน้นเช่นนี้และล้นเกล้าก็ไม่พอพระทัยนายปรีดี พนมยงค์ เช่นนี้เช่นนั้น ราวกับว่าพยานเหล่านั้นแต่จะหาเรื่องต่อนาย ปรีดี พนมยงค์ อยู่เพียงคนเดียวนอกนั้นก็มีแต่กล่าวอยู่แต่นายเฉลียว ปทุมรส ซึ่งมุ่งแต่ให้การเฉพาะแต่เพียงความเป็นคนมีอำนาจอยู่ในราชสำนักเอาคนโน้นเข้า เอาคนนี้ออกโดยพลการ แล้วก็กระทำการโดยมิได้เกรงพระราชหฤทัยในหลวง

แต่พยานที่ได้รู้ได้เห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยนายเฉลียว ปทุมรส, นายชิต สิงหเสนี และ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ไปวางแผนการณ์ปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีนั้นมีอยู่เพียงคนเดียวคือ นายตี๋ ศรีสุวรรณ คือได้เห็นนายปรีดี พนมยงค์ พาคนเหล่านั้นไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีแล้วไปปรึกษาหารือกันลอบปลงพระชนม์ โดยนายตี๋ได้เห็นคนเหล่านั้น ทั้งยังได้แอบฟังคำพูดอันฉกรรจ์อันปราศจากประหยัดถ้อยประหยัดคำของนายปรีดี พนมยงค์ อีกด้วย

ถ้าใครได้ไปฟังนายตี๋ ศรีสุวรรณ ให้การเป็นพยานโจทก์ในศาลวันนั้นแล้วก็จะเห็นพ้องต้องกันว่า ลักษณะของนายตี๋ ศรีสุวรรณ นั้น เหมือนกับเฒ่าหนู หรือเฒ่าเหมือนในนวนิยายลูกทุ่งของ มนัส จรรยงค์ คือมีลักษณะกรองแกล้ง ไม่ว่าจะ

พูดจะจาล้วนแต่จะต้องทำท่าทางประกอบ แทนที่นายตี๋ ศรีสุวรรณ ซึ่งเจ้าหน้าที่สืบสวนถือว่าเป็นพยานเอกจะเข้าไปให้การเป็นพยานสำคัญแล้ว กลายเป็นว่าวันนั้นนายตี๋ ศรีสุวรรณ ได้เข้าไปเล่นจำอวดในศาล ให้คนซึ่งแน่นขนัดอยู่ในศาลได้หัวเราะกันอย่างครื้นเครงในคำพูดและท่าทางของเขา ก็แล้วใครเลยเล่าจะเชื่อคนเช่นนั้นว่าพูดจริง ซ้ำพยานในชุดนายตี๋ ศรีสุวรรณ ก็ล้วนแต่เป็นพยานประกอบ หรือสนับสนุนนายตี๋ ศรีสุวรรณทั้งสิ้น เช่นขุนเทพประสิทธิ, นายชวน จนิษฐ์ และนางสาวทองใบ แนวนาค สาวใช้ในบ้านพระยาศรยุทธเสนี ก็เป็นพยานที่ไม่มีน้ำหนักอะไรเลยเพราะได้ฟังแต่นายตี๋เล่าให้ฟังฝ่ายเดียวมิได้ยินด้วยหูดูด้วยตาของตัวเอง

ส่วนหม่อมราชวงศ์ สุมนชาติ สวัสดิกุล นั้นเล่าได้ให้การเป็นพยานโจทก์ว่า เมื่อคราวในหลวง ร. ๘ เสด็จไปทรงพระสำราญที่บ้านหม่อมเจ้าปิยะ รังสิตนั้นได้ตรัสถามถึงเรื่องเกี่ยวแก่นายปรีดี พนมยงค์ ว่าเป็นคนอย่างไรนั้น และทรงอยากรู้เรื่องเกี่ยวแก่บุคคลสำคัญ ในคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๗๕ ยิ่งจะทำให้เห็นว่ากระไรเลยหม่อมราชวงศ์สุมนชาติ สวัสดิกุล ซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิได้ประหยัดปากประหยัดคำที่ให้การเช่นนั้นออกไป หรือว่าเห็นพระองค์

สิ้นพระชนม์ไปแล้วจะพูดเช่นไรก็ได้ ซึ่งเห็นชัดว่าเป็นการหมิ่นพระเกียรติยศของล้นเกล้าล้นกระหม่อม ร. ๘ ว่า ตรัสการอะไรออกมาไม่เลือกที่เลือกทาง แม้ว่าสถานที่นั้นจะเป็นที่ชุมนุมอยู่ของพระญาติสนิทก็ตาม อันล้นเกล้าล้นกระหม่อม ร. ๘ นั้นย่อมเป็นที่ยกย่องกันอยู่โดยทั่วไป ทั้งคนในประเทศและชาวต่างชาติว่า ทรงสุขุมรอบคอบ ไฉนเลยจะทรงเอาเวลาทรงพระสำราญไปตรัสเช่นนั้น ยิ่งพิจารณาก็ยิ่งเห็นแน่ว่า หม่อมราชวงศ์สุมนชาติ สวัสดิกุล นั้นคงจะได้รับอิทธิพลมาจากใครสักคน, กับพยานบางคนที่ได้ให้การถึงหม่อมหลวงกรี เดชาติวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในสมัยนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกได้ถึงแก่กรรมเพราะอุบัติเหตุว่าหม่อมหลวงกรี เดชาติวงศ์ เป็นผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องขัดแย้งระหว่างนายปรีดี พนมยงค์ กับในหลวงอานันท์ฯ ทั้งก็พยานอีกหลายคนได้ให้การถึงนายฉันท์ หุ้มแพรว่าเป็นห่วงล้นเกล้าฯ ร. ๘ เพราะรู้ว่ามีคนปองร้าย จนถึงกับนำปืนกลติดมือไปด้วยในระหว่างที่ล้นเกล้า ร. ๘ เสด็จบางปะอินพยานทำราวกับว่าได้ล่วงรู้หัวใจของคนทั้งสองว่า คิดอย่างโน้นคิดอย่างนี้ ทั้ง ๆ ที่ก็มิได้เอ่ยปากเอ่ยชื่อใครออกมา ซึ่งน่าจะคิดกันว่า ตามคำพูดของนายฉันท์ หุ้มแพร ก็ดี หม่อมหลวงกรี เดชาติวงศ์ ก็ดี อาจจะมิได้หมายถึงนายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ หรือ

ทำไมเมื่อนายฉันท์ หุ้มแพร พูดเช่นนั้นแล้ว พยานซึ่งกล่าวว่าได้ฟังจากปากคำของนายฉันท์ หุ้มแพร จึงมิถามไถ่เอาความจริงจากนายฉันท์ หุ้มแพร ว่า ที่ว่าการถวายความอารักขาในหลวงไม่รอบคอบ เข้มงวดเกรงว่าจะมีคนปองร้ายนั้นหมายความถึงใคร และฟังแล้วไฉนเลยพยานเหล่านั้น จึงมิได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือสมเด็จพระราชชนนีทรงทราบเสียเพื่อจะได้เป็นการป้องกันพระองค์ มามัวแต่นั่งเป็นห่วงเป็นใยกันอยู่ทำไม ในเมื่อตัวเองก็ทำอะไรไม่ได้

ยิ่งมาได้อ่าน **"บันทึกลับ"** ของพระยาศรยุทธในตอนที่กล่าวถึง พล.ต.ต. พระพินิจชนคดี ประธานกรรมการสอบสวนเรียกเอาตัวท่านไปสอบสวนบังคับให้เป็นพยาน ปรักปรำนายปรีดี พนมยงค์ นั้น ความตอนหนึ่งว่า **"จอมพลพูดว่ายังสงสารเจ้าคุณอยู่"** นั้น และว่า "ถ้าเจ้าคุณยอมให้การเป็นพยานก็จะให้จอมพลหางานให้ทำ" จะให้จอมพลทำหนังสือรับรองแล้วต่อมาพระพินิจก็ได้ไปหาพระยาศรยุทธเสนีที่บ้านและบอกว่า **"ได้บอกจอมพลเรื่องหางานให้เจ้าคุณทำแล้ว"** พิจารณาดูคำพูดของ พล.ต.ต. พระพินิจชนคดีแล้ว ก็ให้สงสัยว่า ทำไมเล่าจอมพล (คนไหนก็ตาม) จะต้องมาเป็นห่วงพระยาศรยุทธเสนี ในเมื่อตัวเองนั้นเป็นคนบังคับให้พระยาศรยุทธเสนี ปรักปรำนายปรีดี

พนมยงค์ ถึงเช่นนั้นแล้วส่วนการมุ่งมาเอาตัวพระยาศรยุทธเสนีไปเป็นพยานปรักปรำนายปรีดี พนมยงค์ ก็คงจะได้ประชุมกันเลือกเฟ้นตัวบุคคลที่จะกระทำการเป็นพยานเท็จนี้อยู่แล้ว จะเอาพระยาอณุรักษ์ราชมณเฑียรหรือก็ไม่เหมาะใจ จะเอาใครก็ห่างไกลต่อเรื่องราว ก็คงมีแต่พระยาศรยุทธเสนีอยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือกันอยู่ระหว่างนายปรีดี พนมยงค์ กับพระยาศรยุทธเสนี ทั้งพระยาศรยุทธเสนียังเคยเป็นราชองค์รักษ์มาแล้วทั้งยังเป็นประธานสภาฯ เป็นรัฐมนตรีก็ยังเคย เป็นสมาชิกอยู่ในพรรคสหชีพก็เคยเป็นมาก่อนที่จะเกิดรัฐประหาร การณ์ก็เป็นว่าถ้าได้ตัวพระยาศรยุทธเสนีมาปรักปรำนายปรีดี พนมยงค์แล้วก็จะทำให้ประชาชนเชื่อขึ้นมาอีกว่า นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนการณ์ปลงพระชนม์แน่ ใครที่ได้ฟังแล้วก็จะต้องเชื่อถือเพราะคนชั้นพระยาศรยุทธเสนีแล้วมีหรือจะพูดเท็จ เมื่อทำกันถึงขนาดนี้แล้วยังจะมาอ้างว่าสงสารอีกหรือ ยิ่งจะทำให้เห็นว่าจอมพลนั้นน่าจะเป็นอย่างที่พระยาฤทธิอัคเนย์ว่า **"เป็นคนมักใหญ่ใฝ่สูง"** จริงเสียเป็นแน่แล้ว และคนมักใหญ่ใฝ่สูงนั้นมักจะทำการอันใดย่อมไม่เกรงใจใครในแผ่นดินว่า จะทุกข์ทรมานจะอยู่หรือจะตาย

ดังปรากฏเหตุการณ์มาแล้วหลายเรื่องหลายอย่างในยุคที่จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ขึ้นครองอำนาจทางการเมืองเป็นผู้นำที่ริดรอนเสรีภาพของประชาชน นับตั้งแต่เอานักการเมือง

ฝ่ายตรงข้ามเข้าคุกเข้าตะราง เอาไปฆ่าเสียก็หนักต่อหนักทั้งบางครั้งบางคราวก็เหิมเกริม หลงว่าตัวเป็นผู้มีอำนาจวาสนาเป็นใหญ่อยู่แต่คนเดียวในแผ่นดิน ถึงครั้งหนึ่งได้ออกคำสั่งลับให้ปลดรูปอันควรเทิดทูนออกเสียเลย เอารูปของตนและเมียขึ้นไปแขวนไว้แทน

เมื่อพิจารณามาถึงเพียงนี้แล้ว ก็ให้เกิดความกังขาว่า

ใครกันแน่เล่า ที่เป็น ผู้วาง แผนการณ์ลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล.

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๗ ระหว่างที่พระองค์กำลังทรงศึกษาอยู่ ณ กรุงโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ขณะพระชนม์มายุเพียง ๙ ชันษา

ครั้นวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ พระองค์ก็ต้องพระแสงปืนเสด็จสวรรคต ขณะที่ทรงบรรทมอยู่บนพระที่บนพระที่นั่งบรมพิมานในพระบรมมหาราชวัง ระหว่างที่เสด็จกลับสู่ประเทศไทยครั้งที่ ๒ และกำลังจะเตรียมตัวเสด็จนิวัติสู่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

ครั้นเวลาเย็นวันเดียวกัน สำนักพระราชวังก็ออกแถลง

การณ์ว่า พระองค์ทรงสวรรคตเพราะอุบัติเหตุต้องพระแสงป

วันที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ กรมตำร
แถลงการณ์ขัดแย้งสำนักพระราชวังว่า "สมเด็จพระเจ้าอยู่
อานันทมหิดล ทรงสวรรคตเพราะถูกลอบปลงพระชนม์"

และในเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ รัฐบ
โดยอนุมัติจากคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ ตั้งศาลกล
เมืองขึ้นสืบพยานเพื่อค้นหาสาเหตุแห่งการสวรรคตของพระอ

ศาลกลางเมือง ได้สรุปการสอบสวนว่า
๑. ทรงสวรรคตเพราะอุบัติเหตุ ๒. เป็นการลอบปลงพระชน

วันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๐ คณะทห
ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์

นายปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยพรรคพวกได้หนีอ
ไปนอกประเทศ

นายควง อภัยวงศ์ ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐประห
ให้ตั้งรัฐบาล

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๐ นายคว
อภัยวงศ์ ได้เซ็นชื่อสั่งจับผู้ต้องหาคดีลอบปลงพระชนม์ล้นเกล
ล้นกระหม่อม ร. ๘

วันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑ กรมตำรว
ได้นำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาล โดยนำพยาน ๑๕๕ ปากเข้าให้กา
ส่วนจำเลยนำสืบพยาน ๓๕ ปาก

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๑ ศาลเริ่มพิจารณาคดี

วันที่ ๒๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๑ ศาลเริ่มสืบพยานปากแรก

วันที่ ๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๔ เสร็จพิจารณา

วันที่ ๒๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๔ ศาลอาญาตัดสินคดี

สั่งประหาร นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ ๒ ปล่อยนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ ๑ และนายบุศม์ ปัทมศริน จำเลยที่ ๓

วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๖ ศาลอุทธรณ์พิพากษาต้องใช้เวลาอ่านคำพิพากษาถึง ๓ วันจึงเสร็จคำพิพากษาให้ประหารชีวิตนายชิต สิงหเสนี และนายบุศม์ ปัทมศริน ปล่อยนายเฉลียว ปทุมรส **ผู้พิพากษานายหนึ่งแย้งให้ปล่อยจำเลยทั้ง ๓**

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๗ ศาลฎีกาพิจารณาคดี

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๗ ศาลฎีกาอ่านคำพิพากษา ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้ง ๓ คน

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๗ เวลาเช้าตั้งแต่ ๔.๒๐ น. ถึง ๕.๔๐ น. ประหารจำเลยทั้ง ๓ ที่เรือนจำมหันต์โทษบางขวาง จ.ว. นนทบุรี

อวสานต์ของอวสานต์

ในระหว่างที่นายปรีดี พนมยงค์ ต้องเนรเทศตัวของท่านเองไปพำนักอยู่ ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ท่านได้เพียรชี้แจงความบริสุทธิ์ต่อกรณีสวรรคตของล้นเกล้า ร. ๘ ไว้หลายครั้งหลายหน โดยหนแรกท่านได้เขียนจดหมายไปถึงข้าหลวงใหญ่เกาะสิงค์โปร์มีความตอนหนึ่งว่า

"โดยจดหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอปฏิเสธอย่างเด็ดขาดว่า ข้าพเจ้าไม่ได้มีส่วนพัวพันด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้นกับกับกรณีสวรรคต"

แม้ว่าท่านจะได้พากเพียรพยายามปฏิเสธเพียงใดก็ตาม ก็ยังมีคนเป็นจำนวนไม่น้อยที่หลงเชื่อต่อคำกล่าวหาและการปรักปรำจากศัตรูของท่าน ซึ่งล้วนเป็นศักดินา และพวกโง่เง่า

จนกระทั่งท่านได้ทำการฟ้องร้องคนพวกนี้ไปหลายคน และทุกคนต่างก็ต้องยอมขอขมาในความผิด และความเชื่อถือที่ 'เลวทราม'

ความก็ค่อยปรากฏความจริงในความบริสุทธิ์ของท่านขึ้นทุกที

เมื่อนายตี๋ ศรีสุวรรณ พยานเอกได้เขียนจดหมายสารภาพความจริงไปถึงนายปรีดี พนมยงค์ เป็นใจความโดยสรุปว่า

แท้จริงแล้วมิได้รู้เห็นต่อการกล่าวหาว่านายปรีดีพนมยงค์ ได้พาสมัครพรรคพวกไปวางแผนปลงพระชนม์เลย แต่ที่ได้ให้การไปเช่นนั้นเป็นการให้การเท็จ โดยการปลุกปั้นของ พ.ต.อ. พระพินิจชนคดี โดยตัวเองมีศักดิ์เป็นพี่น้องห่าง ๆ ของ พ.ต.ต. หลวงแผ้วพาลชน และหลวงแผ้ว พาลชนนี่เองได้นำเอาตัวเข้ามาเป็นพยาน จากวันที่ได้ให้การเท็จจนถึงวันที่

มีอายุครบ ๑๐๐ ปีนั้น ไม่สามารถทนต่อภาพดวงหน้าที่คอยหลอนอารมณ์ของนายเฉลียว นายชิต และนายบุศม์ ซึ่งต้องประหารได้ ไม่ว่าจะทำบุญอุทิศกุศลไปให้เพียงใดก็ตาม, ที่สุด ไม่สามารถจะทนต่อความทุกข์ทรมานทางใจต่อไปอีกได้ จึงให้หลานสาวเขียนจดหมายเล่าความจริง และสารภาพผิดมาถึงนายปรีดี พนมยงค์ ว่าคำให้การเป็นพยานโจทก์ปรักปรำนายปรีดี พนมยงค์ และจำเลยต้องประหารทั้ง ๓ คนนั้นเป็นความเท็จทั้งหมด"

หลังจากผู้ต้องประหารทั้ง ๓ คนได้ถูกประหารไปแล้วไม่นาน

พระพินิจชนคดี ผู้ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการสืบสวนสามารถนำเอาผู้ต้องสงสัยเป็นจำเลยจนถูกศาลสั่งประหารชีวิตก็ถึงแก่ความตาย

ก่อนและหลังความตายของพระพินิจชนคดี ก็ได้ปรากฏการอันมหัศจรรย์ คือ

ลูกชายของพระพินิจชนคดี ได้ถึงแก่ความตายลง ๓ คน ในวัยที่ยังหนุ่มแน่น คือ

๑. นายขจัด อินทรทูต ตายอย่างคนไร้ญาติอยู่ใต้สะพานพุทธ ขณะเมื่ออายุ ๓๐ เศษ

๒. นายเสรี อินทรทูต ตกรถเมล์ตายที่จังหวัดชลบุรี ขณะเมื่ออายุ ๓๐ เศษ

๓. นายวงศ์สนิท อินทรทูต ตายด้วยโรคพิษสุราเรื้อรัง ขณะเมื่ออายุ ๔๐ เศษ

และยังมีผู้เกี่ยวข้องกับคดีนี้ในฐานะเป็นฝ่ายโจทก์ ได้ถึงแก่ความตายในสถานที่และเหตุการณ์อันไม่น่าเกิดขึ้น

และบางคนก็เกิดความผิดปกติในทางเพศ คือเปลี่ยนจากความเป็นผู้ชายเป็นเกย์ควีน อันน่ารังเกียจทางสังคม

ความอัศจรรย์เหล่านี้ล้วนแต่เป็นกรรม ซึ่งได้ก่อให้แก่ผู้บริสุทธิ์

ซึ่งบัดนี้นายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ถึงแก่กาลกริยาไปแล้วด้วยอาการอันสงบ

ตลอดเวลาที่ชีวิตของท่านได้ถูกโหมกระหน่ำซ้ำเติมจากศัตรูทางการเมือง และพวกโง่เง่า ท่านได้ดำเนินชีวิตบั้น

ปลายของท่านอยู่อย่างสงบ ณ บ้านพักกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยยึดเอาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งทางใจ

ท่านอยู่อย่างสมความภาคภูมิในฐานะ 'รัฐบุรุษอาวุโส' ผู้ซึ่งรักและห่วงใยชาติ, ศาสนา, และพระมหากษัตริย์ *จนลมหายใจสุดท้าย*

ขอดวงวิญญาณของท่านจงสู่ ณ ภพอันบริสุทธิ์นิรันดร์.

สำนักพิมพ์
จิรวรรณนุสรณ์

นายปรีดี พนมยงค์ กับ แผนปลงพระชน
ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับ แผนการณ์
พระปกเกล้าทรงโต้เศรษฐกิจ นายป